

Landskapskaraktärsanalys
- ett försök i Sverige.

Landscape Character Assessment
- a Swedish trial

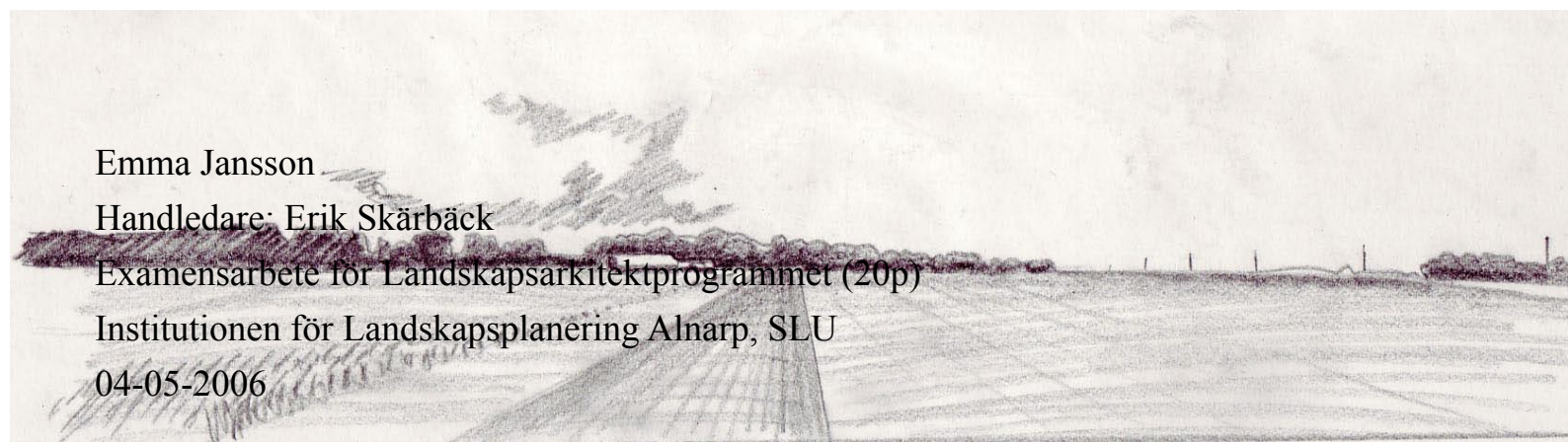
Emma Jansson

Handledare: Erik Skärbäck

Examensarbete för Landskapsarkitektprogrammet (20p)

Institutionen för Landskapsplanering Alnarp, SLU

04-05-2006

“Our delight in the sunshine on the deep-bladed grass today” would be no more than a “faint perception” were it not for the “sunshine and grass of far-off years, which still live in us and transform our perception into love.”

The Landscape of Language, Anne Whinston Spirn,
citat från George Eliots *The Mill on the Floss*

Förord

Det här är mitt examensarbete (20p) för
landskapsarkitektutbildningen vid SLU i Alnarp.

Ursprunglig inspiration till att arbeta med landskapsanalys fick jag under mitt utbytesår i Manchester, av Ian Fischer. Därefter lärde jag känna den metod jag använt mig av i arbetet, genom Simon White i Cardiff. Erik Skärbäck uppmuntrade mig att välja det här ämnet för mitt examensarbete och har även varit min handledare. Under arbetets gång har flera andra givit mig stöd; Lars GB Andersson, Ingrid Sarlöv-Herlin, Ole Reiter och Ulrika Åkerlund.

Andrew har varit med hela tiden, med kärlek och diskussioner.

Ett stort tack till er alla!

Alnarp, 3 maj 2006

Sammanfattning

Den europeiska landskapskonventionen trädde i kraft 2004. I skrivande stund har Sverige inte ännu skriftligen ratificerat konventionen, men förväntas göra det under 2007. Det innebär att planeringsarbetet i Sverige måste ta hänsyn till landskapet och dess karaktär. Grundläggande för att det ska vara möjligt är att man finner en fungerande analysmetod.

Landskapet är en syntes, resultatet av samspelet mellan plats och människa. Det utgörs av vår fysiska omgivning och uppvisar resultatet av våra handlingar genom historien. Vår omgivning påverkar oss på många olika sätt, ekonomiskt såväl som emotionellt. Därför är det viktigt att en analys av landskapet är mycket omfattande och åtminstone försöker ta in all tillgänglig information. För att ge ett rättvisande resultat krävs att analysen även behandlar den information som kommer från våra sinnen. Den metod för landskapskaraktärsanalys som använts i det här arbetet försöker vara ett sådant heltäckande tillvägagångssätt. Idag saknas en metod för landskapsanalys som dels är anpassad till landsbygdens speciella förutsättningar och som dels inte tar sin utgångspunkt i ett specifikt utvecklingsförslag, i Sverige.

Arbetet i Svedala kommun består av en landskapskaraktärsanalys enligt den engelska Landscape Character Assessment-modellen. Det syftar till att genom inventering, sammanställning och beskrivning ge en helhetsbild av kommunens landskapskaraktärsområden.

Arbetet inleds med definition av omfattningen, därpå följer en litteratur- och kartstudie med syfte att skapa en bild av undersökningsområdet. Tidigare eller mer storskaliga beskrivningar ger sammanhang åt området. Därefter pekas kandidaterande karaktärsområden ut och gränser markeras. En fältstudie där dessa bekräftas eller ändras, med hjälp av sensoriska intryck, följer. Vid den sammanfattande skrivbordsstudien utförs klassificering och beskrivning av fastslagna områden. Slutligen kan bedömningar göras av områdena, baserade på deras landskapskaraktär. I arbetet med Svedala kommun har två samlade bedömningar gjorts. De behandlar *Kvaliteter och karaktär* samt *Funktion och känslighet*.

Karaktärsområdena har värderats även i ett europeiskt perspektiv. Unikt för Sverige är att landsbygdsbebyggelsen är utspridd och ej koncentrerad i byar. Det har utvecklats ett välförgrenat nät av småvägar som gör landskapet tillgängligt och synligt.

Målet med att uppmärksamma landskapets karaktär är att möjliggöra en hållbar utveckling och en hänsynsfull exploatering av landsbygden. För att åstadkomma det är det nödvändigt att metoden och resulterande information är lätta att placera i dagens system. Den kommunala planeringen består i Svedala och säkert i många andra kommuner, nästan helt av planerings- och tillståndsärenden. Utvecklingsförslag kommer utifrån och kommunen, med stöd i Översiktsplan och Grönplan, avvisar eller godkänner förslaget. Informationen om landskapskaraktärsområden kan i framtiden utvecklas till ett dokument med samma funktion som grönplanen.

För att den metod som använts i det här arbetet skall kunna användas nationellt, på kommunal nivå, måste den utvecklas. Vid utvecklingen av det nationella systemet LANDMAP i Wales, använde man sig av de yrkesverksamma landskapsarkitekternas erfarenhet, för att skapa ett register av landskapselement och typer. De är vana att betrakta och beskriva landskapet och känner dess olika kännetecken. Det tycker jag är ett bra sätt att utnyttja en stor resurs.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Ordlista

1. Inledning

1.1 Bakgrund	sid.7
1.2 Mål och syfte	sid.9
1.3 Material och metod	sid.10
LCA	
LANDMAP	
Metod	

2. Arbetet i Svedala kommun

2.1 Definition av omfattning	sid.13
2.2 Förberedelser	sid.14
2.3 Litteratur- och kartstudie	sid.15
Beskrivningar, sammanhang	
Kartanalys	
2.4 Fältstudie	sid.20
2.5 Klassificering och beskrivning	sid.21
2.6 Bedömningar	sid.24

3. Resultat från landskapskaraktärsanalys av Svedala kommun

3.1 Val av arbetsområde	sid. 27
3.2 Landskapskaraktärstyper och områden	sid.27
3.3 Kulligt, öppet jordbrukslandskap	sid.29
3.4 Kulligt, mosaikartat jordbrukslandskap	sid.39
3.5 Kulligt, mosaikartat skogslandskap	sid.52
3.6 Kulligt lövskogslandskap	sid.62
3.7 Kulligt blandskogslandskap	sid.66
3.8 Starkt urbant påverkat landskap	sid.73
3.9 Urbant centrum med bostadsområden	sid.76
3.10 Böljande, öppet jordbrukslandskap	sid.80
3.11 Böljande, mosaikartat jordbrukslandskap	sid.96
3.12 Diskussion av resultaten	sid.110
3.13 Värdering	sid.110

4. Avslutning

4.1 Applicering av metoden	sid.112
4.2 Utveckling	sid.112
4.3 Slutdiskussion	sid. 113

5. Källor och litteratur

5.1 Otryckta källor	
5.2 Tryckta källor och litteratur	
5.3 Internet	

Bilagor

- Landskapskaraktärsanalys, formulär
- Landskapskaraktärsanalys, definitioner
- Områdesbeskrivning, mall

Ordlista

Landskapskaraktär -

Det tydliga och igenkännbara mönster av element som förekommer konsekvent i en särskild typ av landskap och hur det uppfattas av människor. Det avspeglar särskilda kombinationer av geologi, landform, jordart, vegetation, markanvändning och bosättning. Det ger den särskilda platskänslan¹ hos olika områden i landskapet.²

Landskapskaraktärstyp -

Ett liknande mönster i geologi, landform, jordart, vegetation, markanvändning, bebyggelse och fältmönster. Det innebär inte att alla ingående områden är likadana men att det finns ett gemensamt mönster som kan uppfattas såväl i kartor som i fältundersökningsformulär.

Landskapskaraktärsområden -

De unika, individuella geografiska områden vari landskapskaraktärstyperna uppträder. De har en del karakteristiska kvaliteter och element gemensamt, men har sin egen identitet. Oftast finns det fler landskapskaraktärsområden än landskapskaraktärstyper i ett undersökningsområde, eftersom ett flertal områden

1 Platskänsla är platsens förmåga att förmedla en karaktär som går att känna igen på en lokal nivå. Stark platskänsla finns inte bara i områden med starkt positiva estetiska upplevelser: ett annars idylliskt fiskeläge med ett kärnkraftverk kan ha starkare platskänsla än alla de närliggande, idylliska fiskelägena. Se bilaga Definitioner

2 Landscape Character Assessment – Guidance for England and Scotland, 2002, s.53

bedöms vara av samma typ.³

I. Inledning

I.1 Bakgrund

När landskapskonventionen lades fram i Florens 2000 sade man så här som en presentation;

"...Landskapet...

...har en viktig roll att spela i de gemensamma kulturella, ekologiska, miljö och sociala områdena samt utgör en viktig resurs för ekonomisk aktivitet och dess skydd, skötsel och planering kan bidra till att skapa jobb;

...bidrar till utformandet av lokala kulturer och...är en grundbeståndsdel av det europeiska natur- och kulturarvet, som bidrar till mänskligt välmående och sammansvetsandet av en europeisk identitet;

...är en viktig beståndsdel i livskvaliteten för människor överallt: i städer och på landsbygden, i nedgångna områden såväl som i områden av hög kvalitet, i områden som utsetts som enastående vackra såväl som i vardagliga områden;

...är ett nyckelelement för individuellt och socialt välmående och...dess skydd, skötsel och planering innebär rättigheter och skyldigheter för alla..." <http://www.coe.int/t/e/Cultural%5FCo%2Doperation/Environment/Landscape/>,

Många andra europeiska länder har redan sedan länge etablerade system för att definiera och skydda landskapets karaktär, men i Sverige finns inget sådant. Landskapskonventionen trädde i kraft 2004.⁴ Konventionen syftar till skydd, skötsel och planering av alla landskap, samt till att höja medvetenheten om värdet av ett levande landskap. Den påpekar människors rätt till att kunna identifiera sig med sitt landskap och landskapets rätt att bli omhändertaget. Landskapskonventionen visar på en verklig oro över Europas hotade landskap och utgör ett upprop till medlemsstaterna att etablera en aktiv landskapspolitik.⁵

³ Landscape Character Assessment – Guidance for England and Scotland, 2002, s.40

⁴ <http://www.naturvardsverket.se/index.php3?main=/dokument/lagar/konvent/biodiv/biodok/landskap.htm> 06/03/22

⁵ <http://www.coe.int/t/e/Cultural%5FCo%2Doperation/Environment/Landscape/>, 05/10/02, fl.mtidpunkter 2005, ne, n, web-sidor har hämtats under perioden april 2005-februari 2006

Läget i Europa

Ett redan avslutat projekt: ELCAI – (EU Accompanying Measure Project “European Landscape Character Assessment Initiative”) har haft som syfte att utvärdera landskapskaraktärsanalysmetoden (LCA) och möjligheten att använda den för att länka samman de arbetsmetoder som används på lokal nivå med en europeisk nivå. Målet med arbetet har varit att på så sätt kunna vara ett led i arbetet med europeiska landskapsbevarande åtgärder. Man arbetar på en systematisk genomgång av den senaste utvecklingen inom landskapskaraktärsanalyser samt därefter ett program och ramverk för landskapsbevarande. ELCAI granskar närmare fjorton olika länder samt deras arbete; Belgien, Danmark, Frankrike, Irland, Nederländerna, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Tyskland, Tjeckien, Ungern och Österrike.⁶

Läget i Sverige

I Sverige idag är landskapsanalys inte särskilt högt prioriterat. Detta gäller särskilt på kommunal nivå. På länsnivå arbetar man under 2005 - 06 med bl.a. LCA-metoden. Landsbygdskommittén arbetar med att ta fram ett nytt program för landsbygdens utveckling som ska träda i kraft 2007 och kanske kommer metoden att spela en roll i det?⁷ Enskilda konsulter arbetar givetvis också med landskapsanalys, särskilt som utredningsverktyg vid olika typer av exploateringsprojekt, t.ex. vindkraftverk. Det är dock väldigt individuellt vilken metod som används, något som ju naturligtvis påverkar resultatet och gör dem svåra att jämföra.⁸ Nästan alla dessa analyser utförs som svar, t.ex. en MKB, på ett utbyggnadsförslag.⁹

Ett team från Alnarp utförde våren/sommaren 2004 en undersökning bland nio arkitekter, landskapsarkitekter, ekologer, samhällsplanerare från privata konsultfirmor eller kommun- eller regionanställda samt politiker. Det dominerande intrycket från studien var att intresset för landskap var på väg uppåt, från en från början låg nivå samt att det fanns ett behov av att fördjupa sig i landskapets frågor. Flertalet landskapsanalyser uppehöll sig med landskapets kapacitet (i stället för dess mottaglighet) och behandlade urbana funktioner även om de utfördes på landsbygden. Majoriteten intervjuade kunde inte se någon poäng med en nationell landskapskaraktärsutvärdering, men ansåg det rimligt att frågan diskuterades på nationell nivå för att därefter hanteras på en regional nivå och utföras på en lokal nivå.¹⁰

6 <http://www.landscape-europe.net/>, 05/10/03, en rapport är på väg

7 <http://www.regeringen.se/sb/d/6411/a/58129;jsessionid=a0ozHiJEbIRg> 28/04/06

8 Åkerlund, U. m.fl. 04/07/07, sid 1-3

9 Zoric-Persson, Christina, muntligen, 06/01/18

10 Åkerlund, U. m.fl. 04/07/07, sid 1-3

Därför, och eftersom det för närvarande finns liknande analyser utförda på länsnivå, är det relevant att arbetet har utförts i en kommun, på en lokal nivå. I Plan- och bygglagen finns idag formuleringar som tyder på att man vill ta hänsyn till ett områdes karaktär.¹¹ Dessvärre finns ofta inte så mycket information att tillgå om karaktären, särskilt på landsbygden. Kunskap om ett områdes karaktär gör det möjligt att skydda den vid planläggning och utveckling.

Det behövs en diskussion av fenomenet landskapskaraktär, eftersom den är en del av och påverkar vår identitet, våra upplevelser och vårt kulturarv. Dessutom bör den diskussion om hur landskapskonventionen kommer att påverka Sverige som nu påbörjats, kompletteras med en diskussion om landskapsarkitektens roll i denna förändring.

I.2 Mål och syfte

Målet med att uppmärksamma landskapets karaktär är att möjliggöra en hållbar utveckling och en hänsynsfull exploatering av landsbygden. Städer och urbana områden har en lång tradition av planering, medan landsbygden saknar det. Nu håller landsbygdens roll på att förändras, från rent produktionselement till något mer diversifierat och nya metoder för utveckling behövs. Målet med mitt arbete är att sätta mig in i en metod för landskapsanalys samt att genomföra en sådan på kommunal nivå.

Det finns redan många skyddsregler för särskilt värdefulla områden, men i en landskapskaraktärsanalys är en större helhetssyn central. Det kan t.ex. förhindra att ett sammanhängande landskap delas upp så att dess upplevelsevärden minskar betydligt.

Tanken är inte att avstå från utveckling utan att vara väl förberedd och medveten om landskapets karaktär så att den kan tas med i planeringen och leda till ett bättre resultat.

Genom att använda en analysmetod som samlar information från alla fält fås en rättvisande bild av landskapets karaktär. En sådan analysmetod som definierar och i viss mån värderar landskapets karaktär syftar alltså till att skydda landskapets värden vid exploatering. För ett sådant arbete finns många olika system i Europa och Sverige behöver inspireras av dessa och skapa en egen metod.

11 PBL 1987:10, 2kap., 1§, 3kap., 13§

Landskapet är resultatet av såväl plats som människa. Det utgörs av den fysiska omgivningen; geologi, jord, landform, vegetation och klimat samt vår utformning av den genom markanvändning, bosättning och inhägnad. Men även av vår uppfattning av det; känslomässiga intryck sammankopplade med minnen och associationer. ”We see, smell, hear, touch and taste landscapes through materials; they are sensual.”
.p.97 *The Landscape of Language*, Anne Whinston Spirn.

1.3 Material och metod

Från augusti 2003 till augusti 2004 arbetade jag för Cardiff Council samtidigt som min sambo, Andrew Butler, arbetade på White Consultants som är en landskapsarkitektbyrå i Cardiff. Dels genom mitt arbete, men främst genom min kontakt med Simon White, landskapsarkitekt och ägare av byrån, kom jag i kontakt med de två olika metoder för analys av landskapskaraktär som används mest i Storbritannien. De är dels den engelska Landscape Character Assessment och dels LANDMAP som används i Wales.

LCA

Landscape Character Assessment-metoden baseras på att en expert, i Storbritannien oftast en landskapsarkitekt, samlar all tillgänglig information. Därefter görs en analys av dessa olika lager av information. Denna kompletteras med en visuell och sensorisk fältstudie och i området. Sammanlagda mynnar dessa ut i en karakterisering. Enligt den vägledande skrift som Countryside Agency skrivit om LCA innehåller metoden två centrala delar;

1. Karakterisering, som innefattar identifiering, kartläggning, klassificering och beskrivning av landskapskaraktären. Tyngdpunkten i hela det fortsatta arbetet ligger på landskapskaraktären.
2. Bedömning, baserat på landskapskaraktären görs en rad bedömningar, som i sin tur informerar beslut. Det är viktigt att det finns en uppdelning mellan karakteriseringsprocessen och bedömningen.

Den här åtskillnaden är den viktigaste principen i tillvägagångssättet, även om man talar om fyra nyckelprinciper som är centrala för förståelse och en lämplig användning av LCA. De övriga två är:

3. att såväl subjektivitet som objektivitet spelar roll i processen;
4. att det finns potential för användande av metoden på olika nivåer.

Arbetsgången följer följande mönster:

- Definiera omfattning av studien.
- Utförande av teoretisk studie.
- Fältundersökning, samt verifikation av den teoretiska studien.
- Klassificering och beskrivning.¹²

Kommentar, LCA : metoden bygger på expertens arbete, något som är kostnadseffektivt men kan vara en svaghet. Resultatet av arbetet blir ett material med alla landskapets karaktärsområden utmärkta och definierade. Materialet kan alltså bara användas som en helhet, inte uppdelad i aspekter. En risk är att vissa aspekter ges större vikt, beroende på utförarens kompetens och intressen.

¹² The Countryside Agency . Landscape Character Assessment Guidance for England and Scotland. 2002. S.2-20

LANDMAP

LANDMAP-metoden baseras på att en grupp av olika experter; geolog, biolog, arkeolog, landskapsarkitekt samt representanter för lokala myndigheter och den intresserade allmänheten samlas. De beslutar om undersökningens omfattning, geografiskt och informationsmässigt. Därefter samlar aspektexperterna in information, enligt ett förutbestämt formulär och lämnar denna vidare till en koordinator, ofta en landskapsarkitekt. Denna information lagras i olika lager, ett för varje aspekt. Därefter lägger koordinatoren samman informationen och undersöker förhållandet mellan de olika aspekterna, samt drar därefter slutsatser om landskapets olika karaktärsområden. Efter detta utvärderas landskapets olika karaktärsområden, efter värde, känslighet osv. Slutligen lämnas material över till lokala myndigheter och uppdateras kontinuerligt av dessa, med stöd från LANDMAP organisationen. Materialet är även i fortsättningen tillgängligt för allmänheten, via Internet.

Metoden består av fem steg:

1. **Orientering:** alla inblandade samlas och bestämmer gemensamt omfattningen av arbetet.
2. **Upprättande av databas:** neutral sammanhangsinformation samlas in som beskriver landskapets nuvarande struktur utan att värdera det. Därefter följer en aspektutvärdering, varje specialist fyller i ett formulär med beskrivning, klassificering, utvärdering, skick och skötsel för sin respektive aspekt. Informationen från varje sådant formulär bildar därefter ett lager i databasen, som är tillgängligt enskilt eller i kombination med de andra aspekterna. Därpå följer ett där gruppen beslutar om vilken information som arbetet bör resultera i. I steg 1 har gruppen bestämt vilken extra information som är aktuell, t ex skogsbruks- eller vindkraftspotential.
3. **Karakterisering:** att undersöka förhållandet mellan de olika aspekterna för att bestämma landskapets utmärkande identitet.
4. **Produktion av Landskapsutvärdering och sekundära produkter:** att bidra med verktyg och andra produkter att fungera som en länk mellan landskapsinformation och beslutsfattande.
5. **Kvalitetssäkring, utvärdering och uppdatering:** med syfte att uppehålla samma standard och kvalitet över hela landet samt att säkerställa att de lokala myndigheterna och samarbetspartners har tillgång till ett giltigt, relevant material.¹³

Kommentar, LANDMAP: metoden är mycket resurskrävande, men tar hänsyn till så många synpunkter som möjligt. Detta bidrar till dess legitimitet och i förlängningen till att resultatet kan accepteras och användas av en stor del av befolkning och intressegrupper. En styrka är att alla aspekter kan bedömas antingen var för sig eller samlat. Dessutom får alla aspekter samma värde, eftersom de arbetas fram till samma nivå, av oberoende experter.

Använd metod

Föreliggande arbete baseras på den engelska LCA metoden, men även en modifierad form av det formulär som används vid fältstudier inom LANDMAP har använts.

Till stora delar är det samma metod som har använts vid arbetet som utförts i länsstyrelsens regi under 2005 med *Landskapsanalys i Skåne*.¹⁴

2. Landskapskaraktärsanalys av Svedala kommun

2.1 Omfattning

Svedala kommun ligger mycket centralt i sydvästra Skåne. Regionen omkring kommunen växer stadigt. Utvecklingen sker även i Svedala. Flygplatsen Sturup kan komma att byggas ut, ett järnvägsspår som kopplar samman Sturup med Kastrup och östra Skåne diskuteras och den stora vägen (E65) Malmö-Ystad kommer troligen att byggas om och ut. Dessutom ökar golfens markanspråk, här kommer PGA of Sweden National Golf Resort att byggas, en golfanläggning med 54 hål, klubbhus och hotell. En kommun med så högt utvecklingstryck på sig, behöver ha klart för sig vilka deras värden är. Landskapet i Svedala är ett stort värde som inte uppmärksammas och som därför riskerar att förbises.

Arbetet i Svedala kommun består av en landskapskaraktärsanalys enligt den engelska Landscape Character Assessment-modellen. Det syftar till att genom inventering, sammanställning och beskrivning ge en helhetsbild av kommunens landskapskaraktärsområden. Eftersom uppgiften utförs utan uppdragsgivare är målet att producera ett material som kan användas i kommunal planering för en uthållig utveckling.

Ingen nationell landskapskaraktärsanalys finns att tillgå för hela Sverige, så Ulf Sporrongs *Svenska Landskap* fungerar som första nivå och ger information om regionen. Nästa nivå ner utgörs av Länsstyrelsens *Landskapsanalys i Skåne* som beskrivs mer ingående nedan, som informerar om landskapskaraktärsområden i Skåne län.

14 Butler, Andrew. Muntligen. Olika tidpunkter 2005

2.2 Förberedelser

Lämplig skala för arbetet att karakterisera en sydsvensk kommun är 1:20 000 eller 1:25 000, med hjälp av viss information tillgänglig i andra skalor, ex. 1: 50 000. Detta möjliggör arbete med utvecklingsplaner, bevarande- eller förbättrandeåtgärder. Avgränsning av områden som sträcker sig utanför kommungränsen sker med hänsyn till landskapskaraktär. Såväl landskapskaraktärstyper som landskapskaraktärsområden definieras. Detaljeringsnivån är sådan att arbetet uppmärksammar de mänskliga mönster som utgörs av exempelvis hus och gårdars placering, åkrars och fälts form, skogens utbredning och vägars sträckning.

De som skall använda resultaten av utvärderingen bör vara delaktiga i att skapa en checklista för dem. I det här fallet handlar det om vilka prioriteringar Svedala kommun har. Kommunen ser sitt läge mitt i Skåne med goda kommunikationer (väg, järnväg och flygplats centralt placerade i kommunen) den tillgängliga, attraktiva naturen där det är lätt att ägna sig åt aktiva friluftssintressen samt sitt kulturlandskap, med spår efter borgar, bosättning och månghundraårigt jordbruk som sina största tillgångar. Man vill med dessa kvaliteter som grund utveckla turism och företagande i kommunen, det vill säga locka besökare och inflyttare till Svedala. Dessutom talar man om vikten av att utveckla det aktiva friluftslivet för de boende inom kommunen.¹⁵

Länsstyrelsen arbetar för närvarande med ett regionalt program för integrerad utveckling av landsbygden i Skåne, ett landsbygdsprogram. Arbetet syftar till att utveckla ett regionalt program som uppmärksammar de åtgärdsprogram och bidrag som finns i Skåne och som kan påverka landsbygdens utveckling. Som del i detta arbete har sommaren 2005 en landskapskaraktärsanalys enligt LCA-modellen utförts av Andrew Butler. Syftet med den är att föra fram betydelsen av det skånska landskapet till diskussion vid arbetet med nya regionala och lokala utvecklingsstrategier.¹⁶

I fallet Svedala är inga intressenter direkt inblandade i landskapskaraktärsanalysen, men de kan ändå komma att ha intresse av informationen samt att utveckla den för sina egna syften. T. ex. kan kommunen eller berörda markägare hänvisa till landskapskaraktärens värden vid planerings- eller utvecklingsärenden. Information

¹⁵ <http://www.svedala.se>, 05/10/02

¹⁶ Länsstyrelsen i Skåne län. Landskapsanalys i Skåne – delrapport och diskussionsunderlag för västra Skåne (Arbetsmaterial, hösten 2005)

om historia/arkeologi, ekologi, lant- och skogsbruk, planering, geologi, vatten och trafiksystem är nödvändig. En expert med förståelse för denna komplexa information, som t.ex. en landskapsarkitekt har, behövs för att utföra en analys, fältundersökning samt för att sammanställa information och bedöma materialet. GIS kan användas för sammanställning av material samt presentation och slutprodukt, men är inte nödvändigt. Eftersom skalan är så pass stor, spelar digitala hjälpmedel en mindre roll än om undersökningen utförts på ett större område. Eftersom platsanalysen kommer att ske under sensommar/höst måste områdets utseende under andra årstider bedömas enligt föreställningar. En preliminär fältstudie har utförts i oktober 2004 samt under sommaren 2005, på cykel

2.3 Litteratur- och kartstudie

Allt tillgängligt material samlas in och information från kartor såväl som beskrivningar sammanställs. Här följer en beskrivning av arbetet och de källor som använts. Dessutom finns här korta redogörelser för vilken typ av information som kan vara användbar. Jag redovisar mina erfarenheter så att andra kan göra en liknande undersökning.

Kartanalys

Målet med kartsammanställningen är att få en mångfacetterad bild av landskapet. Den visar på mönster som upprepas i olika ämnesspecifika kartor. Dessa mönster leder vidare till definitionen av karaktärer. Som grundkarta har jag använt en karta i skala 1:20 000, samt för viss information, en karta i skala 1:50 000.

För geologisk information har Sveriges Geologiska Undersöknings (SGU) karta över områdets berggrund, geologiska kartan använts. Områdets geologiska uppbyggnad utgörs till absolut största delen av kalksten med en ådra av mangelsten. Landform och höjder, de huvuddrag som bygger upp landskapet, som dalar, plåtar, åsar o.dyl. går att utläsa från grundkartan. Den sydöstra kanten av kommunen utgör södra kanten av det högre stråk som drar ut mot Österlen och resten av marken är mer sydvästkånskt låg och slät, med ett inslag av kullighet i mitten.

Information om åar och avvattningsystem går även den att utläsa från grundkartan. Det är även intressant att granska flödesriktningen på vattnet i åarna, eftersom landform + avvattnings tillsammans ger användbar information om tydliga, topografiska element eller områden, ofta kopplade till underliggande geologi. I

Svedala rinner Sege å och anslutande åar mot nordväst. Svedalas skogsbevuxna områden innehåller många småvatten och här finns betydelsefulla sjöar; Börringesjön, Björkesåkrasjön, Fjällfotasjön och Yddingesjön är de största.

Marktäckesinformation går att utläsa från grundkartan och kan kontrolleras med hjälp av Google Earth samt senare mer detaljerat vid fältstudie. Svedala kommun utgörs av hälften odlad åkermark och hälften skog.

Jordartsinformation finns i form av SGUs jordartskarta. Ovanpå berggrunden ligger främst morän: lerig-sandig-moig med 5-15% ler och morängrovlera med 15-25 % ler, det förekommer även relativt stora inslag av glacial finlera, glacial grovlera (tegeltillverkning) samt kärr och mossar. I Skåne finns även en kartering och bedömning av jordbruksjordarnas värden. Jordarna i Svedala har nationellt sett högt värde, men regionalt sett medelhögt värde. Inom kommunen varierar detta starkt.¹⁷

Städer, byar, gårdar och enstaka hus finns upptagna på grundkartan, hur dessa är grupperade kan vara vägledande vad gäller områdets historia, funktion och karaktär. På slätterna är husen jämt utspridda, på grund av skiftet ligger de enstaka eller i små grupper, medan de i skogstrakterna ligger tätare tillsammans. Svedala, Bara och Klågerup är de enda större tätorterna. Det finns ett tiotal större byar, varav sex med kyrka.

Länsstyrelsens i Skåne län hemsida, där redan utnämnda områden finns betecknade har givit viktig information. Tidigare karaktärsbeskrivningar av området är viktiga, och så mycket tillgängligt material som möjligt har granskats. Området rymmer flera riksintressanta områden för naturvärden; större delen av kommunen ingår i *Backlandskapet söder om Romeleåsen*, för kulturmiljö, i väster finns två områden med mycket lång odlingskontinuitet och i söder finns spår efter ett medeltida borglandskap och ingår i *Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen*, ett område med särskilda bestämmelser för hushållning m mark och vatten. Dessutom har Skåneleden i sommar blivit 100mil lång, genom sin senaste sträcka Trelleborg – Svedala.

Vid granskning av de olika lagren tillsammans framstår 20 olika områden med så tydliga egna karaktärer att det rättfärdigar ett karaktärsområde.

Region, landsände

Sporrongs Svenska landskap, standardverket inom svensk landskapsanalys, är självklart intressant för ett arbete av den här typen. Analysen ligger på nationell nivå och odlingslandskapet behandlas som centralt. Sporrong har ett humanekologiskt perspektiv, dvs. tar sin utgångspunkt i samspelet mellan människan och miljön. Han menar att det är människans nyttjande som har skapat det svenska landskapet. I boken har beskrivningen inordnats i ett regionalt perspektiv. Detta eftersom landskapet påverkar den regionala identiteten, och vi ofta identifierar oss med den trakt där vi bor. Metoden baseras på en sammanställning av fem huvudfaktorer;

1. Naturgivna förhållanden (naturlandskapet) – Landskapets storformer som topografi och berggrundsformer. Dessutom hänsyn till viktiga vegetationstyper och odlingsmarkens topografiska läge
2. Landskapets historia (landskapets historiska utveckling) - Historiska aspekter på landskapets bebyggelsestruktur och näringsgeografiska förutsättningar samt dess indelningsformer.
3. Dagens landskap (landskapets karaktär idag) - Är landskapsbilden dominerad av industrialiserat jordbruk, påverkad av urbana drag eller ges karaktären av traditionella bebyggelse- och bruksformer?
4. Regional identitet (regionala särdrag) – Kombinationen natur och kultur.
5. Internationell relevans - Innehåller fenomen av vetenskapligt bevarandevärde.¹⁸

Svedala i södra Skåne

Enligt Sporrongs uppdelning ligger Svedala kommun helt inom det område som kallas *södra Skåne*. Denna region beskrivs som totalt dominerad av jordbruk sedan många hundra år tillbaka, något som förklaras med att landskapet är så väl lämpat för detta ändamål. Skåne är uppbyggt på kalkrika bergarter. Ovanpå dessa ligger ett tjockt jordlager, som på många ställen består av extremt bördig moränlera, men som även innehåller grövre, sandiga partier. Sammantaget ger dessa faktorer Skåne ovanligt goda förutsättningar för jordbruk. Under istiden avlagrades stora mängder moränmaterial i Skåne, något som skapat dagens vågiga landskapsform. Backlandskapet är ett resultat av den dödistopografi som skapades under isarnas avsmältningsskeden och de åsar som sticker upp ur lagret av sedimentärt avlagrade jordar har betydligt magrare odlingsförhållanden. Den skånska slätten saknar dramatiska höjdskillnader, men marken växlar hela tiden mellan lågt liggande, tidigare fuktstråk, och högre, torrare delar. Såväl berggrunden som moränleran är

18 Sporrong, U. 1995, s.9-33

genomsläppliga och därför är landskapet fattigt på småsjöar och vattendrag. All jordbruksmark har dessutom sedan länge dränerats för att få mer jordbruksmark.

Södra Skåne utgör idag till stora delar en helåkerbygd, anpassad efter ett maskinellt jordbruk. Men här har jordbruk bedrivits sedan stenåldern. Skåne har under lång tid varit uppdelat i en stor mängd små tegar, något som givit en bebyggelse som koncentrerats till ett fåtal platser. Eftersom man gärna bosatte sig vid vatten, kom byarna att ligga lågt. Varefter tiden gick och jordbruket utvecklades växte förstas befolkningen. Skåne var dock även i fortsättningen ett bylandskap, utan spridda gårdar. Undantaget är förstas godsbebyggelsen, som länge varit ganska omfattande i Skåne. Det var dock bara själva gårdsområdet som skilde sig från omgivningen, eftersom jordbruket bedrevs med samma medel som i omgivningen. Godsens mark var uppdelad på arrendebönder i de omgivande byarna. De traditionella gårdarna hade husen grupperade i fyrkant eller vinkel och byggdes, pga. virkesbrist, av vitkalkad korsvirkesram som fylldes med märgel. Det skånska landskapet har alltså i princip alltid påverkats av jordbrukets krav och funktioner.

Den agrara revolutionen kom tidigt till Skåne, mekanisering och strukturomvandling påbörjades redan under 1700-talet. Under första halvan av 1800-talet utfördes flera skiften, som innebar en individualisering och samtidigt en industrialisering av jordbruket. Samtidigt delades godsens ägor upp annorlunda, till mindre enheter. Arrendegårdarna försvann och större jordbruk ersatte dem, i samband med att man började odla för försäljning och export.

I samband med denna utveckling flyttades många gårdar ut på fälten, något som idag är väldigt synligt i Skånes öppna landskap. Husen ligger kvar, men i dagens effektiviserade lantbruk har många av dem enbart funktion som bostäder, utan anknytning till jordbruket.

I samband med den ökade effektiviseringen har en stor mängd odlingshinder rationaliserats bort; rösen, småvatten, hägnader, diken och pilvallar. Av dessa är utdikningen den förändring som haft störst ekologisk påverkan. Med utvecklingen av lantbruk och export kom behovet och utbyggnaden av lands- och järnvägar. Runt dessa växte därefter upp nya samhällen med till en början typisk bebyggelse, t.ex. rappade tegelhus.¹⁹

Enligt Länsstyrelsens *Landskapsanalys i Skåne*, ingår Svedala kommun i tre olika

19 Sporrang, U. 1995, s. 44-59

karaktärsområden, av tre olika typer.

Låglänt odlingslandskap: SÖDERSLÄTT

Söderslätt är ett slättlandskap med böljande moränkullar. De låglänta odlingslandskapen ligger nästan helt under 50m.ö.h. och karakteriseras av storskaliga åkrar med olika grödor vilka skapar ett enkelt, storskaligt landskap som tycks flyta runt de mindre landskapselementen som bebyggelse, lundar och holmar. Berggrunden består av kritbergarter och kalkstenar, jordarterna av moränleror och jordmånen är stabil brunjord. Större delen av området är ett typiskt modernt jordbrukslandskap, men redan för 5000 år sedan tros området ha varit relativt fattigt på skog. Det faktum att byarna är ganska stora, samtidigt som de ligger relativt tätt här vittnar om ekonomisk stabilitet och Söderslätt är nordens kyrktätaste område. Dagens rätvinkliga landskap skapades genom 1800-talets skiftesreform då gårdar flyttades ut ur byarna, nya ägogränser drogs och ett nytt vägnät byggdes. Idag karakteriseras landskapet av små, ganska tätt liggande byar och större glest liggande gårdar eftersom marker har lagts samman vid rationalisering av jordbruket. Landskapsbilden störs ibland av urban infrastruktur som elledningar och större vägar som skapar ljudligt störande element men i större delarna av landskapet dominerar en lantlig, etablerad karaktär med mindre byar i ett öppet landskap. Byarna upptäcker man först genom förekomsten av kyrktorn.

Mosaikartat, odlat backlandskap: SYDSKÅNSKA BACKLANDSKAPET

Det mosaikartade, odlade backlandskapet har en kraftigt böljande kontur och stor variation i topografin. Höjden varierar kraftigt, men ligger till största delen ovanför 40m.ö.h. Berggrunden utgörs huvudsakligen av moränleror, jordmånen är instabil till stabil brunjord med inslag av podsol och jordbruksmarken har medelhöga brukningsvärden. Landformen kan beskrivas som slättlandskap med de böljande moränkullar som utgör backarna, och är jämfört med Söderslätt mycket kuperad. Avrinning av vatten sker åt söder och väster. Landskapstypen karakteriseras av ett blandat marktäckande och innehåller inslag av betesmark. Skogen är ett viktigt element genom att den avgränsar sikten och ger en upplevelse av rumslighet. Även om landskapet till största delen är öppet utgör träden i området ett viktigt visuellt element som dominerar horisonten. Skogen, som främst består av lövträd, förstärker den inneslutna och intima miljön i de lägre belägna delarna av området. Stora delar av landskapet är bebyggt med utlokaliserade gårdar och mindre, spridda byar vilka tillsammans ger intrycket av ett etablerat och inbott landskap. I västra delen där bebyggelsen består av många tätt liggande byar och omkringliggande större

gårdar, är landskapet kuperat, öppet och tämligen småskaligt. I den östra delen som domineras av gods, är åkerarealerna större och sammanhängande. 1800-talets skiftesreformer kan avläsas i landskapet.

Mosaikartat skogslandskap:

SYDSKÅNSKA, SKOGSBEKLÄDDA BACKLANDSKAPET

De områden som ingår i denna landskapstyp är ofta väsentligen kuperade med böljande fält och moränkullar. Bergrunden består huvudsakligen av kalkstenar, jordarterna främst leriga moräner och lera, höjden över havet mellan 40-60m. Området utgör ett böljande landskap som till större delen är skogsklätt med fickor av åker- och betesmark som bildar en mosaik av varierande landskapsrum av stort visuellt värde. Här finns en större mängd sjöar och området ingår i Sege och Höje ås avrinningsområde. Dessa element skapar knappa till medelgoda odlingsförhållanden, något som resulterat i dagens mosaiklandskap. Skogen består av en kombination av blandskog, lövskog och barrskogsplanteringar som tillsammans skapar en rumslighet med begränsade vyer. Gräsmark påträffas som små öar i skogslandskapet där de skapar enstaka rum och ger visuell variation i den täta strukturen. Stora delar av skogsbygden saknar helt bebyggelse och i hela området finns lite bebyggelse utanför tätorterna. Området var under medeltiden ett av Skånes mest aktiva, under den tiden anlades Börringe kloster och Lindholmen samt flera adliga borgar byggdes. Det medeltida landskapet och dess bebyggelse går fortfarande att ana i synliga spår, som uppbyggda kullar och plataer. Bebyggelsen i området utgörs idag av ett fåtal gårdar som är utspridda i landskapet. Vyerna i området är starkt begränsade av både växtlighet och topografi, något som skapar en intim känsla i skogen och en liten till mellanstor skala i de öppna rummen. Området är hem för stora mängder sällsynta växt- och djurarter

2.4 Fältstudie

Under sommaren och hösten 2005 utförde jag en visuell och sensorisk landskapskaraktärsanalys av möjliga landskapskaraktärsområden med stöd av ett formulär²⁰. Formuläret är till för att försäkra att alla områden bedöms på samma nivå och efter samma kriterier. Ett annat syfte med fältstudien var att kontrollera att de gränser mellan olika områden som utsetts vid skrivbordsstudien stämde. Vid första

20 Fältundersökningsformuläret samt definitioner finns bilagda.

testundersökningen fick gränserna justeras något, ett område fick delas i två, men till stora delar stämde det framtagna området med verkligheten.

2.5 Klassificering och beskrivning

Det sista steget i karakteriseringsprocessen är klassificering och beskrivning. I det här arbetet finns många övervägningar att göra, särskilt angående gränsdragning och terminologi. Klassificeringen är central och resulterar i en uppdelning av landskapet i områden med tydlig, igenkännbar och gemensam karaktär. Dessutom grupperas områden med liknande karaktär tillsammans. I det här steget krävs att man identifierar mönster i landskapet som skapats av antingen natur eller människa. Det kan göras med varierande användning av digitala hjälpmedel och fältstudieinformation. För arbetet med Svedala kommun behövs en relativt hög detaljeringsgrad. Därför läggs större tonvikt på information från fältstudier än vad fallet blivit vid ett arbete i ett större område. I undersökningen ligger tyngdpunkten på att identifiera en småskalig landskapskaraktärstyp som bidrar till en lokal platskänsla²¹. Inblandning av berörda parter; kommun, markägare och andra nyttjare, hade varit värdefull men det bedöms som för svårt att få till stånd inom arbetet. Landskapskarakteriseringen tar avstamp i de analyser på högre nivå som fanns tillgängliga, *Svenska landskap* och *Landskapsanalys i Skåne*, som nämnts tidigare.

När det gäller terminologi är det särskilt viktigt med rätt användning av benämningarna landskapskaraktärstyp och landskapskaraktärsområde samt att skilja på typer och områden på olika skalnivåer.

Landskapskaraktärstyp innebär ett liknande mönster i geologi, landform, jordart, vegetation, markanvändning, bebyggelse och fältmönster. Det innebär inte att alla ingående områden är likadana men att det finns ett gemensamt mönster som kan uppfattas såväl i kartor som i fältundersökningsformulär.

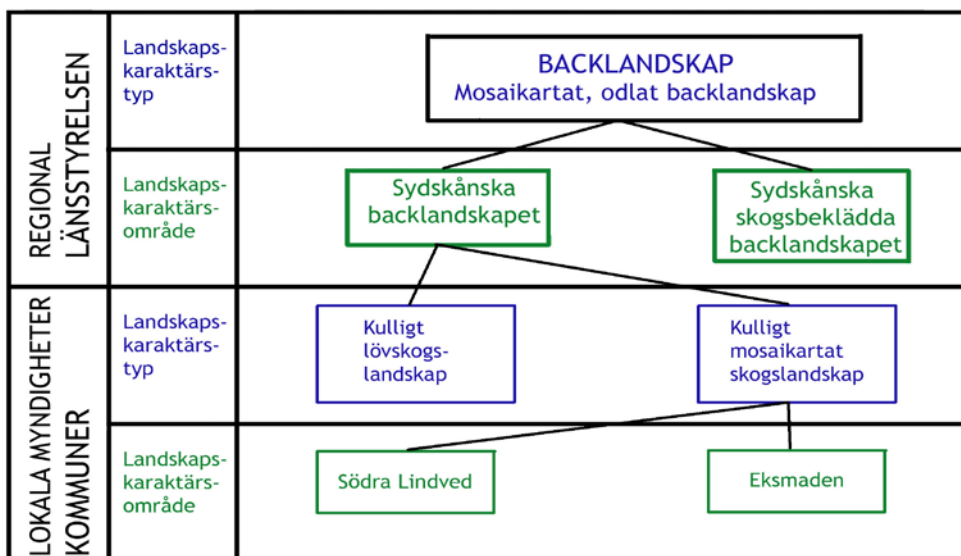
21 **Platskänsla** är platsens förutsättningar att förmedla en karaktär som går att känna igen på en lokal nivå. Stark platskänsla finns inte bara i områden med starkt positiva estetiska upplevelser: ett annars idylliskt fiskeläge med ett kärnkraftverk kan ha starkare platskänsla än alla de närliggande, idylliska fiskelägena. Se bilaga Definitioner

Landskapskaraktärsområden är de unika, individuella geografiska områden vari landskapskaraktärstyperna uppträder. De har en del karakteristiska kvaliteter och element gemensamt, men har sin egen identitet. Oftast finns det fler landskapskaraktärsområden än landskapskaraktärstyper i ett undersökningsområde, eftersom ett flertal områden bedöms vara av samma typ.

Fördelen med att identifiera både landskapskaraktärstyp och landskapskaraktärsområden är att de karakteristiska kvaliteter och element som områdena delar ingår i typbeskrivningen så att varje områdesbeskrivning kan fokusera på vad som är unikt där och undvika repetition. Det gör dokumentet mer lättanvänt. Gränser har dragits kring typer och områden men eftersom karaktären sällan förändras så skarpt som en linje på en karta antyder, får man anta att karaktären ibland är mest tydlig i mitten och mindre tydligt mot kanterna. Landskapskaraktärstyperna i Svedala benämns med två- eller treledsnamn, som reflekterar dominerande inflytanden på karaktären: ord som relaterar till landform, marktäckte och bebyggelse. Namnen väljs för att vara beskrivande och för att typerna ska kunna identifieras. Landskapskaraktärsområdena i Svedala är unika och får namn som är geografiskt specifika, men som visar kopplingen till typerna.

De områden som utpekats efter analysen av Svedala kommun redovisas med beskrivning och illustrationer samt en lista med nyckelelement.

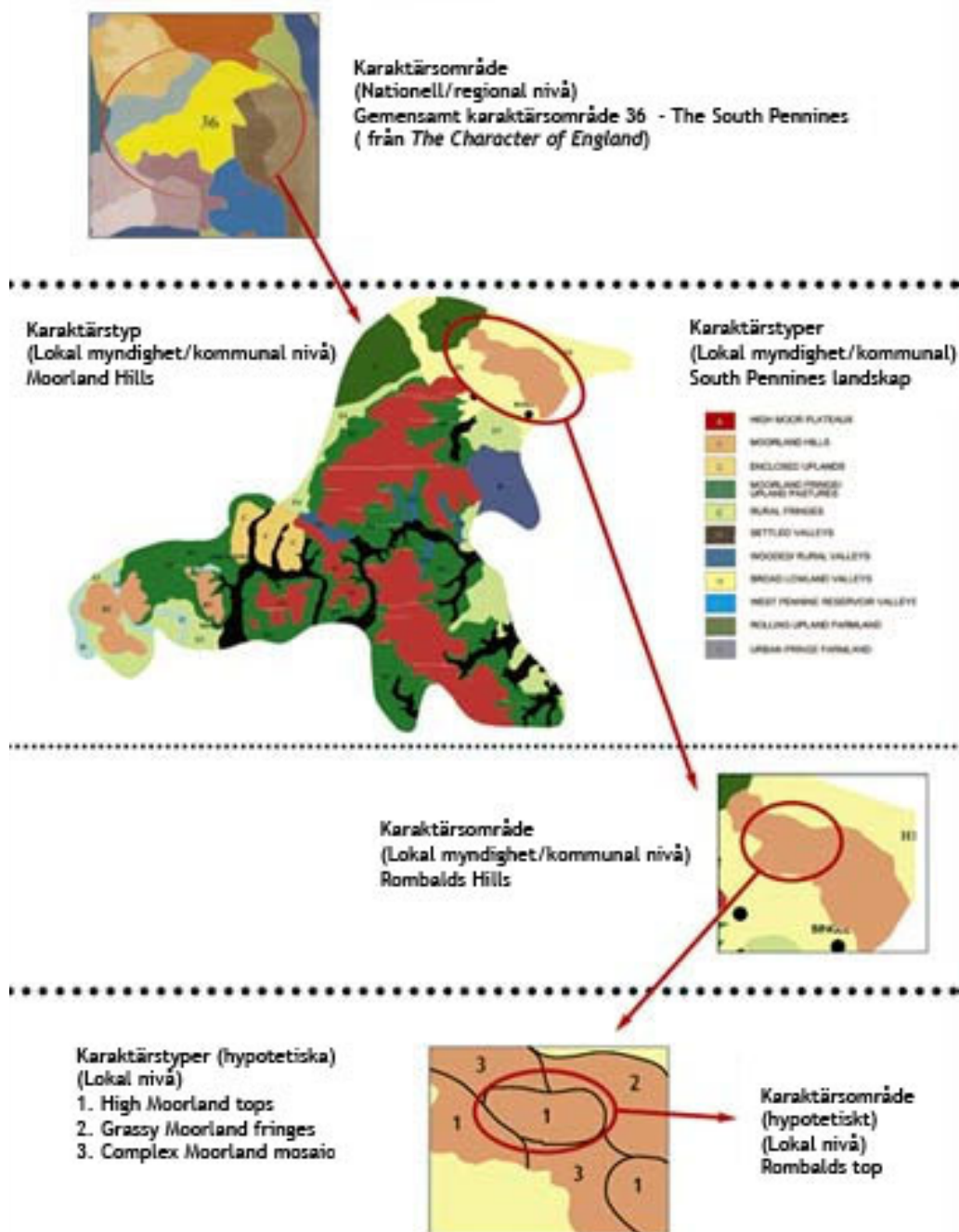
Beskrivningen håller en rättvisande balans mellan fakta och intryck samt avstår från bedömningar. I en separat lista summeras nyckelelement som är karakteristiska för området. Det är de kombinationer av element som ger ett område dess distinkta

Landskapskaraktärsanalys, hierarki

Vid arbetet med en karakterisering av en kommun, kan länets karaktärsområden ge en god startpunkt. Områden på olika skalor har ibland lite olika gränser, men de bör passa in på det stora hela. Därefter kan de kommunala beskrivningarna ge ytterligare detaljinformation om områden på länsnivå.

Landskapskaraktärsanalys, rumslig hierarki -
ett exempel på relationen mellan de olika nivåerna

Källa: från LUC (1999) South Pennines Landscape Character Assessment, för SCOSPA, Bradford

platskänsla. Oftast är de positiva, men ibland är de även negativa element, som är viktiga för områdets karaktär. Om dessa förändras får det ofta konsekvenser för hela området.

2.6 Bedömningar, baserade på landskapskaraktär

Det främsta värdet med att ha en landskapskaraktärsanalys är att lyfta fram det specifika hos landskapet. Därigenom kan förändringen av en viss plats påverkas. All förändring formar det framtida landskapet och det här är ett verktyg som kan hjälpa till att ge en positiv utveckling. Analysen går från karakterisering vidare till bedömning för att underbygga planeringsbeslut. Bedömningen bör inte fokusera enbart på hur man kan bevara existerande förhållanden. Bevarande kan vara en rekommendation, men fokus bör vara på att försäkra att förändringar i markanvändning eller exploateringsförslag planeras och utformas så att ett lämpligt förhållande skapas med deras omgivning. Där så är möjligt förhöjer den nya utvecklingen landskapet genom att skapa en ny karaktär. På den här nivån: en lokal skala i ett landskap med många berörda parter och där de kan förväntas ha ett nära förhållande till sitt landskap, borde dessa parter vara inblandade. Landskapskaraktärsanalysen kan leda vidare till en strategi för landskapet, baserad på den förändring, om någon, som framstår som önskvärd för ett visst landskapskaraktärsområde/-typ. Hittills har olika typer av landskapsstrategier använts för att: bevara, förstärka, återställa eller ersätta landskapets karaktär. Ett välkänt exempel är vid definitionen av Areas of Natural Beauty, då begreppet Natural beauty användes vid bakomliggande bedömningar. Många andra, mer komplexa, begrepp har använts sedan dess och de som använts vid bedömningen av Svedala kommun är inte av en ovanlig typ, utan de flesta används regelbundet i analyser i Storbritannien. De bedömningar som har gjorts kan fungera som del i ett underlag för beslutsfattande. Om diskussioner förs med inblandade parter inför arbetet, kan fler bedömningar göras. Metoden kan även användas som en del i ett större direkt beslutsunderlag som t.ex. en MKB. I ett större arbete finns möjligheter att samarbeta med berörda parter. Då kan bedömningarna inriktas mer tydligt på deras behov och önskemål.

Bedömningar som gjorts i arbetet med Svedala kommun

Resultaten från analysen har bedömts i olika kategorier. Metoden för detta arbete beskrivs här.

Kvaliteter och karaktär

Visuell kvalitet

Förekommer tilltalande visuella element och miljöer, är de ofta förekommande och lättillgängliga?

Komplexitet och helhet

Komplexitet = antal synliga element, helhet = elementen hör ihop

Hög komplexitet – högt intresse, hög helhet – samhörighet och harmoniskt intryck.

Kombinationerna mellan de två ger olika resultat;

- hög komplexitet med hög helhet- intressant och harmoniskt,
- hög komplexitet med låg helhet – förvirrat men intressant,
- låg komplexitet med hög helhet – lättavläst och enkelt men harmoniskt,
- låg komplexitet med låg helhet – tråkigt och stört²²

Karaktär

Området ska ha en distinkt och gemensam karaktär som inkluderar topografisk och visuell helhet och en tydlig platskänsla.

Sällsynthet

Förekomst av sällsynta element i landskapet eller förekomsten av en sällsynt landskapskaraktärstyp.

Alla de ovanstående egenskaperna hos ett karaktärsområde graderas på en femgradig skala:

Enastående – av internationell eller nationell betydelse

Hög – av regional betydelse

Medelhög – av betydelse i länet

Medel – av lokal betydelse

Låg – av liten eller ingen betydelse²³

Helhetsbedömning, karaktär

Resultat från visuell kvalitet x karaktär x sällsynthet.

22 Sorte, Gunnar. Perception of for Homo Urbaniensis. Swedish University of Agricultural Sciences, Alnarp, Sweden

23 Länsstyrelsen i Skåne län. Landskapsanalys i Skåne – delrapport och diskussionsunderlag för västra Skåne (Arbetsmaterial, hösten 2005)

Funktion och känslighet

Förändringstrend

Bedömning av innevarande trend inom landskapet, med individuella trender granskade för att uppnå en helhetsbild.

Funktion

Övervägande av landskapets relevans och förhållande som producerat nyckelelement inom landskapet:

Fortfarande fungera i traditionell form

Endast fungera i en modifierade form eller med stöd

Kosmetisk funktion eftersom original funktionen är överflödig.

Robusthet

Robusthet erhålls från förändringstrend x funktion.

Generellt Landskapets känslighet

Är resultatet av robusthet och Helhetsbedömning, karaktär. I ett mycket robust landskap med en hög Helhetsbedömning, karaktär är mer sårbart än ett område där landskapskaraktären redan är utspädd.

Potential

Friluftsliv, bebyggelse och kulturlandskapet.

Finns möjligheter för en utveckling som stämmer väl överens med områdets karaktär och som skulle gynna denna såväl som kommunens mål?

3. Resultat från landskapskaraktärsanalys av Svedala kommun

3.1 Bakgrunden till val av arbetsområde

Svedala kommun står inför stora förändringar, på bygg-, planerings- eller diskussionsstadiet finns ett flertal stora projekt som för alltid kommer att påverka landskapet. Sturupspendeln: järnvägen som kommer att förbinda Sturup direkt med Malmö och Kastrup, den tredje landningsbanan som kommer att utöka Sturups kapacitet, den nya golfbanan utanför Bara blir betydligt större och kompletteras med hotell, samhällena byggs ut och vindkraftsanläggningar placeras ut.²⁴ I det här sammanhanget är det aktuellt att ta upp vad som hänt med landskapet kring dagens hittills största exploatering, Sturups flygplats. Landskapet kring flygplatsen är redan starkt påverkat, men inte bara av landningsbanor och terminaler utan även av den överhängande planberedskapen. Här sker inga återinvesteringar och det har satt spår i landskapet, men främst avspeglas det i flertalet byggnader varav de flesta ger ett ovårdat intryck. Är det rimligt att ”döda” ett landskap så långt i förväg? Av mer självklart ekonomiskt intresse blir frågan om man minns att allt kring flygplatsen ju inte ska bli landningsbanor. En del av den nya bebyggelsen är en ytterligare utveckling av den hotell- konferensmiljö som finns idag, och området fungerar som det första välkommandet till den livfulla och välmående regionen Skåne, för besökande presumtiva affärspartners. Då får landskapets visuella effekt ett mycket tydligt, ekonomiskt värde.

3.2 Landskapskaraktärstyper och –områden i Svedala kommun

Landskapskaraktärstyp innebär ett liknande mönster i geologi, landform, jordart, vegetation, markanvändning, bebyggelse och fältmönster. Det innebär inte att alla ingående områden är likadana men att det finns ett gemensamt mönster som kan uppfattas såväl i kartor som i fältundersökningsformulär. Nedan följer de landskapskaraktärstyper som förekommer i Svedala kommun. Resultaten är sorterade efter landskapskaraktärstyper, samt de unika geografiska landskapskaraktärsområden som ingår i varje typ.

²⁴ Taylor, John. Muntligen. 05/12/02

Svedala används ibland som ett uttryck för hela Sverige, och åtminstone stora delar av Skåne finns representerade här. Landskapet visar upp allt från södra Skånes stora, böljande åkrar till täta skogar. Det typiska kulliga backlandskapet utgör mellanbygd såväl i Svedala som i Skåne.

Näringslivet i kommunen består av jordbruk, verkstadsindustri och en mängd olika mindre företag. I tätorterna Svedala, Bara och Klågerup finns större centrum med varierande mängd butiker och service. Kommunen innehåller även en mängd småorter, varav några av de större har kyrkor: Bjärskog, Skabersjöby och Västra Kärrstorp till exempel.

SVEDALA KOMMUN

Area: 227,58 km²

Folkmängd: 18269

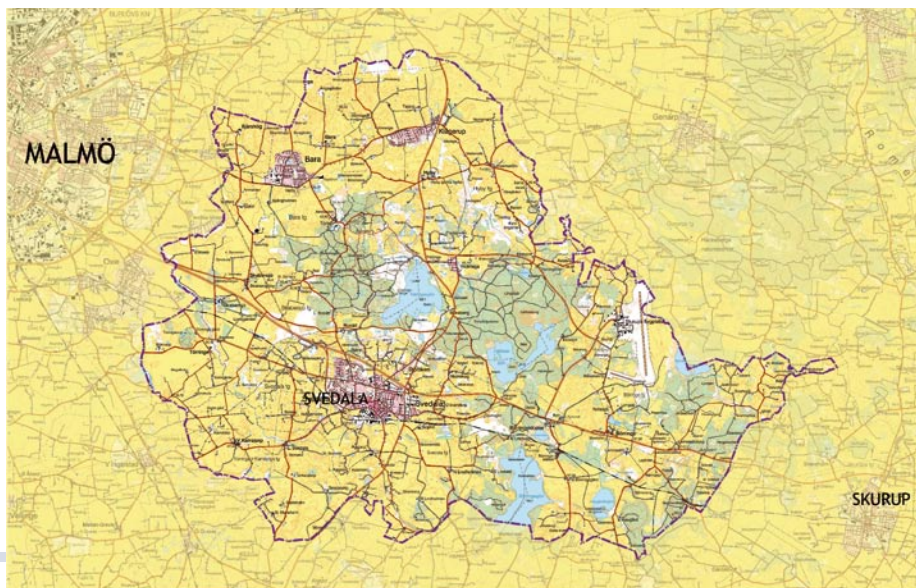
(Fakta från SCB årsskiftet 2003-04)

De flesta bor i tät- eller småorter, men det finns en stor mängd jordbruksbyggnader som ligger mitt ute på de stora åkrarna, till följd av jordbruksreformer. Många av de mindre gårdarna har utvecklats till hästgårdar eller rena bostäder. De som brukar jorden brukar ofta stora arealer.

Kommunen dras med i den pågående utvecklingen i övriga sydvästra Skåne, och har stora kvaliteter. Infrastruktur såsom vägar, järnvägar och flygplatsen kommer antagligen inom en nära framtid att byggas ut ytterligare.

Friluftslivet i Svedala är rikt och viktigt för boende även utanför kommunen. Många besökare från kringliggande kommuner besöker Svedalas landskap varje år.

3.3 KULLIGT, ÖPPET JORDBRUKSLANDSKAP

Innefattar karaktärsområden:
21, 23, 24

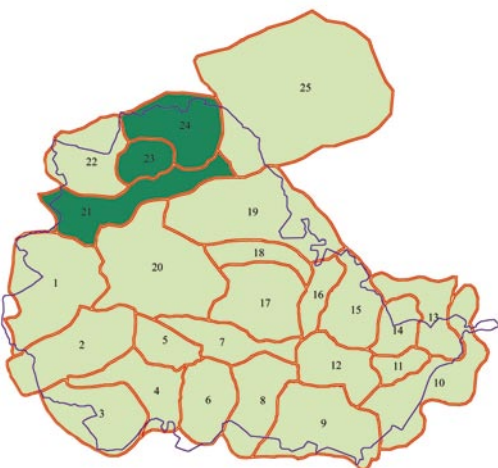
De öppna delarna av det kulliga backlandskapet är de minst småkulliga, med böljande inslag. De utgör utkanten av det kulliga backlandskapet. Höjden varierar mycket mellan 15-50 m.ö.h. Berggrunden består av tertiär kalksten, *Limhamnskalksten*, jordlagret utgörs av morän med lerhalt, 5-15 % blandat med glacial grovlera samt sand och grovmo.

Karaktärstypen domineras av åkerbruk och utgör ett öppet jordbrukslandskap med inslag av lövträd kring gårdar och byar och enstaka trädrader längs med vägar.

Karaktärstypen är jordbruksdominerad och markskiktet består till största delen av odlade grödor. Kring byar och gårdar växer lövträd och ibland finns höga häckar som läskydd eller trädrader längs vägar eller diken.

Åkerbruk är den dominerande användningen av marken, med mellanstora åkrar, men här kan även finnas en del mindre, alternativa och moderna verksamheter som sätter sin prägel på omgivningarna.

Bebyggelsen utgörs av ett antal gårdar av varierande storlek, från stora gods till små gårdar som idag enbart fungerar som bostäder, jämnt fördelade i landskapet samt ett mindre antal små gårdssamlingar samt byar. Karaktärstypen har ganska hög bosättning och här finns ibland större, moderna samhällen.

Kulligt och öppet odlingslandskap norr om Torup - Hyby

21. TORUP - HYBY

Viktiga karaktärsdrag

- Öppet åkerlandskap beläget mellan två högre belägna, annorlunda områden.
- Den spridda kulligheten ger variation inom området.
- Historiska lämningar ger känsla av kontinuitet.
- Området innehåller ett fåtal spridda gårdar.
- Sensoriska intryck: lugnt, väl inbott, skyddat och öppet.

Det öppna odlingslandskapet norr om Torup och Hyby, utgörs av en låglänt sänka med kullar. På dessa kullar finns ofta spår av tidigare mänskliga aktiviteter som gör områdets historia synlig. Från mer modern tid finns glimtar av Hyby kyrka och gårdarna.

Landskapet är ett modernt åkerlandskap, i den stora skala som tyder på att godsen haft inflytande över det. Något som ytterligare tyder på detta är att det finns väldigt få hus i åkerlandskapet.

Jordbruket är den totalt dominerande aktiviteten här, och det är helt öppet förutom då kullarna hindrar sikten. Det här är den sista utposten för backlandskapet, som norr om Bara övergår i lundasläppen.

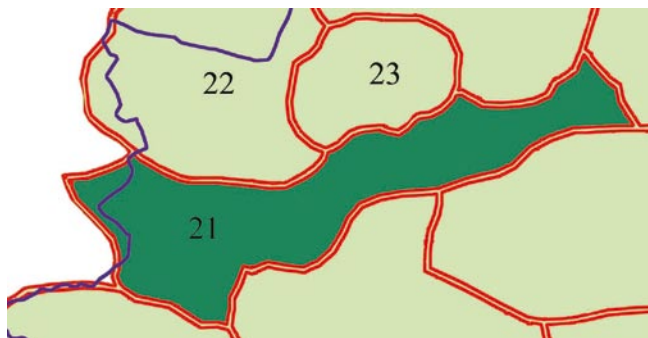
BESKRIVNING

Landskap

Området ligger i den västra delen av norra halvan av kommunen, norr om de stora gårdsbildningarna Hyby och Torup. Området sträcker sig från söder om Klågerup till norr om Skabersjö, som är det tredje stora gods som ligger i anslutning till området. Ytan är ca 7,5 km² stor.

Områdets höjd varierar mycket, mellan 20-50 m.ö.h.

Landskapet utgörs av en sänka mellan två högre belägna områden och med kullar i kanterna utgör området backlandskapets nordvästliga gräns. I de centrala delarna av området ligger två större mossar; Sallerupsmossen och

Bökesmosse.

Landskapet är ett åkerlandskap bestående av en uppodlad sänka, med höjdvariationer. Ett fåtal trädssamlingar och gårdar ligger i det öppna landskapet som annars fyller hela dalen, mellan skogen kring Torup i söder och det mer urbana, höglänta området mellan Bara och Klågerup i norr. I söder gränsar området mot värdefulla skogs- och jordbruksområden, bl.a. de västra delarna av Hyby backar, bestående av gammal utmark tillhörande gården.

Idag drivs jordbruket mycket effektivt liksom på den skånska slätten utanför även om fältstorleken i området inte är extremt stor i jämförelse med omgivande slätter. Tillsammans med att de två samhällena Bara och Klågerup som kantar området är helt urbana ger det området en mer modern prägel.

Vägen mellan Bara och Klågerup löper i norra kanten av området i stora delar. Den leder mellan Malmö och väg 108 och är den viktigaste vägen. Längs denna ligger även tegelbruket, som trots att det idag bara producerar balkar, visar på hur lämplig områdets jordmån med glacial grovlera varit för tegelproduktion.

Kultur och historia

Torup och Hyby ligger i övergången mellan backlandskapet och slätten, precis i skogsbrynet. De båda godsen har medeltida anor och i området finns ett antal historiska lämningar, ett exempel är Torups gamla borg, vilkens ruiner ligger på en kulle nära slottet som kallas Askebacken. Norr och väster om godsen ligger det odlade jordbrukslandskap som utgör detta område. Det bär en tydlig prägel av storgodsjordbruk och här finns samtidigt historiska lämningar närvarande. Såväl kyrkan som samhällena Bara och Klågerup gör intryck på synranden. Tillsammans ger dessa faktorer ett intryck av väl etablerat, människopräglat landskap.

Området utgör del i en större mosaik, och sett från vägen, med skogen kring Torup som bakgrund blir det del i ett intressant landskap. För rekreativa bil- eller cykelturer är det här alltså ett intressant landskap. Områdets hela karaktär är präglad av moderna element.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Områdets öppenhet och synliga historiska arv är lättillgängliga kvaliteter. Områdets komplexitet är ganska låg, eftersom marktäcket är detsamma området igenom. Fältskiktet utgörs av odlade grödor, och varierar endast på ett fåtal kullar samt kring de enskilda byggnaderna. Helheten är hög, eftersom hela området utgörs av åker, med enskilda andra inslag av vägar, bostäder och historiska lämningar.

Det är ett öppet åkerlandskap med de sista tecknen på backlandskap i nordväst. Här bedrivs ett modernt jordbruk, som utvecklats under de stora godsen. Ger ett etablerat intryck och har öppenhet och lugn som främsta kvaliteter.

Det något varierade, moderna jordbrukslandskapet är ganska typiskt för Skåne, men inte särskilt ovanligt här.

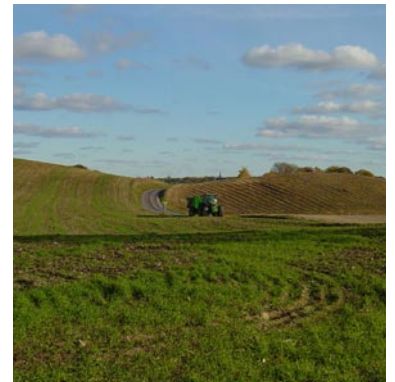
Att området bibehålls öppet genom fortsatt brukande, bevarar den historiska funktionen såväl som den visuella funktionen av kontrast gentemot skogen kring Torup och Hyby, något som är värdefullt för turismen. Områdets öppenhet har även stor del i samhällenas Bara och Klågerup kvaliteter.

Funktion och känslighet

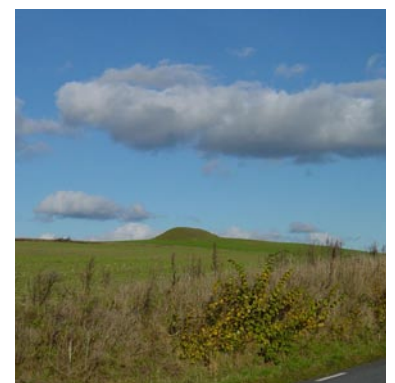
Landskapet är maximalt utnyttjat, all mark är brukad på ett effektivt sätt och fungerar som högproducerande jordbrukslandskap.

Landskapet förefaller robust, men kan komma att påverkas av förändringar i jordbrukspolitik.

Eftersom landskapets karaktär bedöms som medelhög och dess robusthet som hög, verkar det som om landskapet inte är särskilt känsligt. Undantaget är om landskapets öppenhet, som är dess centrala kvalitet, förändras helt, t.ex. genom energiskogsplantering.

Åkerlandskap nära Björkebo

Kulligt och öppet jordbrukslandskap kring Bara kyrka

Det höglänta området kring Bara kyrka i Svedala kommuns norra del domineras av effektivt jordbruk.

Här finns kullar och en del av dem är gravhögar byggda av människor, en del är bevuxna med träd och buskar och utgör variation i ett annars ganska ensartat, öppet landskap.

Bebyggelsen är mycket traditionell, till skillnad från de intilliggande samhällena Bara och Klågerup som präglas av modernt bostadsbyggande.

23. BARA KYRKA

Viktiga karaktärsdrag

- Läget, högre än alla omgivande områden är särskiljande
- Den relativa kulligheten jämfört med slätten norrut förbinder området med backlandskapet.
- Lämningarna speglar områdets historia
- Sensoriska intryck är av utsatthet, eftersom området omges av lägre liggande mark, och av ett historiskt landskap genom kyrkan och fornlämningarna, det dominerande jordbruket ger intryck av ett etablerat kulturlandskap

BESKRIVNING

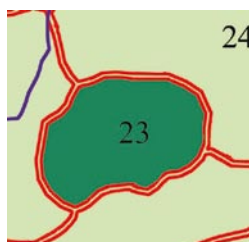
Landskap

Området är ca 8 km² stort, det utgörs av öppet jordbrukslandskap i norra delen av kommunen mellan Bara och Klågerup, som huvudsakligen ligger norr om vägen Sallerup – Klågerup.

Landskapet består av det böljande område som höjer sig över sin omgivning kring Bara kyrka.

Landskapet är helt dominerat av åkerbruk och det är bara byar och gårdar som omges av träd. De träd som står längs vägen mellan Bara kyrka och Tranberga är ett vägvisande inslag i landskapet, och vägen mellan kyrkan och Sallerup – Klågerupvägen flankeras av en nyplanterad lönnallé. Markskiktet består främst av odlade grödor och trädskiktet av lövträd med anknytning till bebyggelse. En del åkrar har nyligen planterats med energiskog.

Jordbruket är den enda synliga och dominerande markanvändningen. Jordbruket ansluter till den norr om området liggande slätten, som också är helt öppen och brukad. En färgfabrik finns också i området, inrymd på en gård. Grustäkten som finns i området är ett annat tecken på alternativa näringar.

Kultur och historia

Ett flertal fornminnen i området tyder på dess historiska betydelse; gravhögen Rövarebacken, gångriften Jättegraven och domarringen Mångelsten är alla tecken på en mänsklig närvaro som går långt tillbaka. Kyrkan är från slutet av 1100-talet, och kring den ligger den största byn i området.

Marken i området har tidigare hört till Torup och Bara kyrkby förändrades stark av skiftet. Enbart två av ursprungliga sexton gårdar blev kvar i byn. Jordbruket i området har moderniserats kontinuerligt och är i dag heltäckande och effektivt.

Grustakten påverkar det direkt närliggande landskapet genom att vara så avvikande från omgivningen.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Den visuella kvaliteten består i den känsla av rymd som kommer av att befinna sig högre än omgivningen och kunna se ut över den, det finns även en spänning i att inom området marken böljar så att det är svårt att förutse nästa vy. Dock något ensartat p.g.a. marktäcket.

Landskapet utgörs till huvuddelen av storskaliga åkrar med ett fåtal inslag av bebyggelse, historiska lämningar och lövträd. De böljande, storskaliga åkrarna dominerar landskapet.

Det är ett öppet, utsatt och böljande åkerlandskap med inslag av historisk bebyggelse och lämningar samt lövträd, som ger området en historisk, etablerad prägel.

Området utgör backlandskapets utpost mot den slätt som norr härom breder ut sig mot Lund och Genarp. Även om det delar många drag med detta gör dess höglänthet, relativa kullighet och närvaron av historiska element att det har något högre sällsynthet än slätten.

Domarring

Allén upp mot Bara k:a

Funktion och känslighet

Trenden tycks för största delen av området vara fortsatt jordbruk, men inslag av salixplantering kan märkas. Landskapets huvudsakliga funktion är även i fortsättningen jordbruk.

De värden området har av öppenhet och utsikt är beroende av landskapets öppenhet. Det största hotet är om inriktningen på jordbruket utvecklas mot energiskog.

Landskapet är känsligt för bebyggelse av den typ som de närliggande samhällena har. Här finns ett område med historisk karaktär, mellan två moderna samhällen, något som ger även dessa två högre värde.

Att som man gjort vid kyrkan, plantera eller förnya gamla trädrader, kan vara ett exempel på hur man med enkla medel skapar ett mer varierat landskap. Eftersom det finns väldigt få av dem här överhuvud taget, kan varje nytt träd ha betydelse.

Utsikt mot Traneberga

Kulligt och öppet jordbrukslandskap kring Klågerup

Från det högre belägna området kring Bara kyrka sluttar det här området ner mot den slätt som ligger öppen ända fram till Lund. Marken lutar nedåt norrut och är svagt kullig. Här finns ett fåtal större gårdar spridda i landskapet, och i söder ligger Klågerup samhälle.

Här slutar backlandskapet definitivt och övergår i den stora slätten. Närheten till Malmö, Lund och Staffanstorp gör sig påmind.

24 KLÅGERUP

Viktiga karaktärsdrag

- Mellanskaligt, öppet och urbaniserat jordbrukslandskap.
- Böljande markform, högre beläget än omgivningen.
- Det moderna samhälle som utvecklades kring järnvägen har fortsatt växa efter att den lagts ned. Samhället är en av de dominerande markanvändningarna.
- Sensoriska intryck: öppet, utsatt, urbant och attraktiva vyer ut

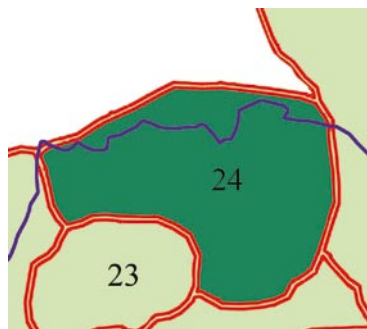
BESKRIVNING

Landskap

Området sträcker sig över det högre stråk som ligger mellan Bara och Klågerup, norr om den senare. Det sträcker sig i norr fram till Torreberga ängar och öster om Klågerups gård. I väster avgränsas området av Bara kyrka och det höglänta landområdet däromkring. Till största delen utgörs området av öppen åkermark, det är ett böljande landskap som sluttar ner från relativt höglänt mark, 50 m. ö.h., jämfört med omgivningen på 15-25m.ö.h.

Området domineras av våtmarker på torv med betydande värde för insekts- och fågellivet. Kombinationen av många olika vegetationstyper ger upphov till en rik biologisk mångfald. De öppna markerna är genom sin storlek viktiga för såväl flyttfågel som övervintrare.

Markanvändningen domineras av jordbruk, även om mer urbana användningsområden som mindre industrier och den stora mängden bostadsbebyggelse har gjort stort intryck.

Kultur och historia

Klågerup är idag den dominerande tätorten i området. I ett vidare område finns tecken på mänsklig aktivitet så långt tillbaka som stenåldern. De stenkammargravar från bondestenåldern som finns i området kan ha fungerat som samlingspunkter och inom området finns även rester av en runddös (Mängelsten) och en gånggrift (Jättegraven) i nära anslutning till varandra, strax söder om landsvägen Bara-Klågerup. Koncentrationen tyder på att ett äldre bygdecentrum funnits här.

På herrgården Klågerup har nya byggnader ersatt den ursprungliga, medeltida huvudgården med enklare befästningsanläggningar vars läge idag endast delvis är känt.

I samband med järnvägens utbyggnad uppstod ett mindre samhälle i anslutning till järnvägsstationen i Klågerup. Det går fortfarande att se spåren av stationssamhällets karakteristiska sekelskiftesbyggnader, i industriellt framställt tegel men under efterkrigstiden och därefter revs många äldre industrianläggningar och bostäder. Den snabba modernisering som området gått igenom och som till viss del fortfarande pågår har kraftigt omvandlat kulturlandskapsbilden av området. Det tydligaste exemplet är de expansiva småhusområdena i Klågerup och de moderniserade eller nybyggda bilvägarna, främst väg

Klågerup

108.

Torreberga ängar ligger i Staffanstorps kommun, i norra delen av området och har betydelse för landskapsbilden. Ängarna innehåller rester av ett kulturhistoriskt intressant äldre översilningssystem och trakten är rik på fornlämningar, framför allt stenåldersboplatser.

Markanvändningen domineras av jordbruk, även om mer urbana användningsområden som mindre industrier och den stora mängden bostadsbebyggelse har gjort stort intryck.

De moderna delarna av Klågerup är expansiva och visuellt dominerande i stora delar av området. Väg 108 påverkar området starkt.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Området har en del vackra vyer åt söder, ut mot backlandskapet, men i Klågerup finns inte många särskilt intressanta element.

Området innehåller väldigt lite variation i vegetation, och den bebyggelse som finns tenderar att vara likartad i stora block. Helheten minskas av det tydliga avbräck i omgivande mönster som de stora bostadsområdena utgör. Ett historiskt landskap som fungerar som sista utpost för backlandskapet där det möter slätten. Området har en urbaniserad funktion med större bostadsområden och vägar.

Områden av den här typen finns i utkanten av backlandskapet runtomkring. Det här karaktärsområdet har en tydlig urban prägel.

Funktion och känslighet

Områdets funktion som bostadsområde kommer antagligen att fortsätta utvecklas.

Idag fungerar området som bostadsområde och modernt åkerbruk.

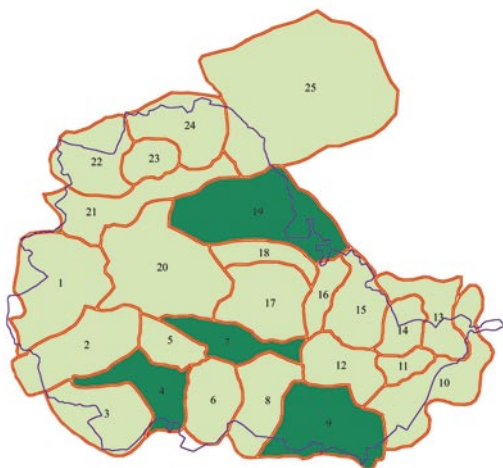
Eftersom området har låga värden och ohotad funktion kan det anses som robust.

Eftersom området har låga värden på grund av sin funktion, och den förväntas fortsätta eller expandera, kommer värdet att fortsätta vara lågt om inte särskild hänsyn tas till detta.

Framtida bostadsutveckling bör ha som mål att inte enbart bidra med bostäder, men även höja det sammanlagda värdet i området, något som kräver mer storskalig planering och design.

3.4 KULLIGT MOSAIKARTAT JORDBRUKSLANDSKAP

Innefattar karaktärsområden:
4, 7, 9, 19

Landskapet är ett mycket kulligt backlandskap som varierar starkt i storlek och höjd, mellan 30-70m.ö.h. med höjdpunkter upp till 105m.ö.h. Topografin avgränsar små rum inom karaktärstypen. Berggrunden utgörs av tertiär kalksten, *Limhamnskalksten*, med inslag av tertiär mörkelsten. Landskapet har betydande inslag av vatten: sjöar, källor och kärr, stor mängd småsjöar och våtmarker. Jordlagret utgörs av morän med varierande lerhalt, 5-25 % samt glacial finlera med inslag av sand, kärr, grovmo och isälvsavlagringar.

Landskapets mosaikartade uppbyggnad, som har påverkats av kullighet och jordmån, leder till en varierad vegetation. Längs vattendrag finns ofta spontant vuxna lövträd, som tillsammans med de dungar som växer i anknytning till bebyggelse eller på sämre mark, utgör det varierade trädskiktet i området. Ofta placerade på höjder finns lövskog, främst bok, med inslag av granplanteringar. Karaktärstypens landskap är ett jordbrukslandskap med inslag av skogsbruk. Det definieras delvis av det mosaikartade marktäcket som består av blandad lövskog, och öppen mark. Den öppna marken består av mellanstora åkrar, hästbeten som kan antas vara tidigare odlingsmark och mer välhävda betesmarker som idag ofta betas av får, fältstorleken i området är mellanstor.

Ett sedan länge bebott landskap. Flera lager av bebyggelse visar tydligt hur väl etablerat landskapet är. Ett fåtal stora gårdar utgör utmärkande bebyggelse som visar områdets historia. Bebyggelsen är annars mestadels samlad i byar som sammanfaller med vägarna genom landskapet. Av husen i byarna är det endast ett litet fåtal som idag har anknytning till det omgivande jordbruket. De mindre gårdar som är jämnt spridda mellan byarna, samt de raka vägar som utgör ett rutnät i området, visar på den utveckling med skifte, som

Kulligt och mosaikartat jordbrukslandskap genom Lilla Svedala

4 LILLA SVEDALA

Viktiga karaktärsdrag

- Kulligheten och de små, välavgränsade rum som skapas av den.
- Den varierade vegetationen och det mosaikartade marktäcket.
- De små byarna och de traditionella, låga, långa husen i tegel.
- Övergången från Svedalas moderna samhälle till de mindre byarna i omgivningen är skarp.
- Sensoriska intryck av området är att det är skyddat, säkert och inbott.

Ett småkulligt backlandskap som är starkt jordbruksinfluerat. Små rum skapas av kulligheten, kombinerad med de ofta förekommande lövträden. Området ger ett mycket varierat intryck med åkermark, hästbete, byar och dungar av lövträd, spridda mellan kullarna. I området finns många attraktiva vyer. Sege å kantas av lövträd och utgör ett viktigt element.

Här ligger etablerade byar i ett jordbrukslandskap som de inte längre tillhör. Kullig avskildhet skapar privata rum. Ljuden från E65 påminner om omvärlden.

BESKRIVNING

Landskap

Området ligger söder om Svedala samhälle, mellan Västra Kärrstorp och Aggarp och är ca 7km² stort.

Landskapet är småkulligt och varierar mellan 45-65m.ö.h. Sege å och dalgången som omger den utgör ett märkbart element.

Landskapets mosaikartade uppbyggnad, som har påverkats av kullighet och jordmån, leder till en varierad vegetation. Längs Sege å finns spontant vuxna lövträd, som tillsammans med de dungar som växer i anknytning till bebyggelse eller på sämre mark, utgör de varierade trädskiktet i området.

Den öppna marken består av mellanstora åkrar och hästbeten, som kan antas vara tidigare odlingsmark.

Söder om Aggarps mölla ligger Landsfiskalsbacken, en större lövskogsdunge. Floran i området tyder på att skogen funnits länge

men att den tidigare varit mindre tät. Idag utgörs en liten del av skogen här av planterad gran.

Jordbruket dominerar markanvändningen i området, men är inte lika storskaligt som i omgivningen. Hästbeten är ett betydande inslag och de ser ut att främst vara belägna på tidigare odlad mark.

Kultur och historia

Landskapets uppbyggnad, topografi och jordarter, har lett till ett mosaikartat fältmönster. Åkerbruket är effektivt men på grund av landskapets beskaffenhet har åkrarna inte kunnat växa obegränsat. Eventuellt har markägarförhållanden, med ett flertal byar och mindre gårdar spridda i landskapet, också bidragit till landskapets nuvarande form.

Bebyggelsen i området är mestadels samlad i byar som sammanfaller med vägarna genom landskapet. Mellan byarna är mindre gårdar jämnt spridda och smala, raka vägar utgör ett rutmönster i området, något som visar på jordbrukets utveckling i området.

Vid gården Aggarpsmölle som ligger vid Sege å, finns rester av en vattenkvarn och i utkanten av Aggarp ligger den kvarn som var i drift till 1951.

Dagens moderna samhälle visar sig i att byarna är nästan helt avskurna från det omgivande jordbrukslandskapet, att de flesta husen i byarna är renoverade med mycket moderna material eller modern bebyggelse.

I områdets nordöstra hörn, i anslutning till Svedala samhälle, byggs för närvarande omkring 400 nya bostäder. Tegelbruket, som området kallas efter den industri som tidigare låg i området, utgör en modern exploatering i en skala som inte tidigare funnits på den här sidan järnvägen.

Lilla Svedala

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Eftersom området är så varierat och uppdelat i en mängd små rum, ger det många tillfällen till intressanta och attraktiva vyer. Områdets traditionella uppbyggnad tillför också visuella värden.

Komplexiteten i området är mycket hög, eftersom det innehåller såväl mellanstora åkrar, hästbeten, trädrader både spontana och vårdade, som byar och gårdar. Helheten i landskapet skapas av att det varierade mönstret är mycket etablerat.

Områdets karaktär är av ett småkulligt backlandskap, täckt av ett mosaikartat fältmönster med betydande inslag av lövträdrader.

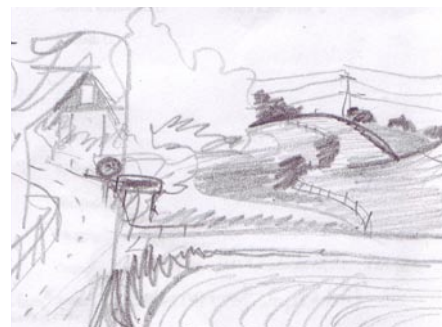
Väletablerade och sammanhållna byar i området ger ett intryck av inboddhet och kontinuitet, samtidigt som de moderniserats och idag fungerar som bostadsjordbruk.

Det kulliga backlandskapet är sällsynt i Skåne, det här området är ett exempel på det som det ser ut när det är påverkat av jordbruk och bebyggt och etablerat i hög utsträckning.

De stora värden som finns i området är kopplade till dess etablerade natur. Att till exempel utöka de existerande byarna med ytterligare bebyggelse ger utveckling som stämmer väl överens med områdets karaktär.

Aggarp

Lilla Svedala

Funktion och känslighet

Jordbruket i området är högt effektiviserat, med områden nära byarna som betesmark, främst för hästar. Byar och gårdar har en moderniserad funktion, främst som bostäder. Ingen drastisk förändring förväntas.

Landskapet fungerar som högproducerande jordbrukslandskap och som boendeområde av hög kvalitet.

Landskapet förefaller robust, men är beroende av sin självständighet från Svedala samhälle.

Landskapets karaktär har ett högt värde samtidigt som funktionen i landskapet inte tycks vara under stark förändring. Landformen hos det kulliga landskapet skyddar mot de flesta visuella förändringar i närområdet.

Typiskt hus, V:a Kärrstorp

Kulligt och mosaikartat jordbrukslandskap kring Sjödiken

Området kring Sjödiken är ett småskaligt jordbrukslandskap, i skogsbrynet söder om Yddinge- och Fjällfotasjön samt norr om Svedala samhälle. Det är ett långsträckt område som innefattar ett stycke av väg E65 och som har påverkats starkt av den.

Områdets jordbruk tycks vara i förändring. De flesta mindre gårdarna har omvandlats till enbart bostäder eller hästgårdar och området har en urban prägel.

7 SJÖDIKEN

Viktiga karaktärsdrag

- Skogsbrynet fungerar som bakgrund för bebyggelsen.
- Spridda gårdar i skogsbrynet.
- Moderna bostadsområden i närheten av vägen.
- Sensoriska intryck: varierad färgskala, buller

BESKRIVNING

Landskap

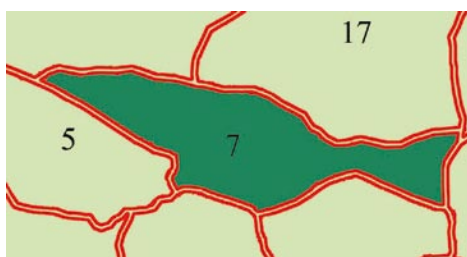
Området är ca 7km² stort och ligger i centrala delen av kommunen, norr om Svedala centralort. Områdets höjd varierar mellan 55-70 m.ö.h i ett småkulligt landskap som innehåller en hel del småvatten som småsjöar och kärr.

Landskapet utgörs av ett varierat, småskaligt jordbrukslandskap, som påverkats av sin närhet till Svedala och E65. I den östra delen består jordbruket till stora delar.

Den mest betydelsefulla markanvändningen måste vara vägen, E65 och bostadsområdena. Jordbruket är småskaligt och bara delvis aktivt.

Kultur och historia

Området omringas av Riksintressanta kulturmiljöer, men har i sig självt inte fått några sådana utmärkelser. Av de gårdar som finns i området har de flesta har övergivits eller ställts om till bostäder eller hästgårdar.

Den största bostadssamlingen, Sjödiken har främst urban villabebyggelse utan anknytning till jordbrukslandskapet. De flesta husen tycks vara byggda efter 1960-talet och de ligger här nära E65 och Svedala.

Markanvändningen har utan tvekan påverkats av vägens sträckning, och den utveckling som kan ses i skogsbrynet idag är en ökning i antalet hästgårdar och markyta som täcks av energiskog. Områdets hela karaktär är idag mer eller mindre urban, men vägen, E65, är det mest dominerande elementet.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

De mindre bebyggda, östra delarna av området har vissa visuella kvaliteter och skogen är ganska attraktiv från vägen. Men det här är till största delen ett landskap präglad av närheten till den stora vägen. Områdets komplexitet är medelhög, eftersom det innehåller såväl äldre gårdsbebyggelse i skogsbrynet som modern villabebyggelse och motorväg. Helheten är följaktligen ganska låg, eftersom det inom detta lilla område inte bildas något sammanhängande landskap. Karaktären är av urbaniserat brynlandskap, med inslag av jordbruk och bebyggelse.

Områdets anknytning till skogen gör det ganska speciellt så här långt söderut, men det saknar andra särskilt intressanta kvaliteter.

Funktion och känslighet

Jordbruket i området verkar varken ha en högeffektiv eller alternativ strategi, något som ger intrycket av att det kan komma att förändras drastiskt. Området brukas fortfarande, men småskaligt.

Robustheten bedöms som medelhög, eftersom här inte finns några höga värden, men det verkar troligt att området kommer att förändras. Landskapet bedöms som ganska robust, eftersom det redan idag har relativt lågt värde. Det finns trots det känsligheter hos landskapet; särskilt själva brynet, förändringen mellan öppet och slutet, är en viktig kvalitet.

Den bebyggelse som finns är delad i antingen väldigt urban villabebyggelse eller separat, traditionell gårdsbebyggelse.

Typiska, moderna hus

E65 går igenom området.

Traditionella hus, nära skogen

Kulligt och mosaikartat jordbrukslandskap öster om Havgårdssjön

9 HAVGÅRDSSJÖN

Viktiga karaktärsdrag

- Varierad skala med väl avgränsade rum och stor variation i innehåll.
- Starkt påverkat av det närliggande Börtingekloster.
- Jämn struktur, böjda linjer,
- Dämpad färgskala och lämplig materialanvändning putsat eller oputsat tegel.
- Tillträde möjligt på små vägar genom öppna åkrar, attraktiva vyer inom och ut ur området från vägar och delvis från järnvägar.
- Sensoriska intryck: attraktivt, lugnt, utsatt - skyddat, säkert, avlägset, inbott

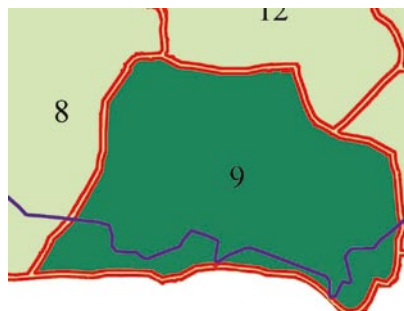
Ett mycket kulligt backlandskap, med en stor mängd olika markanvändningar där kullarna täcks av böljande åkrar, betesmarker och skog, såväl löv som gran. Många varierade, intressanta vyer avslöjar sig när man rör sig genom landskapet på de små, slingrande vägarna, och man anar dem från tåget som skär rakt igenom. Här ligger några få större gårdar som dominerar det omgivande landskapet, men även mindre hus som smugit sig in mellan kullarna. Historien är tydligt närvarande med fornborgen, Turestorps ö och den gamla stationen. De olikstora kullarna ger ett mycket varierat och attraktivt landskap med en tydlig lång tradition av jordbruk och bosättning.

BESKRIVNING

Landskap

Området sträcker sig mellan Börtingesjöns östra strand och skogen öster om Havgård. Det innefattar Havgårdssjön och det småkulliga backlandskapet omkring den. Ytan är ungefär 13km².

Landskapet är ett mycket kulligt backlandskap som varierar starkt i storlek och höjd, mellan 50-105 m.ö.h. Börtingesjön är den största och Havgårdssjön är den djupaste av de två större sjöar som området delvis innefattar. De ligger båda i sänkor mellan kullarna. Havgårdssjön ligger i en sänka i terrängen, strax nordväst om Havgårds gods. Sjön omges av åkermark med betesmark och ädellövskog närmast sjön. Det är en av de djupaste större sjöarna, med ett djup av 6 meter. Djur- och växtlivet är rikt kring och i sjön med bl.a. mycket vilt och många fågelarter. På höjden öster om

Havgård finns bokskogar med inslag av granplanteringar. Området har en mycket rik flora men här lever även ett flertal rödlistade fjärilsarter. Grundvattnet kommer fram i källor i sluttningarna och uppe på platån ligger dessutom några kärr.

Börningesjön och dess omgivning är en rest av ett medeltida landskap med stora biologiska och markhistoriska värden. Det är en dödissjö och fågellivet i de södra delarna som ingår i området är synnerligen rikt och varierat. Norr om sjön förekommer ekoxe i anslutning till de gamla ekarna och fladdermöss förekommer regelbundet. Här finns också åtskilliga mindre vanliga lavar. Omgivningarna utgörs dels av bokskogssluttningar, dels av ängs- och hagmarker. De bokskogsklädda sluttningarna på östra sidan, ner mot Börningesjön, utgör ett värdefullt strövområde.

Största delen av marken används som åker men här finns även betydande skogsinslag samt betad mark. Järnvägen Malmö - Ystad utgör ett viktigt kommunikationselement som löper genom området.

Björneborg

Pågatåget går genom området.

Kultur och historia

Sjöarna i området har med sina möjligheter till jakt och fiske varit attraktiva ända sedan stenåldern, och här finns ett flertal boplatzlämningar. Området utgör ett kulturlandskap med månghundraårig bebyggelsekontinuitet samt en intressant samling av flera perioders borganläggningar och deras senare utveckling till gods och mindre herrgårdar. Börninge stationssamhälle och tegelbruk har en tydlig koppling till godsmiljön och visar på godsets stora påverkan. Fornborgen Borren har sannolikt fungerat som tillflyktsborg medan det medeltida Turestorps ö haft en mer permanent bosättning. Idag syns endast själva Borravallen som stängt av udden mot Börningesjön. Tegelbruket var på 1890-talet ett av de största i Skandinavien och det var tack vare de finkorniga platålerorna som det röda Börningeteglet blev av så hög kvalitet. Börninge stationssamhälle har vuxit upp kring den station som förlades här när järnvägen 1874 drogs mellan Malmö och Ystad, hela det lilla samhället är byggt företrädesvis i tegel. Järnvägen kom att kallas Grevebanan och ett stickspår ledde ända fram till tegelbruket.

Börtingekloster har under senare sekler dominerat och präglat bygden, något som kan avläsas i hur bebyggelsen fortfarande är koncentrerad kring godset eller utspridd i mindre herrgårdar samt de stora, sammanhängande arealerna. Ett fåtal stora gårdar, Havgård och S. Börtingegård, utgör utmärkande bebyggelse som visar områdets historia. Annars är bebyggelsen främst koncentrerad till Börtinge stationssamhälle och den tätare bebyggelsen söder om kommungränsen.

Järnvägen går genom området, väl placerad för att ge passagerarna en inblick i landskapet, samtidigt som den inte stör det.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Många attraktiva vyer inom området och inga oattraktiva, vyerna varierar med kulligheten och skalan

Komplexiteten är mycket hög, eftersom variationen och detaljrikedomen i landskapet är så stor. Helheten hänger här samman med den historiska prägel och den sammanhängande, ostörda landskapet och är även den hög.

Ett tydligt kulligt backlandskap, med stor variation och tydlig historisk prägel, utan betydande moderna inslag. Den mosaik som skapas av landformen i kombination med de olika skogstyperna och marktäcket, ger ett mycket varierat och attraktivt landskap med höga rekreativa värden.

Området är mycket typiskt för Svedala och ovanligt i Skåne, Sverige och Europa.

Funktion och känslighet

Det pågående skogsbruket påverkar hela landskapet, förhoppningsvis kommer det även i framtiden att bedrivas på ett rimligt sätt i skala och tid.

Landskapet fungerar idag som modernt jord- och skogsbruksområde, med inslag av bete. Funktionen påverkas av områdets topografi och jordmån så att det inte har utvecklats till en fullåkersbygd som området söder och väster ut.

De nuvarande funktionerna tycks stabila, risken finns att skogsbruket

tar över en del av den mindre produktiva åkermarken.

En eventuell större utveckling av skogsbruk på bekostnad av jordbruk skulle sänka karaktärsområdets värde som idag är högt.

Utan större förändringar har området alla förutsättningar för att användas som rekreationområde, med sin skönhet och tillgänglighet som största kvaliteter. Med ökad användning kommer förstås fler

Kulligt och mosaikartat jordbrukslandskap i kullig Beden

Området är ett småkulligt backlandskap i skogsbrynet norr om den blandade skog som omger Yddinge- och Fjällfotassjön. Ett jordbrukslandskap med blandad användning men präglad av bete, med marker som tycks ha utvecklats som betesmarker. Åkrarna är av medelstor skala, påverkade av vegetation och topografi. Några mindre byar och ett antal spridda gårdar bidrar till att ge området en starkt etablerad prägel.

I9 BEDEN

Viktiga karaktärsdrag

- Området präglas av sin topografi och det etablerade jordbruket, främst betet.
- Närheten till skogen gör att området ger ett skyddat och lantligt intryck.
- Olika avgränsningar av topografi och vegetation skapar småskaliga rum, med variation sinsemellan.
- Attraktiva vyer inom och ut ur området.
- Sensoriska intryck: attraktivt, lugnt, skyddat, säkert, avlägset, inbott, doft (Luktar ensilage och låter av höns och traktorer)

BESKRIVNING

Landskap

Området ligger väster om Häckeberga, med Vissmarlöv längst i norr, Holmeja utanför området i söder och Koppargravarna längst i väster.

Det här är ett mycket tydligt småkulligt backlandskap med mosaikartat marktäckande bestående av blandad lövskog, betesmark och åkrar. Höjden varierar mellan 30 – 60 m. ö.h.

Området är ett blandat betes- och skogslandskap i skogsbrynet. Norr om Yddingesjön ligger ett variationsrikt jordbrukslandskap med många kärr och småvatten, hagmark, bokskog samt gammal ädellövskog.

Naturbetesmarkerna vid Västerskog är ett karakteristiskt beteslandskap rikt på småvatten. Betesmarkerna har lång kontinuitet men har påverkats av gödsling, något som lett till att florans utarmats. Markförhållandena är magra och på torra partier finns en naturlig hedvegetation bevarad. Många småvatten har en välutvecklad kärrvegetation och i några kärrområden har

bildats gungflyområden med begynnande mossebildning. Faunan i småvatten är rik och olika grodarter förekommer.

I mitten av området ligger Ällesjön, som utgörs av fuktiga ängs- och betesmarker på torvjord. Här finns en rik flora och fauna.

I norra delen ligger Hyby hage, ett större beteslandskap. Området är ett karakteristiskt dödislandskap med många dammar och kärr i sänkorna. Den sydöstra delen utgörs av Hyby backar, en öppen hagmark med lång kontinuitet. Delar av betesmarkerna är påverkade av gödsling, medan andra delar uppvisar en mer opåverkad vegetation och flora. Hagtornsbuskar, snår med björnbär samt små lövdungar är typiska.

Ekstång är ett långsträckt fuktmarksområde som till stor del utgörs av betesmarker. Några partier har lång kontinuitet. Området är av värde för flora och fauna och fungerar som en ekologisk korridor.

Marken används för närvarande till åkerbruk, bete och till viss del för skogsbruk och rekreation.

Lada i Beden

Kultur och historia

Småskaligt mosaiklandskap med ett flertal spår av långvarigt jordbruk, främst betesmarker med lång hävd, utgör områdets stora naturvärden.

Stora delar av området betas idag av får och hästar samt nyttjas för åkerbruk i mellanstor skala. Till exempel kan nämnas Hyby västra backar och naturbetesmarkerna vid Västerskog, som utgör delar av Hyby f.d. utmarker. I landskapet finns många kulturhistoriska spår kvar, bl.a. jordhägn, fornlämningar och en fägata i norra delen. I anknytning till dessa ligger Hyby hage som innehåller en mängd kulturhistoriska element i form av bl.a. välhållna jordhägn och hålvägar. Här och vid Ekstång finns även småvatten som uppkommit genom torvtäkt. Genom området löper en gammal banvall, som är omvandlad till cykelstig och området har stor betydelse för det rörliga friluftslivet.

Kullar väster om Vissmarlöv

Bebyggelsen är samlad främst i små byar, men här finns även enstaka, spridda gårdar.

Väg 108 går genom området och Klågerup är med sin avvikande form synlig från delar av området.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Vyer ut ur och inom området är attraktiva, med få oattraktiva eller störande element.

Eftersom området innehåller en hel del olika element, skilda från varandra i olika, varierade rum är komplexiteten ganska hög. Det faktum att de flesta byggnader och vegetationstyper och rum tycks väl etablerade ger dem en hög helhet.

Intrycket av att området är etablerat sedan länge och till stora delar har samma funktion som det haft en lägre tid, ger karaktären en tidsdimension. Här finns ett landskap som inte förändrats helt nyligen. Området ingår i det småkulliga backlandskapet och är till viss del skogsklätt, det har stora inslag av betesmark och bebyggelsen ligger antingen samlad i mindre byar eller spridd som enstaka gårdar.

Landskapet är mycket varierat och uppdelat i rum av varierande skala. Det småkulliga backlandskapet är typiskt för Svedala och när det som här är varierat med starka lövskogs- och betesinslag är det ett av få områden av sitt slag i Skåne.

Funktion och känslighet

Eftersom området har en något alternativ inriktning redan idag, tycks trenden ganska stabil. Eventuellt kommer större delar av området att få funktion som betesmark för hästar.

Idag har området till vissa delar samma funktion som det haft i hundratals år, bete för djur. Delar av området har omvandlats till mer modernt åkerbruk och de delar som ligger i anslutning till skogarna i söder används för skogsbruk och naturvärden.

Eftersom landskapet har höga värden som till stor del är beroende av ett fortsatt gott bete, och ingenting garanterar ett sådant, anses området inte särskilt robust. Att området idag delvis betas av får ses som ett tecken på att här idag finns förståelse för dessa värden. Landskapet har höga värden och är mycket känsligt för förändringar i jordbruket.

Här finns potential för ett utökat bete om det är av rätt sort, för att bevara och öka landskapets ekologiska, estetiska och upplevelsevärden. Byarna har delvis fått funktion som bostadsområde

3.5 KULLIGT MOSAIKARTAT SKOGLANDSKAP

Innefattar karaktärsområden:
8, 10, 16

och en viss utbyggnad kan också tänkas.

Mycket kulligt backlandskap med många små, höga kullar som är beläget på 45-75m.ö.h. med höjdpunkter upp till 105m.ö.h.

Topografin avgränsar små rum inom karaktärstypen.

Berggrunden utgörs av tertiär kalksten, *Limhamnskalksten*, jordlagret utgörs av morän med lerhalt, 5-15 % samt glacial finlera med inslag av sand och kärr.

Landskapet framstår som ett mycket etablerat betes- och skogslandskap, med väl betade marker och stora lövträd, främst ek. Betesmarker och skogspartier är blandade i ett mosaikartat landskap, där äldre fältmönster finns kvar. Det förekommer även inslag av blandad, planterad skog som främst består av bok och gran. Skogsområden är ofta knutna till vattendrag t.ex. sjöar och innehåller ofta våtmark och inslag av öppen mark, små åkrar.

Marken används främst till bete för hästar och hjortar i hägn samt till ett etablerat skogsbruk med äldre, främst lövträd, och yngre blandade planteringar, fältstorleken i området är liten.

Den södra delen av området utgörs av ett backlandskap med små vägar och gårdar. Det småskaliga landskapet har inte genomgått den valiga rationaliseringen av jordbruket, utan har i stället utvecklats till ett fritids- och beteslandskap. En stor andel av de mindre gårdar som finns spridda i området är säsongsbostäder eller hästgårdar.

Området innehåller mycket liten bebyggelse, den som finns är glest

Kulligt och mosaikartat skogslandskap med små gårdar som tydligt bär av säsongsböende.

8 SÖDRA LINDVED

Viktiga karaktärsdrag

- Intim skala med väl avgränsad rumskänsla.
- Små rum med varierat marktäck, blandad struktur och kurviga linjer.
- Det väl etablerade betes- och skogslandskapet ger ett intryck av levande historia i landskapet.
- Många små vägar ger gott tillträde inom området.
- Traditionell materialanvändning främst tegel och sten men även trä
- Sensoriska intryck: historiskt, inbott, attraktivt, lugnt och tyst, skyddat, säkert och avlägset .

Det småkulliga och småskaliga landskap som omger Börringesjöns västra strand, övergår gradvis till de mer storskaliga, men fortsatt lövträdsdominerade omgivningarna kring Börringe kloster. De imponerande lövträd som finns spridda i beteshagar och lövskog, är ett tecken på områdets historia som kringområde till det stora godset.

Den södra delen av området utgörs av ett backlandskap med små vägar och gårdar. Det småskaliga landskapet har inte genomgått den valiga rationaliseringen av jordbruket, utan har i stället utvecklats till ett fritids- och beteslandskap. En stor andel av de mindre gårdar som finns spridda i området är säsongsbostäder eller hästgårdar.

BESKRIVNING

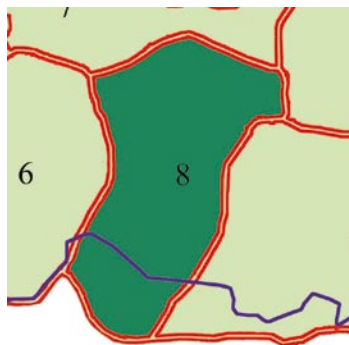
Landskap

Området avgränsas i söder av det höglänta området kring Ugglarp och i norr av E-65, i väster utgör lövskogen kring södra Lindved gräns och i öster Börringesjön.

Landskapet är ett småkulligt backlandskap med äldre betesmark och lövskog, öster om Börringesjön, beläget på 45-60 m.ö.h.

Landskapet framstår som ett mycket etablerat betes- och skogslandskap, med väl betade marker och stora lövträd, främst ek. Betesmarker och skogspartier är blandade i ett mosaikartat landskap, där äldre fältmönster finns kvar.

Börringesjön är en av länets mest fågelrika sjöar och dess omgivningar är en rest av ett medeltida landskap som därför har stora markhistoriska värden. De äldre ekar som växer i betesmarker

och lövskog har även stor betydelse för djurlivet.

Ädellövskogen som delar av åkerlandskapet runt Södra Lindved räknas som värdefull för sin floras skull.

Marken används främst till bete för hästar och hjortar i hägn samt till lövskogsbruk. De effektivt brukade marker som hör till Börringe kloster ligger på andra sidan sjön.

Kultur och historia

Fornborgen Borren ligger sydväst om Börringe kloster och fungerade antagligen som tillflyktsborg för området, medan andra borgar i närheten mer hade funktion som permanentboende.

Klostret har sitt ursprung i ett nunnekloster som anlades på platsen under 1100-talet. Eftersom klostret drogs in under reformationen, finns inga spår av det idag. De nuvarande byggnaderna byggdes under 1760-talet samt ändrades något under 1870-talet, av ekonomibyggnaderna är de äldsta från 1840-talet.

E65 samt vägen mot Sturup går genom norra delen av området, något som starkt påverkar landskapet kring Börringekloster. De två byar som omger den gamla och den nuvarande kyrkan är helt separerade från klostret av vägarna som är mycket hårt trafikerade.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

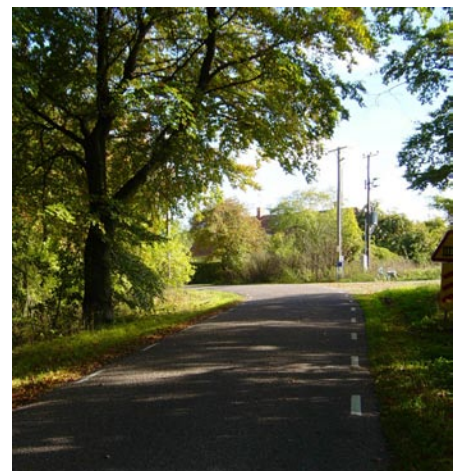
Inifrån området, med dess ständiga skiftningar mellan öppet och slutet och med dess historiska prägel, finns gott om attraktiva vyer. Utifrån, främst från E-65, skymts sikten av skog och mycket litet av området kan upplevas därifrån.

Eftersom området består av en stor mängd mindre rum, med variation i marktäcke, vegetation och kullighet, samt även från torp till slott är komplexiteten hög. Helheten är även den hög, eftersom hela landskapet består av ett kulligt, mosaikartat skogs- och betskapslandskap. Tidsaspekten har bidragit till ett högre helhetsintryck.

Ett historiskt, väl etablerat betes- och skogslandskap, beläget i det småkulliga backlandskapet och med en mosaikartad uppdelning.

Området är attraktivt visuellt, men även tilldragande med sin tystnad och stillhet.

Det småkulliga backlandskapet är i sig värdefullt. Det här området

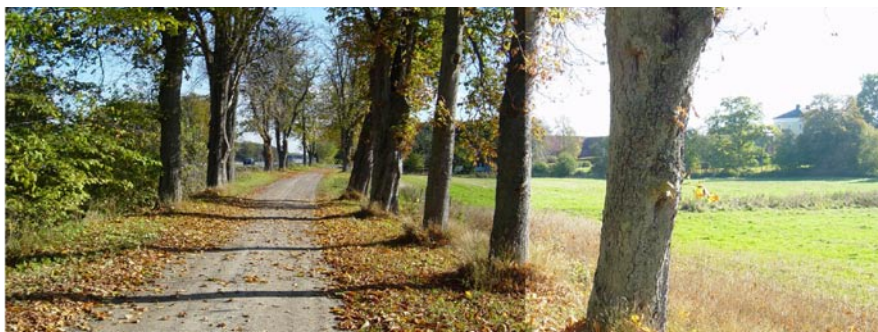

Äldre lövskog kantar etablerad väg.

Väletablerad betesmark

Allé vid sidan om E65

har dessutom en stark historisk prägel samt är ett mycket väl bevarat betes- och utvecklat lövskogslandskap. Kombinationen är mycket sällsynt.

Funktion och känslighet

I dagsläget tycks det som om myndigheter såväl som markägare inser områdets höga upplevelsevärden, ingenting tyder på en förestående drastisk förändring åt något håll, och stora delar av området har uppmärksammats i något bevarandeprogram.

Funktionen är den främsta markanvändningen: bete samt skogsbruk, rekreation och boende.

Områdets värden är höga, men de har uppmärksammats av berörda myndigheter och ingen utveckling av negativt slag tycks förestående.

Landskapets värden består i dess långa kontinuitet som betes- och boendelandskap. Att dessa två fortgår i en lagom skala är grundläggande för att landskapet behåller sin karaktär i framtiden.

Här finns potential för ett utvecklat fritidsanvändande, om området var lättare tillgängligt utan bil, skulle det här vara ett utmärkt cykelområde.

Kulligt och mosaikartat skogslandskap kring Eksmaden

Det kulliga skogslandskapet kring Eksmaden

Ett småkulligt backlandskap, dominerat av skog. Här finns inslag av betesmark och åker men till största delen utgörs marktäcket av planterad gran- och bokskog. De små vägar som löper genom landskapet kantas av bebyggelse, ofta små hus och gårdar som antingen används som sommarhus eller hästgårdar. Skalan i området är generellt liten, med små rum som skapas av kullighetens begränsande inverkan på vyer.

IO EKSMADEN

Viktiga karaktärsdrag

- Området är småskaligt, små rum och byggnader.
- Stor variation i rum och användning. Område med stora inbördes skillnader; öppna sommarbyar – mörk planterad granskog, kullar – dalar osv. ger något disharmoniskt, slumpmässigt intryck.
- Topografin ger kurviga linjer, skogsbruket raka.
- Området är lättillgängligt.
- Platskänslan är stark men inte odelat positiv.
- Sensoriska kvaliteter; attraktivt, lugnt, avlägset, inbott och vilt

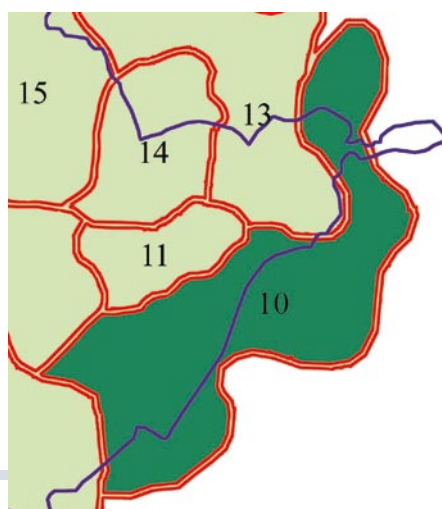
BESKRIVNING

Landskap

Området sträcker sig mellan Hjortholmshuset i söder och Klagstorp i norr, samt utanför kommungränsen i öster. Det utgörs av ett mycket kulligt varierat landskap med många höga, små kullar, 50-105m.ö.h. och ett mosaikartat vegetationstäck

Området börjar stiga upp från åkermarken i öster och övergår i skogsklädda kullar med öppen betesmark där marken planar ut. Skogen utgörs av planterad löv- och granskog.

Området innehåller Hunnerödsmosse, ett kärr med framför allt botaniska värden. Själva kärret ligger i en sänka omgiven av branta sluttningar. I området finns flera olika vegetationstyper och floran är mycket artrik. Djurlivet är mycket rikt i området med många hotade och sällsynta arter av t ex fjärilar. I anslutning till kärret ligger Frisbjär som utgörs av en kulle, på vars branta sydsida växer gamla krokiga bokar och som har förutsättningar för en intressant flora och

fauna.

Området är starkt kuperat och innehåller en del åkermark i utkanterna och i söder, men består till största delen av omväxlande skog på kullarna och betesmark, främst för hästar, på de mer flacka partierna. Söder om E65 är landskapet mer jordbruksbetonat, medan det norr om vägen är mer fokuserat på skogsbruk och hästhållning.

Kultur och historia

Bebyggelsen består av mindre gårdar samt norr om E65 av samlingar av mindre hus längs vägarna, främst för säsonsboende. En mängd små vägar löper genom området men även E65 går genom området. Den stora vägen och flygplatsen påverkar området, dels genom att begränsa tillgängligheten men även genom att avge buller. Att så många hus är sommarstugor och hästgårdar är också tecken på en förändrad markanvändning.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

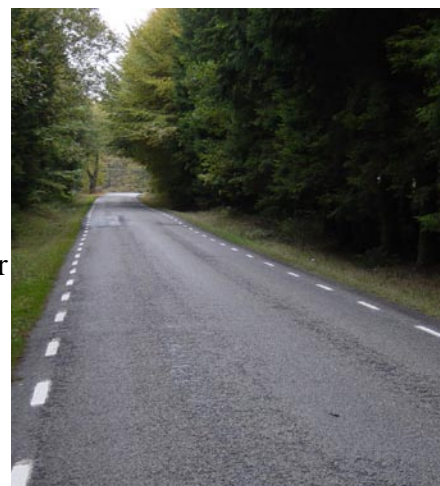
Delvis höga visuella kvaliteter inom de små lövskogsdominerade rummen norr om E65 och i de större, öppna rummen söder om vägen. Områdets komplexitet är hög med många olika typer av markanvändning och små rum. Helheten är också ganska hög eftersom hela området hålls samman och domineras av enhetlig skog. Ett väl sammanhållet, mosaikartat landskap med stark platskänsla. Karaktären definieras av områdets topografi, den tydliga småkulligheten och den dominerande skogen, som tillsammans skapar den genomgående variationen av små rum. Området hör till det småkulliga backlandskapet och är ett tydligt exempel på ett skogsdominerat, inbott sådant. Den här typen av karaktärsområde är relativt ovanligt i Skåne.

Funktion och känslighet

Området har stora mängder mogen skog och att avverka och ersätta den påverkar hela områdets karaktär. Samtidigt verkar intresset för hästhållning vara starkt i området, ett intresse som är beroende av

Vissa delar är svårtillgängliga, så här ser landskapet ut på håll.

Mycket tät skog längs med vägen.

och kan skapa öppna betesmarker. Eventuellt kan en ökad andel av säsongsbostäderna komma att omvandlas till året-runtboende, med tanke på områdets närhet till stora städer och vägar.

Området fungerar som producent av virke samt bostads- och rekreationsmark det är ett moderniserat, småskaligt jordbruksområde.

Eftersom området har ganska höga värden, men redan funnit en modern funktion, kan det anses som relativt robust.

Landskapet är till viss del definierat av sin mängd skog. Om den förändras till andel eller innehåll, förändras karaktären. Eftersom området innehåller en stor andel planterad granskog, behöver det inte innebära en försämring. Områdets skala är småskalig och storskaliga exploateringar skulle antagligen stämma mindre väl överens med och störa dess karaktär.

Mer bete och fler betesdjur dvs. att fler av de små gårdarna och husen fick funktion som småbruk, samt större lövskogsinslag skulle göra området mycket attraktivt och kunde fungera som en alternativ boendelösning i de lantliga delarna av den urbaniserade regionen

Det kulliga landskapet faller ner från den högt belägna gården.

Kulligt och mosaikartat skogslandskap kring Ebbesjö

Området utgörs av ett svagt böljande landskap med blandat skogs- och öppen mark, vars främsta funktion är som fritidslandskap. Det visar sig genom de många jakttorn och sommarstugor som ligger utspridda främst i södra delen av området. Norr om vägen domineras landskapet av en golfbana. Landskapet är påverkat av närheten till Sturup, kanske främst genom de vägar som löper igenom det, men även genom att här finns en golfbana.

BESKRIVNING

Landskap

Området sträcker sig mellan Håkanstorp och Resåkra nordost om Fjällfotasjön och på 7 km² på svagt böljande mark, på 55-75 m.ö.h. Längs sjöns strand växer blandad, planterad skog som främst består av bok och gran. I skogen finns våtmark och inslag av öppen mark, ofta små åkrar. Ju längre bort från sjön man kommer inom området, desto mer öppet är landskapet. I norr ligger Sturups golfbana.

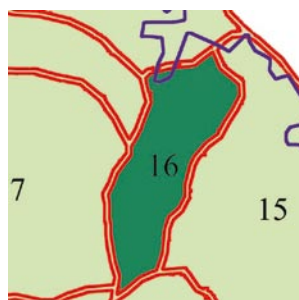
I områdets nordvästra hörn ligger Resåkralunden, som uppkommit kring gården Resåkra, där den haft funktionen som trädbärande äng. Lunden består idag av såväl öppen mark som äldre lövträd. Området har en rik flora, beroende på sin långa kontinuitet som halvöppen ängsmark samt den stora mängd död ved som finns i området.

Stora delar av området utgörs av planterad skog, främst gran och bok. Åkerbruk finns främst i de centrala delarna, kring vägen. I norr ligger golfbanan och i söder används de mer varierade delarna av skogslandskapet för jakt och sommarboende.

I6 EBBESJÖ

Viktiga karaktärsdrag

- Området delas av skogen upp i ett flertal mellanstora rum med raka linjer.
- Bebyggelsen är traditionell och ofta välhållen, eftersom husen är sommarhus. Det mest använda materialet är tegel, oftast inte putsat.
- Vyerna i området är delvis attraktiva och här finns inga särskilt oattraktiva vyer.
- Området i sig är lugnt och relativt ostört, men påverkas delvis av den större väg som löper igenom det
- Sensoriska intryck; attraktivt, lugnt, skyddat, vilt och bullrigt

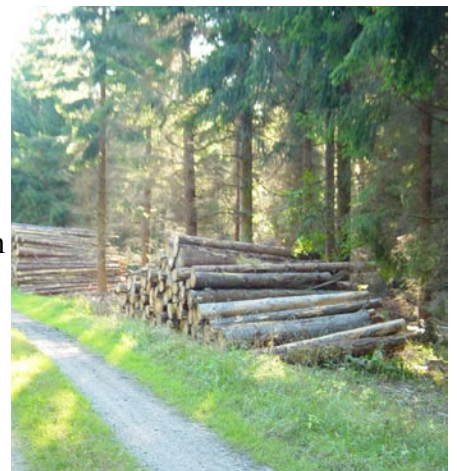
Kultur och historia

Idag ger området tydligt intryck av att ha funktionen som fritidslandskap i första hand. Här finns en golfbana, många tecken på att jakten är viktig samt en stor mängd fritidshus.

Skogen innehåller åkerinslag, något som gynnar jakt även om det inte är säkert att det är den främsta funktionen med dessa. Området innehåller mycket liten bebyggelse, den som finns är glest utspridda små gårdar som tycks fungera som säsongsbostäder.

Större och mindre bilvägar ger goda möjligheter för gående eller cyklister att ta sig runt i området.

Vägen från Sturup till väg 108 löper genom området och hjälper till att dela av det i en nordlig och en sydlig del, där den norra är mer öppen och exploaterad medan den södra domineras av skogsbruk och semesterboende. Den skog som dominerar området utgörs till största delen av moderna planteringar. Den allra största delen av bebyggelsen är idag säsongsbostäder.

Skogsbruket är betydelsefullt .

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Området har tack vare sina avgränsade rum och sin närhet till Fjällfotassjön en del visuella kvaliteter. Dessa är inte tillgängliga från den större vägen, där de visuella intrycken är ganska ensartade.

I söder är området skogsdominerat och i norr mer öppet, elementen är de samma i hela området, men proportionerna varierar. Det ger ett komplext område, med en ganska hög helhet.

Området är ett varierat skogsbrukslandskap med funktion som fritidsområde, med sommarstugor och golfbana. Den närliggande flygplatsen och vägarna påverkar med ett visst buller.

Den här typen av område är inte helt sällsynt i Skåne.

Fjällfotassjön

Funktion och känslighet

Området har moderniserats till ett effektivt skogsbruks- och rekreationslandskap. Den utvecklingen kan eventuellt förstärkas och bli mer extrem, men att helt nya inslag dyker upp verkar mindre troligt.

De dominerande funktionerna är virkesproduktion och

Åkermark i skogen

rekreationsföretagande.

Områdets värde är medelhögt och de värden som finns här är främst beroende av den existerande bebyggelsen, närheten till sjön och det varierade skogslandskapet. Eftersom områdets funktion redan effektiviserats starkt, tycks inga fler stora förändringar vara aktuella. Eftersom områdets värde inte är särskilt högt, och eftersom området inte tycks stå inför några drastiska förändringar tycks landskapet inte vara särskilt känsligt.

Områdets funktion som rekreationsområde kan utvecklas, eventuellt

Jakt är populärt på de öppna åkrarna i skogen.

3.6 KULLIGT LÖVSKOGLANDSKAP

Innefattar karaktärsområde:
20

i anknytning till skogen och sjön.

Karaktärstypen utgörs av ett kulligt backlandskap beläget på 45-75m.ö.h. Topografin avgränsar rum inom karaktärstypen, men det är inte alltid tydligt eftersom vegetationen också har rumsavgränsande verkan i det skogsklädda landskapet.

Berggrunden består av tertiär kalksten, *Limhamnskalksten*, jordlagret består av morän med en lerhalt på 5-15% med inslag av kärr och glacial finlera.

Lövskogarna är väletablerade och har lång kontinuitet, ofta på grund av en nära anknytning till de stora gods.

Karaktärstypen innefattar variationsrika bokskogar med inslag av mindre, öppna partier som kan bestå av naturbetesmarker eller tidigare odlade områden.

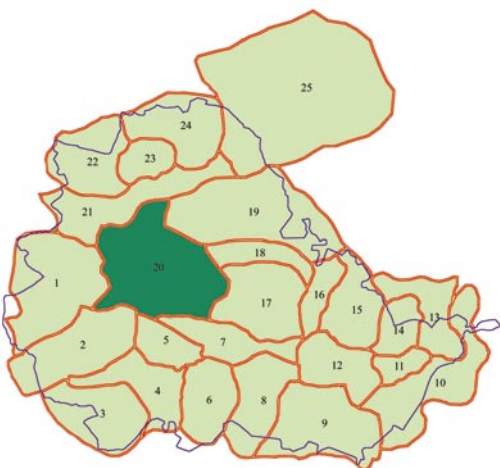
Skogslandskapet innehåller många dammar och kärr och har ofta ett rikt fåltskikt.

Väletablerat skogsbruk samt betydande rekreationsanvändning är de dominerande markanvändningarna.

Inom karaktärsområden av typen finns ofta mindre hus, tidigare fritidsboenden omvandlade till åretruntboende.

Stora gods ligger ofta i anknytning till landskapstypen.

Lövskogen är uppdelad i mellanstora fält.

Kulligt lövskogslandskap omkring Torup

Skogen och brynet hör tydligt ihop i det slättlandskap som omger dem. Det är blandad, äldre ädellövskog, med många spår av jordbruk, särskilt i brynet. Äldre hagmarker betas fortfarande i norr och i söder och såväl här som inne i skogen finns många vackra vyer. Slottet som ligger i områdets norra hörn, ger en historisk dimension åt området och upplevelsen av det.

Det märks på skogens flitiga användande att den är en mycket populär rekreationsresurs.

20 TORUP

Viktiga karaktärsdrag

- Varierad ädellövskog
- Inslag av gammal kulturmark, en del fortfarande i hävd med bete, en del som spår i skogen.
- Sjön och utsikterna över den.
- Sensoriska intryck; attraktivt, lugnt och skyddat, särskilt inne i skogen och historiskt och inbott särskilt på betesmarkerna och kring slottet.

BESKRIVNING

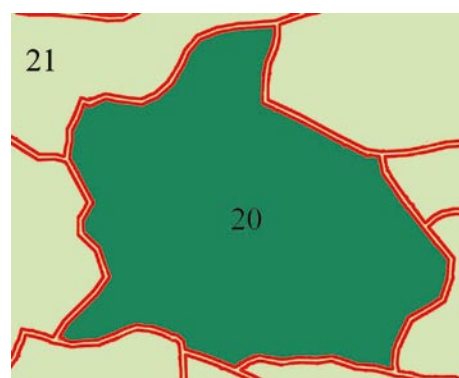
Landskap

Skogsområdet med bryn, sträcker sig från strax norr om Torups slott ner till E65, norr om Svedala samhälle. Området är ca 15 m² stort. Skogen kring Torup och Yddingesjön varierar mellan 45-75 m.ö.h. Den ligger i backlandskapet, men det är mindre tydligt då höjdvariationerna är skogsklädda.

Ädellövskogarna kring Torup är en del av backlandskapet och alltså mycket kuperade. Här finns många dammar och kärr och området har ett rikt fältskikt. Skogen har lång kontinuitet, även om den inte alltid varit så tät som nu. Skogarna kring Torup är speciella eftersom de utgörs av variationsrika bokskogar, som är ovanliga i länet.

Norr om slottet finns idag betade marker kring Torupsbäcken. De översvämmas regelbundet och har betydelse för flyttande fåglar.

I mitten av området finns fler spår av odling, med tillhörande flora, och i västra änden av området finns naturbetes marker som fortfarande betas.

Yddingesjön är en grund och näringsrik slättsjö och omges av ett variationsrikt, kulligt landskap.

Ekhagarna och ädellövskogen kring Roslätt har ett värde som gammal kulturmark med ett intressant djurliv. Delar av ekhagarna är idag hjorthägn och delar betas av nötboskap. Det västra hörnet av området utgörs av Tudaremossen som har karaktär av kalkfuktäng. Skogen används idag främst för rekreativa ändamål.

Kultur och historia

Torup har medeltida anor och dess fyrkantiga, röda tegelborg byggdes på 1500-talet. Lämningar efter en äldre, medeltida borg ligger på en kulle norr om slottet och kallas Askebacken. Förutom själva slottsbyggnaden finns en mängd tillhörande byggnader som vittnar om livet på ett gods av den här typen; jägarehuset och skogsvaktarhuset vittnar om att skogen alltid varit en viktig beståndsdel av ägorna.

Torups bokskog är ett mycket populärt utflyktsmål för människor i de närliggande städerna. Själva slottet och en del av skogen ägs sedan 1970-talet av Malmö kommun, och där finns idag omfattande vandringsstigar, elljusspår samt dusch och café.

Bokskogens Golfklubb har sin bana i östra delen av området. Den byggdes 1965 och är ett av de element som ger området dess tydliga karaktär av fritidslandskap.

Golfbanan avviker med sitt öppna, välansade utseende från skogen och betesmarken. Med sin relativt varierade kulturmiljö, öppna fält med dungar, är den dock inte störande.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Här finns mycket varierade och vackra, lättillgängliga vyer.

Området innefattar en sjö, med omgivande våt- och betesmarker som därefter leder över till en lövskog med friluftsliv och på andra sidan denna finns betesmarker i skogsbrynet. Allt detta i ett småkulligt backlandskap gör den upplevda komplexiteten hög. Helheten är också hög eftersom de olika landskapstyperna hänger så väl samman.

Landskapet är ett resultat av godsets närvaro och den historiska prägeln är stark, det består av blandad lövskog med stora inslag av betesmark och

friluftsliv.

I Skåne finns några liknande skogsområden, som även de hör till ett historiskt godslandskap. Eftersom det är så viktigt som rekreationsområde för så många, och eftersom det har så många estetiska och naturvärden har det ändå ett mycket högt värde.

Funktion och känslighet

Den risk som finns, eftersom området är så eftertraktat, är att det överutnyttjas. Om så sker kommer det att förlora många av sina största kvaliteter.

De centrala delarna av området har en stabil funktion som rekreationsområde. De delar som betas och där andra naturvårdsåtgärder tillämpas är förstås mer sårbara, eftersom de måste vara ekonomiskt försvarbara. Dock har man här redan valt en alternativ strategi, något som förhoppningsvis kan ske även i fortsättningen.

De delar som används mest aktivt för rekreation ses som robusta, medan de som används för bete är mer sårbara. Hela området anses ha höga värden.

Landskapet är känsligt för ett upphörande av betet samt ett överutnyttjande av friluftsområdet. Eftersom områdets värden bedömts som höga, blir känsligheten också hög.

Det är förstås viktigt att bevara områdets kvaliteter och att skydda

Skogsbrynet, sett från söder

3.7 KULLIGT BLAND-SKOGSLANDSKAP

Innefattar karaktärsområden:
I4, I7

dem från överutnyttjande samtidigt som de hålls tillgängliga. Karaktärstypen utgörs av ett kulligt backlandskap beläget på 50-60m.ö.h. med höjdpunkter på upp till 85m.ö.h. Topografin avgränsar rum inom karaktärstypen, men det är ofta otydligt eftersom den täta vegetationen har rumsavgränsande verkan i det skogsklädda landskapet.

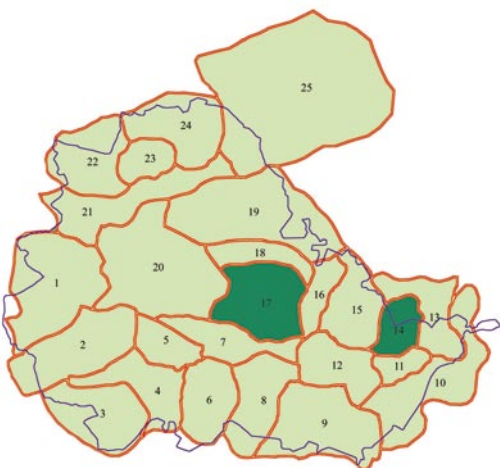
Berggrunden består av tertiär kalksten, *Limhamnskalksten*, jordlagret består främst av morän med 5-15% ler och glacial finlera med stora inslag av kärr och mossar.

Skogarna utgörs av en blandning av äldre och yngre, barr- och lövskog. bok- och ekblandskogar, granplanteringar och ung bokskog. Genomgående är att skogen har en tydlig produktionsinriktning. Stora delar av de yngre planteringarna är svårtillgängliga och saknar rekreativt värde, medan de äldre mer etablerade partierna ibland har höga naturvärden och innehåller mer öppna partier. Dessa är betydligt mer tillgängliga.

Skogsbruk är den dominerande markanvändningen, även om rekreation som jakt och fågelskådning också kan förekomma.

Skogsbruket framstår som det dominerande, ekonomiska intresset, men även varierad rekreation förekommer här.

Karaktärstypen har ofta mycket liten bebyggelse, eventuellt ett fåtal mindre hus som används vid säsong. Annars finns få tecken på mänsklig närvaro, mindre antal byggnader och skogsbruksvägar är exempel på vad som kan finnas i skogen.

Kulligt blandskogslandskap kring Björkesåkrasjön

I4 BJÖRKESÅKRA-SJÖN

Viktiga karaktärsdrag

- Sjönära skog, öppenheten kring sjön släpper in ljus till den annars mycket mörka skogen.
- Otillgängligt till stora delar.
- Vilt, skyddat och avlagset närmast sjön.
- Attraktiva men även oattraktiva vyer inom området.
- Yttre delarna av skogen består av planterad skog till största delen, ofta monokultur utan andra värden än ekonomiska.

Skogsklätt, svagt kulligt landskap kring Björkesåkrasjön. I kanterna består skogen främst av planterad, ganska ung skog: gran eller bok. Stora delar av dessa planteringar är ogenomträngliga och utan rekreationsvärde. Delar av skogen består av mer etablerad, blandad lövskog med höga naturvärden och nära sjön finns mer öppna partier. Dessa är betydligt mer tillgängliga och attraktiva. Norr om sjön finns ganska unga, mycket blandade planteringar som är lätt tillgängliga.

Sjön är grund, men har en synlig vattenspiegel och utgör ett intressant element i landskapet. I närheten av sjön är intrycket av avlagset lugn starkt, eftersom här inte finns många påminnelser om mäsklig aktivitet som byggnader eller buller.

BESKRIVNING

Landskap

Området utgörs av Björkesåkrasjön samt skogen norr, väster och söder om denna. Sjön är den lägst belägna punkten 60m.ö.h. men delar av området sträcker sig upp till 85m.ö.h. Skogen växer på en kullig landform.

Björkesåkrasjön är en grund slättsjö som tillsammans med sina stränder är värdefull från ornitologisk synpunkt. De omgivande skogarna utgörs av bok- och ekblandskogar, granplanteringar och ung bokskog. Skogen innehåller gamla bokar och ekar, samt mycket död ved, vilket ger förutsättningar för olika tickor och vedlevande insekter. Området kring sjön är starkt dominerat av skogsbruk. Delar av skogen är äldre, med dominerande lövträd, men den största

andelen av skogen är gran som planterats under de senaste femtio åren, eller en ung blandning av olika trädarter.

Här finns även inslag av betesmarker och rikkärr m.m. och i de kvarvarande småvattnen i betesmarkerna finns lövgroda och orkidéer. Området har en mycket rik fauna, såväl kronhjort som dovhjort förekommer regelbundet.

Skogsbruk är den dominerande markanvändningen, även om rekreation som jakt och fågelskådning också förekommer här. I norra delen av skogen finns intressanta partier som planterats med en blandning av många olika trädarter, av allt att döma de senaste 10-20 åren.

Kultur och historia

Skogen tycks vara använd för jakt såväl som skogsbruk, de många jakttornen tyder på det. Annars finns få tecken på mänsklig närvaro. Ett fåtal mindre hus och några skogsbruksvägar är de enda som finns inne i skogen.

Den planterade, ensartade skogen är så tät att den hindrar tillgång till skogen och sjön. Tillgängligheten är alltså starkt begränsad både för vyer och rörelse.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Nära sjön och i de mer tillgängliga delarna av skogen finns attraktiva vyer och ljus, men de mer otillgängliga skogsområdena ger ett ofördelaktigt intryck utifrån.

Eftersom delar av området innehåller en variation av olika trädarter och åldrar och området innefattar en växling mellan ensartad och blandskog har det en medelhög komplexitet. Helheten däremot är låg p.g.a. samma växling.

Det är ett skogsområde av växlande ålder och sammansättning, med vissa rekreativa värden, men främsta funktion som skogsbruk.

Innefattar en sjö med värde för fågellivet. De inre delarna av skogen i närheten av sjön, har en tyst och avlägsen kvalitet.

Skog är ovanligt i södra Skåne och den här skulle kunna ha en mycket viktig funktion.

Jakt är populärt.

Granskogen är bitvis mycket tät.

Funktion och känslighet

Vilken inriktning skogsbruket väljer är avgörande för områdets värde och tillgänglighet. Att skogsbruket skulle överges verkar otroligt.

Området fungerar idag som skogsbruksområde och delvis som rekreationsområde.

Eftersom området idag har begränsade värden, kan en framtida förändring vara positiv. Området kommer antagligen att fortsätta vara beskogad och inga stora förändringar i markanvändning är att vänta.

Landskapet behöver mer tillgänglighet för att komma att utgöra en

Bilderna visar exempel på unga, blandade planteringar.

Kulligt blandskogslandskap kring Bjällfotalsjön rekreativ resurs.

17 FJÄLLFOTASJÖN

Viktiga karaktärsdrag

- Skogsområde med höga naturvärden och en känsla av vild natur.
- Mest framträdande sensoriska intryck är av lugn, skyddad miljö som är avlägsen från den urbana världen med sina vilda kvaliteter.
- Liten mänsklig närvaro i området och ganska liten påverkan.

Fjällfotasjön är en ovanligt svårtillgänglig sjö för Skåne. Omgiven av snårig skog som den är, har den fått vara i fred i stor utsträckning. Det har lett till att den nu är mycket omtyckt av fåglar av alla sorter, samt även av människor som letar sig hit för naturupplevelser och lugn. Fiske, fågelskådning och skridskoåkning såväl som vandringar runt, är populärt men inte helt lättillgängligt. Skogen är på sina håll mycket blandad med alar, vass och myrar medan torrare delar har mer produktionsinriktad skog bestående av gran och bok. Här finns bara ett fåtal, permanenta, mänskliga avtryck.

BESKRIVNING

Landskap

Området ligger centralt i östra halvan av kommunen. Ytan är ca 14 km² stor. Områdets höjd ligger mellan 50-60 m.ö.h. Landskapet består av böljande mark som omger Fjällfotasjön, en av kommunens tre stora sjöar.

Själva sjön är grund och näringsrik och kantas av täta vassar, alkärr och myrmark. Eftersom detta gör sjön svår att nå, utgör den ett relativt ostört habitat för det rika djurliv som finns där. Norr om sjön ligger Fjällfotaljung, som är en ung torvmark. Den omges av vildvuxna lövsumpskogar med bok- och granskogar på högre, torrare partier. Även om Eksholmssjön ligger i området, finns de värden som förknippas med denna främst på andra sidan vägen Lund-Sturup.

Skogsbruket framstår som det dominerande, ekonomiska intresset. Till detta hör antagligen den jakt som området bär spår av. Förutom det verkar det som om ett aktivt friluftsliv pågår här, såväl sommar som vinter. Området är svårtillgängligt och utan större vägar, något som bidragit i högsta grad till dess kvaliteter.

Kultur och historia

Området har mycket liten bebyggelse, bara ett fåtal mindre hus med sommarstugefunktion.

I de mindre blöta delarna bedrivs skogsbruk, med planterad gran och bok. Skogen är till största delen mycket tät, såväl i de blöta som mindre blöta områdena, och därför mindre lättillgänglig för rekreativa syften. Det verkar dock som om de som ändå tar sig hit blir rikligt belönade med fågelsång och vackra miljöer. Även långfärdsskridskoåkare hittar hit.

Här finns mycket få moderna element och den produktionsinriktade skog som finns skiljer sig från den våtmarksskog som utgör stora delar av skogen.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Den visuella upplevelsen är delvis spännande men svårtillgänglig. Komplexiteten i området är inte särskilt hög, eftersom det rör sig om ett element, även om det har variationer inom sig. Helheten är ganska hög, eftersom skogen hänger väl samman som upplevelse.

Karaktären är av blandad lövskog med inslag av planterad gran och bok och påverkad av det blöta område där den växer. Karaktären innefattar även att skogen är spontan samt har en mycket liten mänsklig närvaro.

Karaktären är mindre vanlig i södra halvan av landet och mycket ovanlig i södra Skåne.

Eftersom det verkar vara en förutsättning för många av områdets värden att det är svårtillgängligt bör det nog även fortsättningsvis vara så.

Funktion och känslighet

Eftersom marken här är så blöt och området är uppskattat av allmänheten, samtidigt som det delvis utnyttjas för skogsbruk, verkar

Våtmark.

Fjäckfotassjön

läget ganska stabilt.

Landskapet har nog historiskt haft jakt och fiske som en viktig funktion, något som verkar vara fallet även idag. I delar av området bedrivs skogsbruk.

Landskapet bedöms som ganska robust.

Eftersom landskapets karaktär bedöms som medelhög och dess robusthet som medelhög, tycks dess känslighet också vara medelhög.

Den största, mest inflytelserika faktorn är vad som händer inom skogsbruket. Förhoppningsvis kan den popularitet området åtnjuter bland befolkningen i den omkringliggande regionen kan fungera som ett skydd för mindre känsliga avverkningar.

3.8 STARKT URBANT PÅVERKAT LANDSKAP

Innefattar karaktärsområde:
15

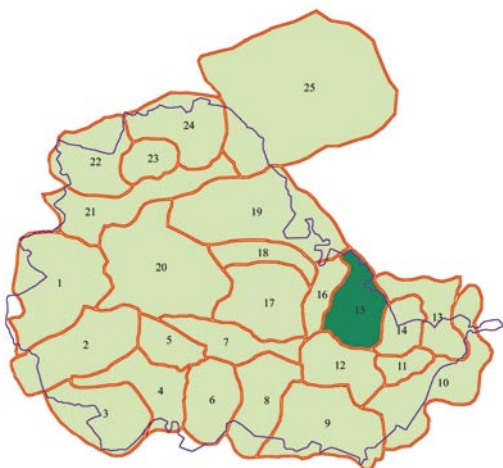
Karaktärstypen bestäms inte av sin landform. Områden som ingår i Karaktärstypen domineras visuellt av urban konstruktion.

Berggrunden består av tertiär kalksten, *Limhamnskalksten*, jordlagret nästan uteslutande av lerig-sandig-moig morän, med 5-15% ler.

Marken är tidigare åkermark, idag delvis planterad med träd: barr och salix.

Viktigaste markanvändning är en urban funktion, främmande för det tidigare jordbrukslandskapet. Omgivande landskap kan vara stört av den här dominerande funktionen. Jordbruket tycks kanske inte vara helt effektiviserat och på en del platser kan åker ha planterats med skog, ett tecken på att markanvändningen håller på att förändras, och fältstorleken i området är störd.

En del kvarvarande element visar på områdets historia t.ex. en äldre trädrad som kantar vägen. Här finns några mindre gårdar, som till stor del lämnats eller används som säsonsboende.

Starkt urbant påverkat landskap kring Sturups flygplats

Området närmast omkring Sturups flygplats domineras naturligtvis av den. Det före detta jordbrukslandskapet har omvandlats till att innehålla en motorbana och ett flertal landningsbanor och hangarer. De åkrar som fortfarande brukas är betydligt mindre än de rationaliserade som annars täcker slätten i närheten. Öster om flygplatsen ligger ängsmark och Björkesåkraån, ett område som behållit en del skönhet, även om det förstås också påverkas starkt av flygplatsen.

I5 STURUP

Viktiga karaktärsdrag

- Påtaglig ljusförorening samt störande buller från flygplats och motorbana.
- Bebyggelsen består till största delen av traditionella byggnader, varav en del är renoverade på 1950-1970-tal. Byggnadernas skick ger ett övergivet intryck.
- Traditionellt landskap som påverkats starkt av flygplatsen och som därför har en svag platskänsla.
- Sensoriska intryck: störd ljudbild, övergivet, flygplatsens urbana funktion har tagit över hela landskapet.

BESKRIVNING

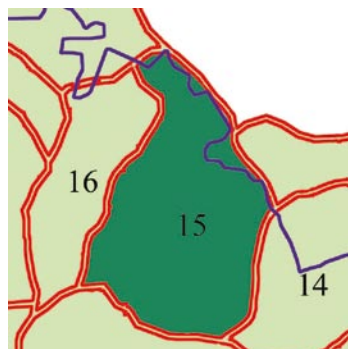
Landskap

Området ligger norr om Nötesjö, söder om Humparp, öster om Sturupsvägen och väster om Björkesåkrasjön.

Böljande, svagt undulerande mark, beläget mellan 60-70 m.ö.h. där landningsbanorna ligger på 70m höjd. Björkesåkraån och dess dalgång löper genom områdets nordöstra hörn och i öster ligger Björkesåkrasjön.

Området har påverkats starkt av flygplatsen. Många hus är övergivna eller åtminstone i mycket sämre skick än de flesta andra i närområdet, och förmodligen har flygplatsens placering på det viset påverkat hela området.

Mellan två sjöar omgivna av skog ligger detta öppna landskap som tidigare utnyttjats för jordbruk. Längs vägen finns en äldre trädrad. På en del av den tidigare åkermarken har planterats skog, både löv och barr såväl som salix. Idag finns inga större naturvärden kvar i området, med undantag av Björkesåkraån, som omges av vegetation

och vars dalgång utgör det enda vilda elementet i området.

Jordbruket tycks inte vara helt effektiviserat och på en del platser har åker planterats med skog, ett tecken på att markanvändningen håller på att förändras.

Kultur och historia

Tidigare har platsen hört närmare samman med byarna i söder och Böringe kloster, men idag ligger klostret på andra sidan E65. Området bär spår av det tidigare jordbrukslandskapet. Här finns några mindre gårdar, som till stor del lämnats eller används som säsongsböende.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Området har få visuella kvaliteter, med ängsmarken och ån mot Björkesåkrasjön som enda undantag.

Området är ganska ensartat, med total dominans av flygplatsen. Dominansen fungerar dock inte som sammanhållande faktor i området.

Det här är ett flygplatslandskap med rester av ett jordbrukslandskap i omgivningarna, beläget i ett svagt böljande öppet landskap.

Industriella kommunikationslandskap finns över hela världen och ser ofta likadana ut.

Funktion och känslighet

För närvarande utarbetas planer på en utvidgning av flygplatsen. Det kommer förstås att leda till ett ännu mer extremt landskap.

Det jordbruk som fortfarande bedrivs visar tecken på att omvandlas i skogsplantering och skogsbruk.

Landskapets främsta funktion är som kommunikationsmedel.

Eftersom flygplatsen dominerar och den eventuellt kommer att utvidgas ytterligare, är landskapet stabilt i sin funktion som kommunikationselement.

Landskapet är inte särskilt känsligt, eftersom det har ett så lågt värde.

Den hänsyn som bör tas är gentemot omkringliggande landskap som har högre värden, vid en eventuell utvidgning av flygplatsen.

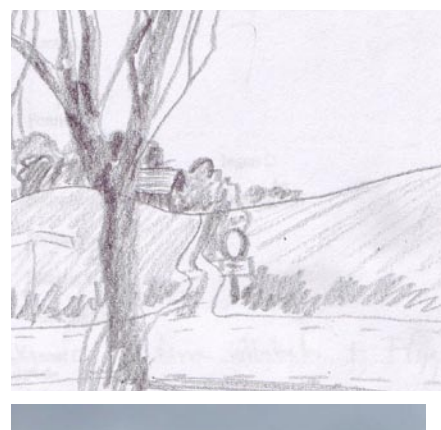
Här finns en potential att skapa ett koncentrerat flygplatscentrum, med ett representativt och attraktivt välkomnande landskap kring flygplatsen.

Motorbana

Åkermark

3.9 URBANT CENTRUM m. BOSTADSOMRÅDEN

Innefattar karaktärsområde:
5

Karaktärstypen avgörs inte av sin landform. Områden som ingår i karaktärstypen domineras av bebyggelse och infrastruktur.

Berggrunden består av tertiär kalksten, *Limhamnskalksten* med ett stråk av tertiär mägersten, jordlagret utgörs av morän med varierande lerhalt, 5-25 %.

Inom samhället utgörs vegetationen främst av privata eller halvt privata trädgårdar samt gemensamma ytor som parker och idrottsanläggningar.

Ett större samhälle på landsbygden fungerar ofta som ekonomiskt, politiskt och socialt centrum för landsbygden runtomkring. Här kan samlas ett flertal företag med kontor, tillverkning eller butik, apotek, systembolag samt skolor och andra allmännyttiga inrättningar.

De vanligaste bostadsformerna är flerfamiljshus, enfamiljshus eller former däremellan som kedjehus eller radhus.

Hela samhället är indelat i delar och kvarter.

Samhället Svedala

Svedala samhälle är uppbyggt runt stationen och järnvägen. Det breder ut sig mellan järnvägen och väg E65. Här finns ett äldre centrum, med tegelvillor, torg och gathus. Utanför detta finns ett flertal bostadsområden i olika 1900-talsstilar, som byggts på den ursprungliga kärnan. I utkanterna av samhället finns industriområden och mindre byar kantar de småvägar som leder ut på den omgivande landsbygden.

5 SVEDALA

Viktiga karaktärsdrag

- De olikåldriga bostadsområdena
- Stadskärnans tegelbyggnader, däribland stationen och verkstadsbyggnaderna i centrum.
- Småstadsskalan, för det mesta 1-3 våningshus och goda förutsättningar för gångtrafikanter.
- Övergången mellan samhälle och jordbrukslandskap, genom att vägarna ut på landsbygden kantas av småbyar.
- Sensoriska intryck: inbott, säkert, splittrat centrum uppbyggt i olika epoker.

BESKRIVNING

Landskap

Området är ca 7km² stort och ligger i sydvästra, centrala delen av kommunen och utgör centralort i kommunen. Samhället Svedala ligger i en ganska flack del av kommunen med en höjd som varierar mellan 45-55 m.ö.h. Svedala samhälle ingår inte i det småkulliga backlandskapet söder om Romeleåsen, som utsetts till riksintresse för sin terrängform.

Inom samhället utgörs vegetationen främst av privata eller halvt privata trädgårdar samt gemensamma ytor som parker och idrottsanläggningar. Svedala samhälle har inga tydliga naturvärden. Samhället fungerar idag som centralort för landsbygden runtomkring. Det är det största samhället mellan Trelleborg och mellan Malmö och Sjöbo och har apotek, systembolag och ett flertal butiker. Som ekonomiskt och politiskt centrum har Svedala en självklar funktion i kommunen, och här finns kommunkontoret.

Ett flertal skolor och andra aktiviteter finns också i samhället och ett flertal mindre företag har kontor eller butiker här.

Området är uppbyggt i faser, med stadskärnans stora villor som tydligaste tecken på samhällets ålder. Därefter finns typiska bostadsområden från nästan alla 1900-talets decennier. Ett av de senare tilläggen: industriområdet i öster, har dock en helt annan skala än själva staden beroende på sin natur som biltransportbaserat industri- och affärsområde.

Kultur och historia

Svedala tillkom som stationssamhälle i samband med att järnvägen mellan Malmö och Ystad, den s.k. Grevebanan byggdes, 1874. Därefter utvecklades samhället med järnvägshotell (som brann ned 1995) och en mekanisk verkstad. Här fanns även ett tegelbruk. Stadsplanen från 1875 drog upp ett rutnätsmönster för tio kvarter i centrala Svedala, och den mer moderna bebyggelsen från 1930-talet fram till idag, har byggts till utanför denna kärna, främst som bostadsområden. Det senaste exemplet är platsen för det gamla tegelbruket, mellan Aggarpsvägen och väg 108 som bebyggs idag med ca. 450 nya, området kallas Tegelbruket.

Det traditionella materialet i Svedalas hus är tegel från lokala tegelbruk. Vid tiden för samhällets grundande fanns ett flertal sådana i regionen, eftersom den glaciala grovlera som är råvara för tegel är vanligt förekommande i kommunen.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Det historiska Svedala centrum har sin kvaliteter, med de stora villorna och deras uppvuxna trädgårdar och stadshusen kring torget. Även torget med kommunhuset har en viss stadsmässighet. Annars är Svedalas styrka att det är lätt att ta sig runt i staden till fots, och här finns många, gröna gång och cykelvägar. Här finns alltså måttliga värden, men god tillgänglighet.

Samhället består av nästan enbart bostadsområden, med skillnader sinsemellan, det gör att komplexiteten är ganska hög. Helheten däremot är inte så hög, eftersom centrum skiljer sig så pass mycket från senare tillbyggda bostadsområden.

Det är ett helt urbant samhälle, med tydlig prägel av nittonhundratalets utveckling. En mänsklig skala och att hänsyn tagits till fotgängare i

Äldre, centralt bostadsområde.

planeringen, håller samman samhället istället för att det splittras upp i separata bostadsområden.

Denna typ av stationsort är inte helt ovanlig i Skåne, Tomelilla och Åstorp uppstod t.ex. på samma sätt, där flera privata järnvägsbanor möttes. Här finns trots det kvaliteter som hör samman med samhällets historia.

Funktion och känslighet

Idag bygger man bostäder utanför samhället, något som man gjort så länge det funnits. Det viktiga är att man länkar dessa till centrum och det existerande samhället, annars riskerar man att få förorter utan anknytning till orten. Med Svedalas läge finns risken att förorterna blir självständiga från samhället och det skulle minska själva ortens värde.

Orten har kvar sin funktion som en punkt vid en viktig transportled, även om vägen, E65, väl idag får anses som lika viktig som järnvägen.

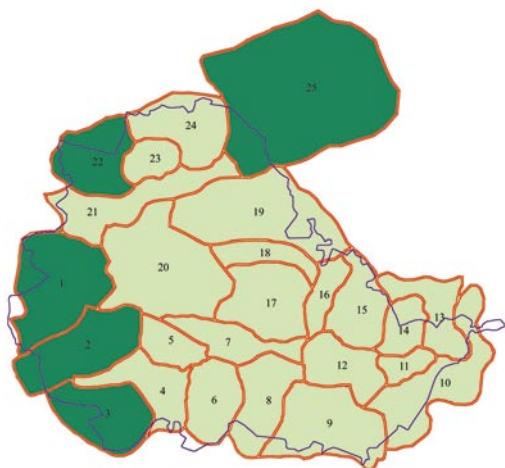
Så länge man håller ett vakande öga på hur man bygger på centralorten, ser utvecklingen positiv ut för Svedala.

Landskapet har goda förutsättningar och lämpar sig väl för den utveckling som äger rum där idag. Förhoppningsvis kan den nya utvecklingen stärka det existerande landskapets karaktär, istället för att hota det.

Att bevara den småskalighet och tillgänglighet som idag präglar Svedala, även vid framtida utbyggnad är samhällets största utmaning vad gäller karaktären.

3.10 BÖLJANDE; ÖPPET JORDBRUKSLANDSKAP

Innefattar karaktärsområden:
I, 2, 3, 22, 25

Undulerande landskap som ofta utgör övergång mellan det kulliga backlandskapet och slätten. De böljande, öppna områdena avgränsas av antingen högre liggande omgivningar eller förändringar i topografin i det närliggande kulliga backlandskapet eller slätten. Karaktärstypen finns representerad mellan 15 – 65 m.ö.h. Berggrunden utgörs till största delen av tertiär kalksten, *Limhamnskalksten*, med ett större inslag av tertiär mörkelsten i sydväst och ett mindre inslag av *Köpenhamnskalksten* i norr. Jordlagret utgörs av morän med varierande lerhalt, 5-25 % samt glacial finlera med mindre inslag av sand, kärr och isälvsavlagringar. Karaktärstypen präglas av jordbruk och markskiktet består till största delen av odlade grödor, med inslag av modern betesmark. Att det ändå finns inslag av lövskog, främst på omgivande högre kullarna, visar att vi är i gränslandet mellan det kulliga backlandskapet och den helt öppna slätten. Kring byar och gårdar växer lövträd och ibland finns höga häckar som läskydd eller alléer längs uppfartsvägar. Ett rationaliserat, storskaligt åkerbruk dominerar karaktärstypen men växtodlingen har på senare tid kompletterats med betande nötboskap för köttproduktion på tidigare åkermark i anslutning till gårdar. En del åkrar har nyligen (0-20 år) planterats med skog. Karaktärstypens bebyggelse utgörs av ett fåtal stora gårdar med herrgårdsbebyggelse som är jämnt spridda i landskapet. De ger generellt ett mycket väl etablerat intryck, omgivna av täta lövträdsdungar och med välskötta alléer som kantar vägar och uppfarter. En ganska stor andel av bebyggelsen har fortsatt anknytning till jordbruk. Förutom godsens byggnader är all bebyggelse långsträckt och låg i traditionella by- eller gårdssamlingar och byggmaterialet är tegel som ibland putsats. Den stora skalan hos åkerlandskapet är ett tecken på att de stora gårdarna har dominerat landskapet under en längre tid, och

Böljande och öppet godslandskap kring Skabersjö.

I SKABERSJÖ

Viktiga karaktärsdrag

- Den öppna jordbruksmarken med historiska inslag som alléer och byar med omgivande planteringar.
- Lövskogsinslag på kullar i landskapet
- Traditionell bebyggelse; låga längor i putsat eller oputsat tegel
- Sensoriska intryck; landskapet med sin öppenhet är utsatt för vind, inbott och historiskt med sin gamla bebyggelse och avgränsat av omgivande kullar och skog.

Jordbrukslandskapet sträcker sig ut från Skabersjö och Skabersjö by, som ligger i centrum. Den stora skalan hos åkerlandskapet är ett tecken på att en stor gård har dominerat området under en längre tid, och effektiviserat bruket av marken. Att här ändå finns relativt stora inslag av lövskog, främst på de högre kullarna, visar att vi är i gränslandet mellan det kulliga, beskogade backlandskapet och den helt öppna slätten.

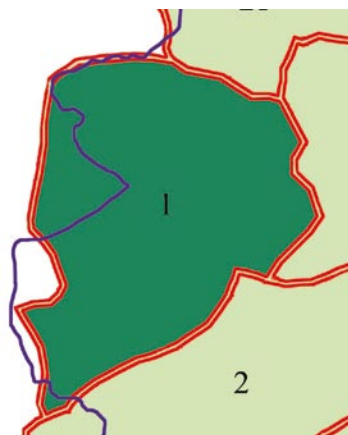
Förutom godsets byggnader är all bebyggelse långsträckt och låg i traditionella by- eller gårdssamlingar och byggmaterialet är tegel som ibland putsats. Kring byarna växer lövträd och ibland finns höga häckar som läskydd.

BESKRIVNING

Landskap

Området är ca 25 km² stort och utgörs av det öppna jordbrukslandskapet som utgör den centrala, östra del av kommunen som vetter mot Oxie. Det är ett låglänt, svagt böljande åkerlandskap, med ett antal trädbevuxna kullar.

Området ligger i övergången mellan det kulliga backlandskapet och den omgivande slätten. Det öppna åkerlandskapet med inslag av ädellövträd och alléer är resultatet av ett intensivt och storskaligt jordbruk, starkt påverkat av Skabersjö gods. I åkerlandskapet finns ett antal mindre byar och några gårdar som ofta omges av läplanteringar, häckar och alléer. Markskiktet består alltså främst av odlade grödor och trädskiktet främst av lövträd av olika åldrar, kopplade till bebyggelse.

Ett mer modernt inslag i landskapet är den skogsplantering som förekommer. På vad som förmodligen är mindre produktiv jordbruksmark har antingen salix, gran eller blandad bok/björk planterats.

Törringelund, som ingår i området, är ursprungligen en medeltida hjorthage. Idag är det en kulle, bevuxen med ädellövskog och av högt värde för flora och fauna.

Jordbruket har varit och är den dominerande markanvändningen. Landskapets öppenhet och enhet är tydligt tecken på detta, och att den håller på att förändras syns i den beskogning som idag, i viss mån, sker. Plantering av energi- eller annan skog på åkermark är ett sätt att bruka marken som av planteringarnas ålder att döma har skett här de senaste 10-20 åren.

Kultur och historia

Skabersjö gods är den dominerande anläggningen i området, och har präglat dess utveckling, i varierande utsträckning, sedan 1300-talet då det först omnämns. Dagens byggnader har uppförts från 1600-talet och framåt och söder om slottet finns en större park, med bl.a. en tempelliknande byggnad som syns från väg E65. Hela områdets utveckling har påverkats av Skabersjö och även idag är det en av de största gårdarna i kommunen, som starkt påverkar dess utseende. Skabersjö by ligger norr om E65 och är en bybildning kring en vägkorsning och en kyrka, med låga, långa hus som har långsidorna ut mot vägen. Vid enskiftets genomförande här på 1820-talet, flyttades flertalet gårdar ut från byn. Här finns rester av en allé som visar på samhörigheten med gården.

Törringelund är inte bara ett naturområde, utan här ligger också en festplats med dansbana och restaurang. Området fungerar också som utflyktsmål.

Odlingslandskapet, som det ser ut idag, är ett resultat av den mänskliga aktivitet och det jordbruk som bedrivits här under de senaste århundradena. Det här är ett mycket skånskt, öppet odlingslandskap med ovanligt stora inslag av kullighet och lövskog som hör till backlandskapet.

Folly

Törringe k:a

Även om alla de nyplanteringar av skog som skett och sker kommer att förändra landskapet, är de flesta av dessa inte avvikande från dess karaktär som producerande jordbrukslandskap. Undantaget är de granskogsplanteringar som ibland förekommer och som utgör avvikande element. Vägen, E65, är ett främmande element, men eftersom den stora vägen drar fram igenom ett redan storskaligt landskap stör den mindre här än på många andra ställen. Järnvägen går genom landskapet men utgör inget störande element.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Området har bitvis höga visuella kvaliteter, det öppna, skånska jordbrukslandskapet, avgränsat av vegetation och kullar, som är mycket lättillgängliga från de större vägarna.

Landskapet utgörs till huvuddelen av storskaliga åkrar med ett fåtal inslag av bebyggelse och lövskog. De stora, öppna åkrarna dominerar intrycket.

Karaktären är ett öppet, något utsatt, böljande jordbrukslandskap med inslag av lövträdsklädda kullar och historisk bebyggelse som ger området en inbodd, etablerad prägel.

Slätten är ett viktigt karaktärselement i Skåne, och här möter den Svedalas viktigaste element – backlandskapet. Kombinationen är ganska ovanlig och typisk för Svedala.

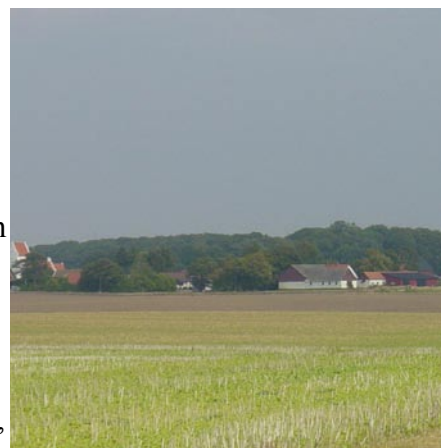
Funktion och känslighet

Trenden går mot ökad skogsplantering, en del lövskog och en del gran eller salix. De två senare har ingen positiv inverkan på landskapets karaktär. Lövskogen finns redan i området och smälter därmed bättre in, samtidigt som den förstås också kan utvecklas till monokultur. Landskapets funktion som enbart åkerlandskap håller på att förändras, även om det även fortsatt är huvudfunktionen.

Området har värden som är knutna till jordbruket, med de stora enheter som finns i området får det anses som relativt stabilt. Det största hotet är om inriktningen på bruket av marken utvecklas mot produktionsskog.

Alla inslag av skog och bebyggelse syns mycket tydligt mot den öppna slätten.

Törringe

Landskapet är känsligt gentemot plantering av skog för produktion på stora arealer. Däremot öppnar ett kreativt skogsbruk möjligheter till en kanske ökad jakt eller andra aktiviteter.

Exploatering i området bör ta hänsyn till slättens öppenhet och den låga, långa profilen hos bebyggelsen i trakten.

Att ny skog planteras kan vara både positivt och negativt. I bästa fall kan den utvecklas till nya, värdefulla frilufts- och jaktområden.

I värsta fall blir den enbart en högproducerande monokultur som avviker helt från områdets öppna, ljusa karaktär

Böljande och öppet jordbrukslandskap runt Kärrstorp

2 KÄRRSTORP

Viktiga karaktärsdrag

- Områdets rytm, öppet landskap med jämnt spridd bebyggelse och trädvegetation.
- Starkt rationaliserat och storskaligt jordbruk.
- Öppenheten gör insyn utifrån lättillgänglig.
- Sammansättning av gårdarna; flera längor kring en gårdsplan och ofta allé kring infartsväg.
- Sensoriska intryck; lugnt och inbott.

I övergången mellan slätten och det kulliga backlandskapet ligger detta gårds - åkerlandskap i mellanstor skala. Området delar många egenskaper med slätten, men i mindre skala. Landskapet är samlat i ett enda, öppet rum med tydliga gränser.

Jordbruket är effektivt och dominerande. Trots det finns ganska många inslag av träd, något som förklaras av det stora antalet gårdar. Läskydd och alléer kopplade till gårdarna utgör trädskikt.

Bebyggelsen är samlad i gårdar, som byggts upp av ett flertal längor kring en plan. Byggnaderna är traditionella och byggda av tegel eller trä/lera. Färgerna går i vitt och rött. Nya jordbruksbyggnader finns kring de gårdar som tycks ha ett aktivt jordbruk. Många av de mindre gårdarna verkar idag enbart ha funktion av bostad.

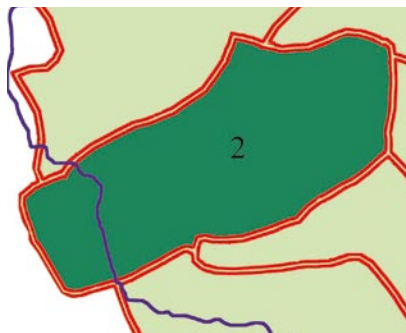
BESKRIVNING

Landskap

Området är beläget väster om Svedala samhälle, kring Sege å, mellan Västra Ingelstad och E65 och är ca 12 km² stort.

Undulerande landskap med inslag av kullighet som ligger i en övergångszon mellan det kulliga backlandskapet och slätten, höjden varierar mellan 30 - 45m.ö.h. Sege å rinner igenom områdets centrala delar. Risebjär och de högre liggande omgivningarna i öster avgränsar området.

Området präglas av jordbruk och ett större antal gårdar är jämnt spridda i landskapet, omgivna av lövträd som läplanteringar och alléer. Odlingen har på senare tid kompletterats med betande nötboskap för köttproduktion, på tidigare åkermark i anslutning till

gårdar. Markskiktet består till största delen av odlade grödor, med inslag av modern betesmark.

I mitten av området ligger Svenstorps mossar, kärrområden i åkerlandskapet med rik flora och fauna. I norr finns de södra delarna av Tudaremossen, en kalkfuktäng med betydelse för övervintrande rovfåglar.

Det effektiva jordbruket är den grundläggande markanvändningen. Här finns även en stor central anläggning för hanterande av elkraft.

Kultur och historia

Gårdarna är många och spridda i landskapet med jämna mellanrum, det verkar tydligt att landskapet har påverkats av ett skifte. Gårdarna omges av alléer av löv, ofta blandade, men även av enbart kastanj eller lind. Här finns även en väderkvarn.

Idag har området utvecklats i enlighet med det omgivande jordbrukslandskapet. Åkerbruk, betesmark och nyttobyggnader är alla effektiviserade och moderna och jordbruket anpassar sig till de rådande trenderna med inslag av salix och betande djur. Effektiviseringen har även lett till att många av gårdarna idag fungerar enbart som bostäder, medan de fortfarande brukade gårdarna har utökat sin areal. Även skogsplanteringar förekommer och gör stort intryck i det annars ganska öppna, lågt belägna och flacka området. Elkraftanläggningen sticker ut och gör ett stort intryck på hela omgivningen.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Områdets regelbundna mönster gör att vyn ut över det är vilsam. Det aktiva jordbruk som bedrivs, och där aktiviteter och byggnader är mycket synliga, ger ökat intresse åt det visuella landskapet.

Hela området består av ett mindre antal olika element; främst åkrar, gårdar med inslag av mindre våtmarker. Det ger en mindre hög komplexitet. Helheten är medelhög, eftersom landskapet utgörs av ett rum med ett enhetligt landskap.

Det här är ett regelbundet, mellanskaligt jordbrukslandskap beläget mellan slätt och backlandskap. Området är präglad av ekonomiska reformer i olika perioder; skiftet och den ökade maskin användningen

Småvatten är vanliga i området.

Gårdarna ligger utspridda i åkerlandskapet.

Utsikt mot Kärrstorp

har givit den regelbundna formen och en stor del bostadsjordbruk. Det öppna landskapet är lätt överblickat.

Läget, mellan slätt- och backlandskap är ganska ovanligt i Skåne och ovanligt i Sverige.

Funktion och känslighet

Jordbrukslandskapet är redan starkt effektiviserat, den eventuella förändring som tycks möjlig är att den går ännu längre, med fler bostadsjordbruk och färre, större jordbruksenheter. Eventuellt utökas skogsplanteringen i området.

Landskapet har ett effektivt, traditionellt jordbruk.

Värdet i området bedöms som medelhögt, och en del av värdet är beroende av att jordbruk bedrivs. Jordbruket som funktion verkar stabilt.

Eftersom landskapet är så öppet, och består av ett stort rum, påverkas hela området av förändringar inom det. En sådan förändring skulle till exempel kunna vara mer skogsplantering, som skulle ändra hela områdets karaktär.

Ett fortsatt jordbruk håller landskapet öppet. En välavvägd skogsplantering kan öka möjligheten till jakt och därtill kopplade inkomster, samtidigt som det kopplar området närmare samman med

Landskapet är mycket överskådligt.

Böljande och öppet jordbrukslandskap i Skarpsån-området.

Ett höglänt landskap med ett fåtal, stora gårdssamlingar som omges av täta träd- och buskplanteringar, ofta döljs allt utom taken. Omgivningen består av stora, böljande åkrar som är mycket effektivt brukade. De trädrader som kantar vägar och uppfarter är antingen välhållna eller förnyade.

Sydvästra hörnet av området är mer varierat, med mindre gårdar, småvatten och en del mer trädbevuxna områden.

3 SNAPPARP

Viktiga karaktärsdrag

- Öppet och storskaligt landskap, som samtidigt är tyst och skyddat, p.g.a. markformen.
- Slät struktur, med böljande raka linjer och dämpad färg och svaga kontraster samt ett jämnt mönster gör landskapet balanserat och enhetligt.
- Byggnaderna är främst traditionella, väl hållna, med ljus puts på tegel.
- Sensoriska intryck; attraktivt, lugnt, avlägset och inbott, men samtidigt öppet och utsatt.

BESKRIVNING

Landskap

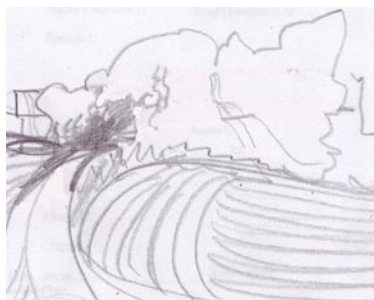
Området är beläget i västra delen av Svedala, i södra kanten, norr om Östra Greve och Alstad samt söder om Västra Kärrstorp och Aggarp . Dess yta är ca 15m².

Området är beläget mellan 50-65 m.ö.h., och är format som en skål, med högre höjder i utkanten. Det leder till en höglänt, avskild karaktär. Landskapet är vågigt böljande snarare än kulligt. Marken används för effektivt åkerbruk av de stora enheter som några av gårdarna utgör. Här finns liten eller ingen betesmark. Svanevass som ligger i sydvästra hörnet av området är ett våtmarksområde som utgörs av en öppen vattenyta omgiven av vass och som har betydelse för fågellivet.

Inom området , men utom kommunen, ligger ett backlandskap med en större mängd småsjöar. Dessa är resultatet av en dödistopografi där torv bildats och därefter brutits. Det är alltså andra omgången småsjöar vi ser idag. Topografin är skapad av isens rörelser men något utjämnad av det jordbruk den bördiga jorden lett till.

Byggnaderna döljs helt av lövträd.

Kultur och historia

Bebyggelsen i området utgörs av ett fåtal stora gårdar med herrgårdsbebyggelse; Snapparp, Torkelstorp samt Stora och Lilla Marieberg är de dominerande. De ger generellt ett mycket väl etablerat intryck, omgivna av täta lövträdsdungar och med välskötta alléer som kantar vägar och uppfarter.

I närheten av Månstorps nuvarande gård, byggd på 1800-talet finns gavlarna efter Månstorps borg. De talar om områdets historiska betydelse. Borgen byggdes vid mitten av 1500-talet på en plats där det funnits ett herresäte sedan 1400-talet. Borgen övergavs efter att ha stormats under Skånska kriget 1678.

Väg 108 löper genom området och utgör ett något avvikande element

Öppet, slätt och utan utsikt bortom.

Böljande, öppet jordbrukslandskap kring Bjärshög

22 BJÄRSHÖG

Viktiga karaktärsdrag

- Sluttning ner mot den flackare slätten med någon kullighet
- Bebyggelsen är knuten till jordbrukets utveckling med små byar och spridda gårdar
- Sensoriska intryck; om man kommer från sydost är det här som landskapet öppnar upp sig till slätt igen, och backlandskapet slutar, det kan ge intryck av en dramatisk öppenhet och vida vyer, samtidigt som man lämnar alla spår av skyddande skog och kullar bakom sig.

På sluttningen mot den slätt som ligger öppen ända fram till Lund, ligger det här jordbruksområdet. Marken är svagt böljande med någon enstaka kulle och här finns två mindre byar och spridda gårdar. Här slutar backlandskapet definitivt och övergår i den stora slätten. Närheten till Malmö, Lund och Staffanstorp gör sig påmind.

BESKRIVNING

Landskap

Öppet jordbrukslandskap med långa vyer över slätten som breder ut sig mot Staffanstorp och Lund, nordvästra hörnet av kommunen. Området är ca 10 km² stort och landskapet består av den böljande slätten som vetter mot Malmö, Lund och Staffanstorp.

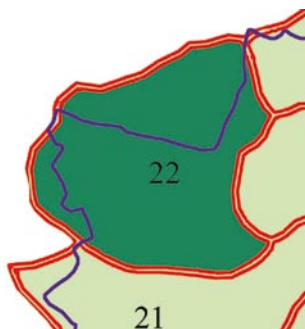
Landskapet är fullständigt dominerat av jordbruk, endast kring bebyggelse finns inslag av läplantering av lövträd. Markskiktet utgörs av odlade grödor och trädskikt av lövträd knutna till bebyggelse.

Jordbruket är den enda synliga och dominerande markanvändningen. Jordbruket ansluter till den norr om området liggande slätten, som också är helt öppen och brukad.

Kultur och historia

Landskapet har utvecklats i enlighet med sina förutsättningar till ett högeffektivt jordbrukslandskap. Där det ligger gränsar det till slätten mot Lund som också den är totalt dominerad av åkerbruk.

De två samhällen som finns i området; Bjärshög och Mölleberga, har båda en traditionell prägel, med små gårdar runt en kyrka. De

två kyrkorna visar på utvecklingen; Bjärshögs kyrka är riven och ersatt med en kyrka i nygotisk stil på 1890-talet. Mölleberga kyrka är däremot kvar från medeltiden.

Bebyggelsen är traditionell i området, och gårdar spridda i landskapet är tecken på det skifte som ägt rum.

Vyer över närliggande urbana områden ger ett förändrat helhetsintryck av området.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Området har enstaka intressanta element, men är som helhet inte särskilt intressant eller väl sammanhållet. Landskapet är dominerat av jordbruk, med ett fåtal inslag av traditionell bebyggelse och lövträd. Området påverkas av sin närhet till städer.

Området är ett böljande, öppet jordbrukslandskap som påverkas av sin närhet till urbana områden.

De sista resterna av backlandskapet finns att finna här, men har inget avgörande inflytande på karaktären, som mer hör till den omgivande slätten.

Funktion och känslighet

Trenden för markanvändningen tycks vara fortsatt jordbruk. Stora delar av bebyggelsen har redan övergått till bostadsjordbruk, en utveckling som förväntas fortsätta.

Landskapets huvudsakliga funktion är även i fortsättningen jordbruk. Fler inslag av alternativa försörjningsvägar kommer antagligen att visa sig.

De värden området har är knutna till bebyggelsen och samhällena, som redan har en förändrad, modern funktion. Även topografin är att anse som robust.

Landskapet är känsligt för storskalig exploatering.

Ökad aktivitet i bykärnorna krävs för att inte dessa skall vara bara förorter. Kanske är det en god ide att utvidga de existerande byarna för att få fler byinvånare och erbjuda ett attraktivt boende?

Energiskog

Böljande och öppet jordbrukslandskap kring Anderstorp

25 ANDERSTORP

Viktiga karaktärsdrag

- Ett storskaligt och öppet, utsatt rum med slät struktur.
- Organiserat mönster med böljande landform
- Närhet till Lund och andra samhällen synliga.
- Påverkan från närliggande flygplats och vägar, något buller.
- Materialanvändningen är oftast traditionellt tegel men här förekommer även korsvirkeshus.
- Attraktiva vyer inom och ut ur området.
- Sensoriska intryck: storskaligt, öppet, slät struktur, svaga kontraster lugnt och utsatt

Området utgörs av ett stort öppet rum som avgränsas i öster av Häckeberga skogsområde samt de större samhällen, Genarp och Dalby, som ligger i utkanten. Inifrån området erbjuds vida vyer ut mot dessa samt mot Lund och Romeleåsen.

Det är ett öppet slättlandskap med låg exploateringsgrad men med utsikt mot städer och ljud från vägar och flygplats.

BESKRIVNING

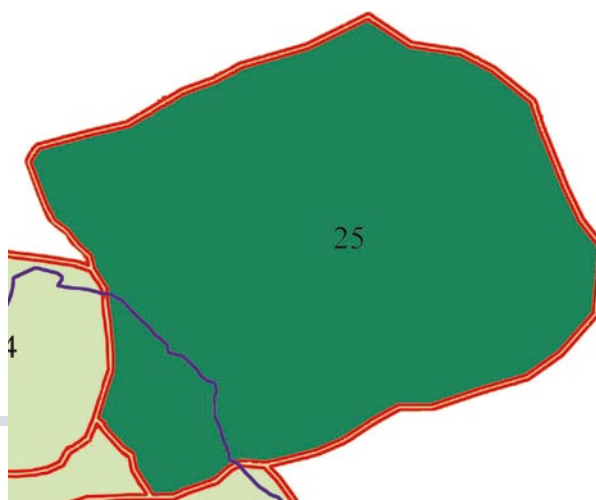
Landskap

Området utgörs av den böljande slätt som sträcker sig mot Staffanstorps – Dalby – Genarp. Det är ett öppet slättland som främst består av rationaliserad, storskalig åkermark. Åkerbruk är den dominerande markanvändningen.

Landskapet är beläget på 15-50 m.ö.h. och utgörs av ett böljande, öppet slättland. Höje å löper västerut från Häckebergasjön och utgör ett viktigt element i landskapet, särskilt dalgången längs Albertaravinen av stor betydelse för landskapsbilden.

Utanför kommunen i Staffanstorps kommun ligger Vallby mosse, en mindre sjö som bildats genom torvtäkt och omges av åker och kulturbeten. Längs strandkanten finns en tät vegetationszon med högstarr och högrörter. Längs den södra och västra kanten finns gamla hamlade pilar. Här finns ett värdefullt fågelliv och mossen utgör ett värdefullt inslag eftersom landskapet är så intensivt uppodlat och fattigt på våtmarker. Området är naturreservat.

Utanför kommunen i Lunds kommun ligger Höje ås dalgång från Kyrkheddinge till Esarp, mellan Esarp och Alberta finns sedan länge

hävdade betesmarker närmast åfåran. Ån är inte påverkad av rätningar och flyter i ett meanderlopp. Vegetationen är ganska artrik, med betesmarker, alridåer och mindre lövskogsdungar med alm, avenbok och hägg.

Kultur och historia

Hela området präglas av öppenheten, som är en följd av det storskaliga åkerbruk som är den totalt dominerande markanvändningen. Det fåtal träd som finns utgör vindskydd för gårdar eller byar, något som ytterligare stärker det starka visuella intryck dessa ger, utspridda i det böljande landskapet.

Bebyggelsen består av byarna Kyrkheddinge, Bonderup och Esarp samt mindre gårdar som är jämnt spridda över landskapet. De är ofta sammanknutna med mycket raka småvägar, något som tyder på att landskapet påverkats av de senaste århundradenas jordreformer. Eftersom slätten är ett så öppet rum, är Lunds moderna silhuett med lasarettet mycket synlig och ger en mer urban prägel åt området.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Eftersom området är så storskaligt och öppet finns en mängd intressanta element inom synhåll. En del av dessa är mindre attraktiva men bidrar till orienteringen.

Området innefattar ett stort landområde, men variationen inom det är inte särskilt stor. Alltså är komplexiteten ganska låg. Helheten i det öppna rummet är dock ganska hög, eftersom många element som byggnader och åkrar har gemensamma detaljer.

Ett öppet, välavgränsat åkerlandskap som utgör gräns mellan det delvis skogsklädda backlandskapet i sydväst och det helt öppna slättlandskapet i norr. Här möts dessutom det urbana landskapet som hör samman med slätten i Skåne och det mer lantliga landskapet som finns i de mer mosaikartade backbygderna.

Områden som det här omger backlandskapet på alla sidor.

Funktion och känslighet

Eftersom markanvändningen redan är helt moderniserad, kommer den antagligen inte att förändras särskilt mycket inom en nära framtid,

Lunds siluett gör intryck.

men kanske kommer närheten till städer och större samhällen leda till en utveckling mot fler bostäder i området.

Landskapet fungerar som ett produktivt jordbruksområde.

Eftersom landskapets värde är medelhögt och det inte förväntas några drastiska förändringar är landskapet robust.

Landskapet är mycket öppet och all exploatering som sker här blir synlig från ett större område, alltså behöver dess utformning noga övervägas.

Här finns potential för ett utökat boende på landsbygden, med närhet till städer och samhällen. Områdets många små vägar inbjuder till turism.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Området har en mängd attraktiva kvaliteter; öppet landskap, många och välhållna alléer, traditionella byggnader och få störande element; väg 108 som går genom området utgör ett mindre vackert element. Så även om landskapets största upplevelsekvaliteter är tystnaden, lugnet och avskildheten, är den visuella kvaliteten också hög.

Eftersom området främst definieras av de stora gårdarna och det tillhörande åkerbruket, är komplexiteten inte särskilt hög. Den höjs emellertid av välskötta detaljer kring gårdarna, främst de samlingar av lövträd som omger husen och trädrader och alléer. Helheten är hög, eftersom en landskapstyp är dominerande.

Karaktären definieras av lugnet, de stora gårdarna och de böljande åkrarna. Kombinationen med den skålformade landformen gör att landskapets karaktär också blir lugn och tystnad.

Lugnet som karakteriserar området gör det ovanligt i södra Skåne.

Funktion och känslighet

Området har en del ny/renoverad bebyggelse men det verkar inte troligt att det är en större trend. Jordbruket behåller troligen sitt starka grepp om området.

Jordbruket sköts effektivt idag och kommer troligen att fortsätta på

det viset.

Eftersom stora delar av landskapets värden vilar på jordbruket och landformen, och ingen av dessa tycks stå inför drastiska förändringar verkar läget ganska stabilt.

Landskapet är känsligt för störande, ljudliga utvecklingar. Om till exempel väg 108 gick härigenom istället för längre österut, skulle många av värdena vara förlorade. En större utbyggnad av bostäder är tveksam.

Turism är förstås en näringsgren som lämpar sig för tysta, attraktiva

Betor

områden, men även fortsatt jordbruk.

Landformen är mellankullig, böljande och landskapstypen ligger ofta mellan det småkulliga backlandskapet och skogen. Mjukt böljande mosaikartat åkerlandskap, karaktärsområden av typen avgränsas ofta av vegetation i form av skog och/eller topografin i närliggande kulliga backlandskapet. Höjden varierar mellan 50-80 m.ö.h. med enstaka höjdpunkter på över 90 m.ö.h

Bergrunden utgörs av tertiär kalksten, *Limhamnskalksten*, jordlagret utgörs av morän med lerhalt, 5-15 % samt glacial finlera med inslag av sand, kärr och isälvsavlagringar.

Området utgörs av böljande åkermark. Kring de byar och gårdar som finns jämnt spridda i landskapet växer lövträd som läskydd och här finns även en del trädrader som följer diken och åkergränser, och som ger ett etablerat intryck. Ofta avgränsas karaktärsområdena av skogsområden på en eller flera sidor. I karaktärstypen ingår en del mindre blandskogspartier som finns utgör märkbara element i det annars öppna åkerlandskapet. I anslutning till backlandskapet i söder finns en del småsjöar.

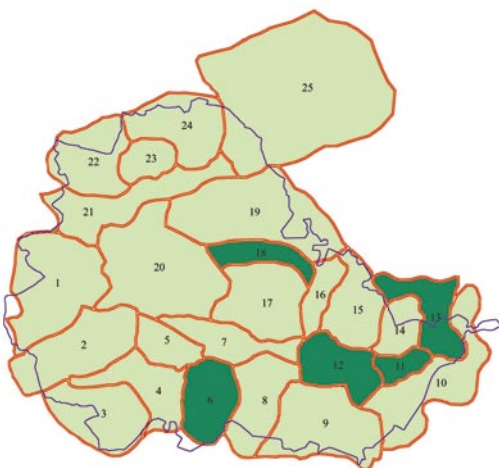
Karaktärstypen utgör ett modernt jordbrukslandskap, ofta omgivet av skog. Markanvändningen domineras av åkerbruk, med inslag av skogsbruk. Karaktärstypen har ganska låg bosättning och en stor del av gårdarna tycks ha funktion som hästgårdar av olika storlekar, åkermarken brukas ofta rationellt av endast en eller ett fåtal av gårdarna.

Bosättningen utgörs av ett flertal spridda, mellanstora gårdar, även om det framstår som om bara de större är aktiva jordbruk. Den stora variationen i gårdsstorlek, bidrar till det etablerade intrycket. Större och medelstora gårdar ligger mitt i åkrarna, med alléer som följer de grusvägar som leder fram till dem. Utvecklingen av karaktärstypen tycks knuten till det skifte och den jordbruksutveckling som skedde för drygt tvåhundra år sedan.

Åkrarna är medelstora och ofta avgränsade av spontana träd- eller

3.11 BÖLJANDE MOSAIKARTAT JORDBRUKSLANDSKAP

Innefattar karaktärsområden:
6, 11, 12, 13, 18

Böljande, mosaikartat jordbrukslandskap mellan Nygård och Gränsen i Svedala kommun. Området ligger mellan Svedala och Lindholmen.

Området utgörs av ett öppet och böljande jordbrukslandskap, beläget mellan Svedalas utkanter och det trädklädda backlandskapet. Här finns en stark urban påverkan från vägen, 108, som bildar gräns i väster, och Svedala som mycket synligt växer åt det här hållet. I sydost ligger Södra Lindholmen i skogskanten, och här börjar närheten till backlandskapet ta över, snarare än närheten till Svedala.

6 NYGÅRD

Viktiga karaktärsdrag

- Variationen i höjd mellan norr och söder.
- Intryck av oenighet, landsbygd och urbant, traditionell och modern bebyggelse, attraktiva och oattraktiva vyer. Resultatet blir delvis disharmoniskt; släta åkrar med urban bebyggelse.
- Öppenheten gör alla element synliga och ger dem stor kraft att påverka omgivningen.
- Störd ljudbild, eftersom landskapet i stora delar är öppet mot väg 108.
- Sensoriska intryck: variation mellan öppenhet och avgränsade rum, starka färger och kontraster, attraktiva vyer inom området

BESKRIVNING

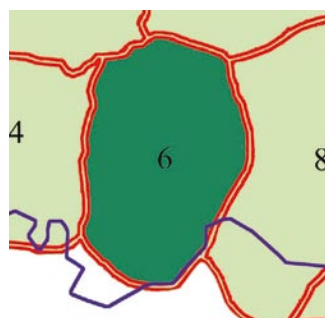
Landskap

Sydost om Svedala samhälle sträcker sig området ner till kommungränsen. Ytan är ca 6km².

Mjukt böljande åkerlandskap med Sege ådal som löper genom området. Höjden varierar mellan 50-75 m.ö.h. med Hildelund i söder som höjdpunkt på över 90 m.ö.h.

Landskapet utgör en höglänt sluttning, från söder till norr, i kanten av backlandskapet. Sege å rinner genom området och ån kantas av träd och buskar. Området domineras av åkerbruk, men här finns inslag av både back- och slättlandskap. I norr finns en del småsjöar. Spridda i åkerlandskapet finns mindre skogspartier som nog fungerar som hem åt en del av de rovfåglar som syns i området.

Området avgränsas i söder av en väl markerad terrängkant som kallas Ullbergskroken. Den utgör bl a genom sin form, det är troligen en ändmorän, och branta sluttning mot söder ett märkligt element i landskapet. Sluttningarna täcks av ädellövskog med bok och ek. Markvegetationen tyder på sedan länge hävdad ängsmark.

Markanvändningen utgörs främst av rationaliserat åkerbruk, men även skogsbruk, hästhållning och bostadsbyggande förekommer.

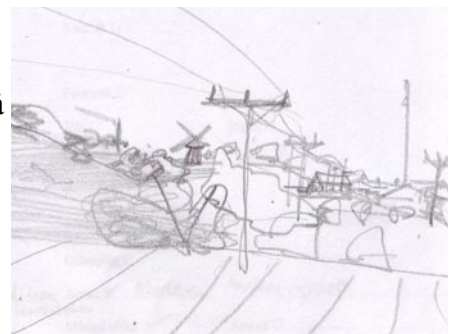
Kultur och historia

Här låg borgen Lindholmen som hade mycket stor betydelse under 1300-talet, spår efter denna finns ännu att se. Området ingår i det borglandskap som ansetts som Riksentressant för sin kulturmiljö. Här har alltså människor bott och verkat under lång tid och det närliggande Börtinge kloster har periodvis påverkat området.

I området finns ett flertal gårdar spridda, även om det framstår som om bara de större är aktiva jordbruk. Den stora variationen i gårdsstorlek, bidrar till det etablerade intrycket. Dessutom syns såväl möllan i Aggarp som kyrkan i Svedala hit.

Svedala samhälle växer mycket synligt åt det här hållet, även väg 108 är mycket synlig härifrån och det påverkar området.

Salixplanteringar samt ny bebyggelse vid Södra Lindholmen tyder på jordbruksmarkens ändrade värde och betydelse.

Telefonledning

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Den visuella kvaliteten är mycket blandad, den är både hög och låg, eftersom landskapet är högt, sluttande och öppet har det alla förutsättningar för god sikt och ingenting är dolt. Medelbetyget blir alltså något missvisande, eftersom här finns både vackra och fula vyer. Områdets komplexitet är mycket hög, med stora variationer i markanvändning, bebyggelse och skala. Helheten däremot är låg, just eftersom det är svårt att se bara ett mönster, men den hålls samman av den starka landformen.

Det här området är ett gränslandskap inte bara mellan mer öppet landskap och skogsklätt backlandskap, utan även mellan den glest befolkade landsbygden och det mer tätbefolkade urbana samhället. Dess öppenhet gör att allt som sker här är mycket synligt. Sege å är ett mycket viktigt element som rinner igenom hela norra delen. Övergången mellan traditionellt jordbrukslandskap och mer urbant landskap sker här ganska drastiskt.

Landskapets läge är sällsynt i Skåne, men landskapets karaktär är mycket berörd av den storskaliga påverkan som kommer från bebyggelse och trafik i närheten. Det har minskat dess unika kvaliteter

Svedala - Nygård

Funktion och känslighet

Svedalas växande sker söderut, och påverkar alltså inte området fysiskt, men väl visuellt. Jordbruket kommer eventuellt att rationaliseras ytterligare, men det kommer troligen inte att leda till några synliga förändringar.

Jordbruket bedrivs på ett effektivt sätt, och kan förväntas fortsätta så. Eventuellt kan bostadsbyggande komma att bli en alternativ nisch. Landskapet har påverkats starkt av omgivande utveckling, om den fortsätter som den tycks göra, kommer den att påverka landskapsupplevelsen ytterligare.

Eftersom landskapet redan påverkats, kan det inte sägas vara väldigt känsligt. Storskaliga element som de maskinhallar som ligger längs vägen, påverkar extra mycket, eftersom övrig bebyggelse är övervägande liten.

För en fortsatt god utveckling med ökat bostadsbyggande, vore det en god ide att även utveckla någon form av skyddande eller avdelande grön struktur, kanske med inspiration från Sege å. Det ger en bättre helhet både inifrån bostadsområdena och utifrån landet, eftersom det skapar en mer intressant övergång mellan de båda. Dessutom är det så de flesta byar och gårdar i landskapet ser ut, omgärdade av buskar och träd är de ofta svåra att se innan man anländer till dem.

Nygård - Svedala

Böljande, mosaikartat jordbrukslandskap kring Slätteröd

II SLÄTTERÖD

Viktiga karaktärsdrag

- Området utgörs av ett väl avgränsat men öppet rum med böjda linjer.
- Avgränsat öppet område mellan två skogsområden, något stört av flygplatsen.
- Inom området varierar rummet något av de trädader som följer diken och vägar, som ger ett mer visuellt inressant landskap.
- Tegel och sten är byggmaterial i de traditionella röd-vita byggnaderna.
- Sensoriska värden; attraktivt, lugnt, skyddat, säkert och bullrigt.

Ett mellanstort öppet rum bestående av svagt böljande åkermark med gårdar i skogskanten. Åkrarna delas av små vägar och diken som kantas av spontana busk- och trädader, något som bryter upp den öppna slätten i mindre delar. Marken används som åker eller betesmark.

BESKRIVNING

Landskap

Området sträcker ut sig i en triangel mellan Lemmeströtorp, Slätteröd och Svarteshöhus och utgörs av den böljande åkermarken öster om Björkesåkrasjön och norr om E65, på 60-80m.ö.h. Området ligger mellan två närliggande skogsområden och kantas av deras bryn. Skogarna utgörs av en blandning av löv- och barrskog och är till största delen planterad barrskog. Norr om Lemmeströ ligger Prästaskogen: ett variationsrikt område med blandat ek-/barrskog, betesmarker och rikkärr. Prästaskogen är värdefull med sin skönhet och sin rika fauna och flora. Marken används främst till åkerbruk, med några inslag av betesmark. Områdets jordbruk har inte riktigt följt det utvecklingsmönster som regionen i övrigt, med maximal åkerstorlek, kanske på grund av ägarförhållanden eller alternativ inriktning.

Kultur och historia

Gårdarna i området ligger jämnt utspridda i skogskanterna. Byggnaderna är av traditionellt utseende; tegel och sten och den mycket vanliga röd-vita färgsättningen. Åkrarna är uppdelade i raka

stycken och genom dessa löper vägar och diken, kantade av träd- och buskrader.

Idag är husen moderniserade och fungerar som mindre gårdar, bostadsjordbruk eller hästgårdar.

Området påverkas tidvis av flygplatsen som ligger mycket nära, men inte till så stor grad som man kan tro. Det beror främst på att flygplanens viktigaste inflygningssträcka ligger norr om flygplatsen

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

De tydliga väggarna, den böljande marken och de trädader som följer *Typiska jordbruksbyggnader* och visar vägens sträckning, gör området visuellt intressant.

Området består av ett rum och har därför lägre komplexitet än ett område som består av flera, inom det rummet finns dock variation. Helheten är hög, eftersom hela området har gemensamma drag och delar.

Ett välavgränsat, böljande jordbrukslandskap med starka gränser och inslag av trädader som fungerar som visuellt intressanta vägvisare. Området är inte särskilt ovanligt i Skåne.

Stängsel och buskrader

Funktion och känslighet

Eftersom jordbruket i området verkar ha utvecklats annorlunda än omgivningen, kan utvecklingen där tänkas fortsätta mot ett mer effektiviserat jordbruk. Det skulle i så fall kunna leda till större åkerstorlekar.

Området fungerar som åker- och betesmark och är även populärt bland vilda djur som hjortar.

Området har värden som påverkas av jordbruket. Jordbruket i området kan komma att förändras.

Landskapet är känsligt för vissa förändringar, som borttagandet av träden längs vägarna, men skulle klara andra förändringar, som tillbyggnader eller nya ekonomibyggnader.

Området har potential som rekreationslandskap, men även för ett ökat

Trädader kantar vägarna.

Ett öppet rum, avgränsat av skogen.

Böljande, mosaikartat jordbrukslandskap kring Börringe by

I2 BÖRRINGE BY

Viktiga karaktärsdrag

- Historiskt landskap, präglat av närliggande gods.
- Jordbrukslandskap, modernt men påverkat av närheten till gods och skog
- Traditionella byar, endast ett fåtal spridda gårdar.
- Sensoriska intryck: buller från vägen, ett inbott landskap och en historisk prägel.

Det här är en del av godslandskapet kring Börringe kloster, den producerande jordbruksmarken, som skilts från själva klostret av väg E65. Det är ett relativt flackt, men böljande landskap, med Börringe kyrkby i centrum. Spåren efter den sammanhörighet med godset man har är många. Den gamla Byn med ruiner efter kyrkan, ligger i västra hörnet av området och härifrån följer en lång kastanjeallé vägen mot Nötesjö.

Enstaka träd är spridda längs med diken och åkergränser, annars är området öppet och sikten begränsas främst av topografin.

BESKRIVNING

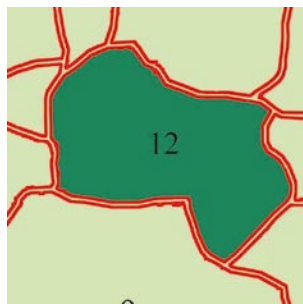
Landskap

Området ligger i sydöstra delen av kommunen, öster om Fjällfotasjön och Börringesjön och söder om Sturups flygplats. Det är ca 7 km² stort.

Områdets höjd varierar mellan 60-70 m.ö.h i ett relativt flackt, böljande landskap, med en höjdpunkt i söder på över 90m.ö.h. Området utgörs av böljande åkermark. I denna finns några mindre byar vilkas omgivande läplanteringar tillsammans med allén mellan Byn och Nötesjö utgör trädskikt i området. Här finns även en del trädrader som följer diken och åkergränser, som ger ett etablerat intryck.

Södra halvan av området ingår i backlandskapet söder om Romeleåsen.

Storskaligt jordbruk, utvecklat under godsets inflytande, dominerar markanvändningen. Varierat åkerbruk, med vissa inslag av

energiskog. Annars är vägarna, E65 och vägen mot Sturup de mest betydelsefulla elementen, eftersom de båda är viktiga transportleder för stora delar av Skåne. Området har begränsade förutsättningar för turism, annat än bilburen sådan, eftersom tillgängligheten är dålig.

Kultur och historia

Mitt i det böljande åkerlandskapet ligger Börringe nya kyrkby, i västra kanten Börringe by och i det östra hörnet ligger Lemmeströ kyrkoruin. De tre talar om områdets långa mänskliga historia, som går tillbaka till stenåldern. Området ingår i Riksintresse för kulturhistoria; Medeltida borglandskap, även om borgruinerna ligger längre söderut. Historiskt har området hört samman med det småkulliga backlandskapet mellan Börringe - och Havgårdssjön och under senare tid utvecklats tillsammans med främst Börringe kloster. Den ursprungliga Börringe by ligger ett stenkast från klostret och det var här som den ursprungliga kyrkan låg, den revs när man under 1700-talets slut slog samman de två socknarna Börringe och Lemmeströ och byggde den nya Börringe kyrka.

Området har alltså en rik historia och skulle enligt denna höra samman med området söderut, om det inte vore för senare tiders utveckling.

Väg E65 har byggts med Börringe kloster på södra sidan och de båda byarna på den norra. Detta påverkar områdets karaktär i så hög grad att det blir ett separat område.

Väg E65 dominerar landskapet och har förändrat dess anknytning till intilliggande områden.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Landskapet med sina etablerade byar, historiska element och böljande, öppna åkrar är attraktivt. Intrycket störs av den stora vägen som löper genom området. De flesta som passerar genom området gör det på den stora vägen och upplever främst de positiva kvaliteterna.

Området har medelhög komplexitet eftersom ett antal små byar ligger spridda i åkerlandskapet, som annars är ganska likartat. Helheten är hög just eftersom jordbruket är likartat i hela området, men då det störs av vägen blir resultatet

Områdets karaktär är av moderniserat godslandskap, starkt påverkat av den exploatering som vägen innebär i området.

Områdets historiska arv gör det värdefullt eftersom det är ganska

Goda möjligheter för friluftsliv.

Funktion och känslighet

Landskapet är maximalt utnyttjat, all mark är brukad på ett effektivt sätt och fungerar som högproducerande jordbrukslandskap.

Landskapet förefaller robust, men kan komma att påverkas av förändringar i jordbrukspolitik.

Eftersom landskapet har medelhögt karaktärsvärde, men förefaller relativt robust, tycks landskapet inte i dagsläget vara särskilt känsligt. Detta beror förstås på att det redan är så påverkat av exploatering. För att behålla de värden området har idag, eller utveckla dem, bör hänsyn tas till de särskilt viktiga karaktärsdrag som identifierats.

En stor nackdel för tillgängligheten i området är att den enda möjligheten att korsa vägen utan bil är i en tunnel under den, som inte är särskilt lätt att hitta och som leder till en liten gångstig på andra sidan vägen. Om turism ska uppmuntras här, vore det en god idé att underlätta för cyklister och vandrare att kunna ta sig under vägen på ett bättre sätt. Kanske går det att hitta ett bättre sätt att ta sig från klostret till byn, då kan man ta sig till Börringe kyrkby, men där är det stopp igen. Här kunde mer göras för att knyta ihop norr och söder till

Allén mellan Börringe by och vägen norr om Nötesjö.

Böljande, mosaikartat jordbrukslandskap med låg höjdsnivå.

I3 KULLARÖD

Viktiga karaktärsdrag

- Storskaligt landskap med öppen rumskänsla och tydliga avgränsningar, ett stort avgränsat rum.
- Det åkerdominerade landskapet har en slät struktur som böljandet ger böjda linjer. Landskapet upplevs som balanserat med ett organiserat mönster.
- Stora åkrar, men ganska många småvägar ger relativt god tillgänglighet.
- Sensoriska intryck: lugnt, avlägset, inbott och lantligt.

Öppet och böljande rationaliserat jordbrukslandskap med ett fåtal spridda gårdar, dolt i skogen utifrån. Växlingen mellan skogen och öppenheten ger en tydlig rumskänsla, eftersom man alltid anländer genom skogen in till området.

BESKRIVNING

Landskap

Området utgörs av en böljande slätt, mellan 65-75 m. ö.h. som sträcker sig mellan Svartesjö och Kämparp och avgränsas på alla sidor av olika skogsområden.

Åkerlandskapet är storskaligt och rationaliserat samt omges av blandade skogsplanteringar. En del åkrar har omvandlats till hästbete men de flesta har fortfarande odlingsfunktion.

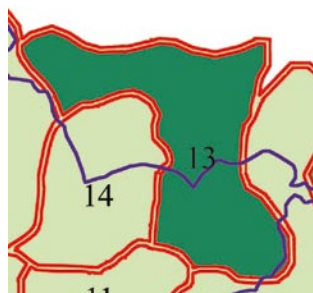
I sydvästra hörnet ligger Laholmsrännan, en markerad dalgång som till stora delar används som betesmark. Inom denna finns även rikkärr, vilka delvis växer igen.

Dominerande markanvändning är åkerbruk och i viss mån hästbete. Området kantas av skog på alla sidor.

Kultur och historia

Större och medelstora gårdar ligger mitt i åkrarna, med alléer som följer de grusvägar som leder fram till dem. Det tyder på att det skifte som ägde rum i området för tvåhundra år sedan haft avgörande betydelse för det här delområdet.

Området har låg bosättning och en stor del av gårdarna tycks ha funktion som hästgårdar av olika storlekar. Det framstår som om

områdets åkermark brukas av endast en eller ett fåtal av gårdarna. En av gårdarna, Kullaröd, framstår som en mycket moderniserad gård med inriktning på åkerbruk. Den har stora, moderna ekonomibyggnader och utgör i första hand produktionselement.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Området erbjuder ganska långsträckta vyer, med tydlig avgränsning i skogsbrynet. Variationen inom området består i kulligheten, bebyggelsen och de trädkantade småvägarna.

Komplexiteten i området är varken anmärkningsvärt låg eller hög. Här finns viss variation, men följer ett tydligt mönster som ger en högre helhet.

Ett böljande åkerlandskap, omringat av skog. Ett stort öppet rum, besläktat med slätten såväl som backlandskapet. Modernt åkerbruk, bostadsjordbruk och hästgårdar samt låg bosättning ger sin prägel till landskapet.

Områdets starka anknytning till skogen gör det ovanligt så här långt söderut.

Funktion och känslighet

Jordbruket är starkt rationaliserat och några av de resterande gårdarna har funnit alternativa funktioner. Troligen kommer de att fortsätta finna alternativa användningar.

Området fungerar idag som producerande jordbruksmark och som bostadsområde.

Eftersom området inte har särskilt höga värden och inte förväntas förändras drastiskt, måste det ses som stabilt.

Landskapets nuvarande värden är beroende av växlingen mellan öppet och slutet, alltså skulle t.ex. en total beskogning förändra dem drastiskt.

De alternativa användningar man funnit för existerande byggnader bådär gott och förhoppningsvis kan man fortsätta den utvecklingen till

Böljande åkrar

Flera öppna rum som avgränsas av skog.

Böljande, mosaikartat jordbrukslandskap ligger öster om Holmeja

I8 HOLMEJA

Viktiga karaktärsdrag

- Området är centrerat runt den stora vägen och det är härifrån de flesta ser det. Vägen omges av buller
- Holmeja är det enda samhället, här är bebyggelsen modern, ofta i nytt tegel. Övrig bebyggelse i området består av spridda småhus och enstaka gårdar i traditionella material, främst trä.
- Sensoriska intryck: avlägset, lugnt, stilla, bullrigt (i skogs- och naturområden längre bort från vägen är det stilla, nära vägen mer bullrigt)

Landformen är mellankullig och landskapet ligger söder om det småkulliga mosaiklandskapet, norr om skogen. Området utgör ett modernt inslag mellan skogen och brynbygden. Runt skogsvägen mellan Eksholm och Holmeja finns områdets attraktion. Här finns estetiska värden men de är dolda från den stora vägen, medan de ekonomiska är mycket tydliga.

BESKRIVNING

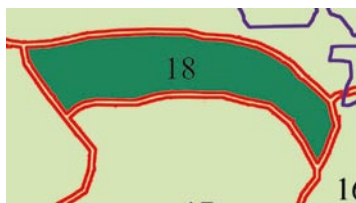
Landskap

Öster om Yddingesjön sträcker sig området längs vägen mellan Sturup och Holmeja bort till Resåkra. Landformen är mellankullig och varierar i höjd mellan 45m.ö.h. vid Yddingesjön och 60m.ö.h. vid Resåkra.

Vägen löper främst genom ett skogsklätt landskap, dominerat av planteringar, utom runt Holmeja där mer öppen jordbruksmark tar över.

De mest värdefulla naturområdena hänger samman med den äldre, varierade lövskogen kring Eksholm, norr om Eksholmssjön. Söder om vägen, ner mot Eksholmssjön är landskapet mer omväxlande med olika typer av skog, våtmarker och beteshagar. I öster, området mellan Eksholm och Eksholmssjön finns ett mycket variationsrikt landskap. Här finns såväl ädellövskog, alkärr och ängsmark som små åkerlappar.

Området har delvis utvecklats fritt och här finns idag mycket gamla ekar och bokar såväl som en i övrigt ganska rik flora och fauna.

Området är mycket moderniserat till sin funktion, till stora delar består markanvändningen av storskaligt åkerbruk eller skogsbruk med granplantering. Vägen mellan vag 108 och Sturup löper genom området.

Kultur och historia

Modernt jordbruk omger Holmeja, i de delar som ligger söder om vägen finns spår av ett äldre jordbruk med små gårdar, numer ofta hästgårdar eller sommarstugor, som idag ligger omgivna av skog. De skogsklädda delarna av området är av betydelse för friluftsliv och rekreation. Här förekommer jakt och med sina stora landskapestetiska värden är området kring Eksholm ett av länets mest intensivt utnyttjade närströvområden. Ett till största delen modernt landskap präglad av jordbruket runt Holmeja, skogsbruket och vägen.

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Den visuella upplevelsen är högre i de svårtillgängliga delarna än i de lättillgängliga. Få verkligt attraktiva vyer.

Topografin fungerar delvis som rumsavdelare och i största delen av området har varje vegetationstyp ett stort område för sig självt för att därefter växla tvärt till nästa., det ger en låg komplexitet. Helheten påverkas av dessa tvära växlingar som ger ett uppstyckat intryck. Ett modernt produktionslandskap mellan skog och backlandskap där landformen är något kullig. Vegetationen utgörs främst av produktionsskog och åkermark, med mer attraktiva inslag kring Eksholm. Vägen som löper genom området dominerar ett stort område runtomkring med sitt ljud och det är från den de allra flesta upplever området.

Den här typen av område är vanligt i Skåne, även om det här innehåller en del mer attraktiva delar har det främst karaktär av blandat produktionslandskap.

Funktion och känslighet

Området kommer antagligen inte att förändras dramatiskt, eftersom det redan är helt moderniserat. Eventuellt kommer vägen att påverkas

vid en utbyggnad av Sturup.

Funktionen är moderniserad till skogs- och jordbruksproduktion.

Eftersom området inte har särskilt höga värden, är det ganska robust.

De mer natursköna områdena har ett skydd i att de redan är mycket uppskattade och en del av dem är utsedda till Domänreservat.

De intressanta, blandade lövskogsområdena är känsliga för dramatiska förändringar i markanvändning, men delvis skyddade.

Eftersom vägen används så mycket, och för transport från Sturup fungerar som en första kontakt med Skåne, är det tråkigt att intrycket från vägen är så mörkt och oattraktivt.

3.12 Diskussion av resultaten

Gränsdragning

Kring typer och områden är gränser dragna, men eftersom karaktären sällan förändras så skarpt som en linje på en karta antyder, får man anta att karaktären ibland är mest tydlig i mitten och mindre tydligt mot kanterna. Även om deras precision varierar med skala och detaljeringsnivå är gränserna nödvändiga för att dela upp landskapet i olika enheter med olika egenskaper. Andra metoder, som skuggade övergångszoner har prövats, men gör arbetet mer komplicerat utan att göra resultatet tydligare.

Dessa omständigheter vid gränsdragning är viktiga att komma ihåg vid arbete med det resulterande materialet. I enskilda fall får man inte titta enbart på det direkt berörda området utan måste även ta hänsyn till närliggande områden.

Varför är det överhuvudtaget betydelsefullt att granska och arbeta med det svenska landskapets karaktär? Landskapet har förändrats kraftigt sedan industrialisering, och fortsätter att göra det även idag. Eftersom jordbrukstekniken (arbetsmetoder och val av grödor) har liknande form i större delarna av Europa, formar den landskapen åt samma håll. Faran finns att europeiska landskap inom en nära framtid ser likadana ut. Det här har redan till stor del skett med det urbana, kommersiella landskapet, genom vad som populärt kallas globalisering. För att undvika en alltför stor europeisk likformighet i landskapet behöver man registrera viktiga särdrag. I Sverige kan det arbetet kombineras med arbetet med att utveckla ett svenskt underlag för landskapskaraktärsutvärdering.

3.13 Värdering

I ett europeiskt perspektiv finns en rädsla och en risk för att alla landskap kommer att se likadana ut. För att förebygga likriktningen av landskapet är det första steget att man uppmärksammar särskilda svenska och skånska karaktärsdrag²⁵.

Husens spridning är något unikt för den svenska landsbygden. I större delen av Europa har bara markerna skiftats, medan byarna blivit kvar där de var innan skiftet. I Sverige flyttades gårdarna ut i landskapet under skiftesreformen för två hundra år sedan, för att placeras i mitten av sina nya ägor. När man flyttade husen följde vägarna efter, något som gav landskapet ett unikt vägnät med god tillgänglighet i det odlade landskapet. Det är ofta husen och vägarna som talar om i vilket skick landskapet är. Dessutom talar de väldigt tydligt om hur jordbruket utvecklats i området, om det påverkats starkt av skiftet syns det på att gårdarna och vägarna ligger mitt i åkerlandskapet. Bebyggelsen är knuten till jordbrukets utveckling och

är således antingen samlad i mindre byar eller regelbundet spridd i åkerlandskapet. På gårdarna är byggnaderna ofta samlade kring en gårdsplan i ett tre- eller fyrkantigt mönster. Materialanvändningen är traditionell, för Svedala innebär det främst tegel, ibland putsat. Byggnaderna är låga och långa. Vägarna leder ofta vinkelrätt genom det öppna/halvöppna landskapet och ger därigenom tillgång igenom det. Det här är också ett tecken på den typiska jordbruksutvecklingen, skiftet, i Sverige. Vid de större godsen har utvecklingen sett annorlunda ut och deras åkrar är ofta ostörda av sådana vägar och därigenom ogenomträngliga. Många små vägar ger ett lättillgängligt område, även om det ibland inte syns på håll. Områden med relativt stora åkrar men många småvägar har relativt god tillgänglighet. Vägarna leder vinkelrätt genom åkerlandskapet och ibland är de kantade av spontana trädrader eller anlagda alléer.

Karaktärsområden, unika i ett europeiskt perspektiv²⁶

Område	Bebyggelse	Markvägar	Karaktärsvärde	Totalt
1	x	x	hög	6
2	x	x	medelhög	5
3			hög	4
4		x	medelhög	4
5		x	hög	5
6	x	x	medel	4
7			medelhög	3
8	x	x	hög	6
9			hög	4
10		x	hög	5
11			medelhög	3
12	x	x	medelhög	5
13	x	x	medelhög	5
14	x		hög	5
15			medelhög	3
16			medelhög	3
17	x	x	medelhög	5
18		x	medelhög	4
19			medelhög	3
20	x		medel	3
21			medelhög	3
22			hög	4
23			medelhög	3
24	x	x	medelhög	5
25	x	x	medelhög	5

26 Enastående = 6, Hög = 5, Medelhög = 4, Medel = 3, Låg = 2, x = 1

Byggnader/vägar/ karaktärsvärde = totalt värde

Bebyggelse och vägar finns med i helhetsbedömningen av områdets karaktär, men bedöms som så viktiga för det europeiska perspektivet att de urskilts särskilt

4. Avslutning

4.1 Applicering av metoden

Hur kan Landskapskaraktärsanalysen fungera i den kommunala verksamheten?

Efter samtal med Christina Zoric-Persson, landskapsarkitekt och ställföreträdande samhällsbyggnadschef i Svedala kommun, har jag förstått följande om hur planeringen fungerar där. I Svedala har man en Översiktsplan och en Grönplan. Vid planeringsärenden och tillståndsärenden som bygglovsansökningar eller arbete med detaljplaner hänvisar man till dessa. Vid tillkomsten av nästa Översiktsplan kommer den information som för närvarande finns i den separata Grönplanen att inlemmas där. På så sätt får det här kunskapsområdet inflytande över den sammanfattande målbeskrivningen för hela Svedala kommun, istället för att fungera som ett separat intresse.²⁷

Ett dokument baserat på landskapskaraktärsanalysen kan fungera på samma sätt som en Grönplan. Dokumentet tas fram av kommunen och kommer först att fungera som ett fristående dokument som kompletterar Översiktsplanen vid planerings- och tillståndsärenden. Vid framställningen av nästa Översiktsplan kommer kunskapen om landskapets karaktär att inlemmas med övrig information. Landskapskaraktärsanalysen fortlever dock som separat dokument, eftersom det är viktigt att det kontinuerligt uppdateras om det skall fortsätta innehålla aktuell och användbar information.

4.2 Utveckling

För att LCA ska kunna användas i Sverige, på kommunal nivå behövs riktlinjer och anpassning av alla definitioner till svenska förhållanden. Vid framställandet av sådana har man möjlighet att använda sig av den erfarenhet och kunskap som finns hos yrkesverksamma landskapsarkitekter, på samma sätt som gjorts vid framtagandet av riktlinjerna för LANDMAP i Wales²⁸. Att som Länsstyrelsen i Skåne har gjort, skapa en regional karaktärsanalys och kartläggning ger kommunerna en god startnivå.

Det nya landsbygdsprogram som skall presenteras i år, för att gälla 2007-2013 kan komma att ha stor påverkan på landskapsfrågorna. Med inslag som att utveckla tillväxt på landsbygden, uppnå miljömål som kopplas till jordbruk, brukarmedverkan i landsbygdsutveckling och en helhetssyn på landsbygden i planeringen – tycker jag att

²⁷ Zoric-Persson, Christina. Muntligen. 06/01/18

²⁸ White, Simon. Muntligen. sommaren 2004

utvecklingen av ett verktyg liknande LCA verkar idealiskt.²⁹

4.3 Slutdiskussion

Det fascinerande, men samtidigt det svåra, med den här metoden, är att den försöker sammanställa och någorlunda likställa de olika typer av värden som finns i vårt omgivande landskap. Jag tror att det är mycket viktigt för att ge den mest rättvisande bild av landskapet som är möjlig. Naturligtvis blir redovisningen av visuella och sensoriska intryck starkt påverkad av vems intryck det gäller, men intryck är ju till sin natur åtminstone delvis personliga. Alternativet, att bortse från intryck, är sämre. Dessutom blir det ovillkorligen så att de områden som redan tidigare uppmärksammas, eller som har en lång, nedtecknad historia får mer uppmärksamhet, eftersom det finns mer tillgängligt material om dem. Jag tror att det optimala arbetssättet för en sån här omfattande analys är mer i enlighet med LANDMAP-metoden, det vill säga att låta experter från olika områden vara delaktiga, varefter arbetet sammanställs av en expert med helhetssyn och ansvar, t.ex. landskapsarkitekten. Den här metoden är dock betydligt mer resurskrävande.

Efter samtal med kommunens landskapsarkitekt har jag fått en bild av att planeringen nästan enbart går ut på att besvara ansökningar. Översiktsplanen styr delvis de svar man ger, och det här är naturligtvis en ekonomisk fråga. Men trots det framstår det för mig som om ett dokument över landskapets karaktärsområden och deras resurser kan bli ett värdefullt tillskott som bidrar med viktig information i utvecklingsärenden.

Syftet med det här arbetet var att välja en landskapsanalysmetod, lära mig mer om den samt utföra en landskapsanalys av en kommun. Landskapskaraktärsanalysen i Svedala kommun har genom inventering och beskrivning försökt ge en helhetsbild av kommunens landskapskaraktärsområden, samt en bedömning av dessa. Jag är nöjd med valet av metod, eftersom den möjliggjorde en sammanställning av information från många områden, såväl som en sensorisk undersökning. En svårighet har legat i att kombinera all denna varierade information i en beskrivning av området.

Att göra bedömningar är även det ett ansvarsfullt och komplext ställningstagande. Vid bedömningar av områdets framtida utveckling skulle det vara värdefullt att ha insyn i en trolig utveckling av landsbygden och jordbruket, kommunens mål och övriga näringslivets planer. Vid sådan konsultation är det viktigt att ta hänsyn till

vem som avger dessa framtidsvisioner och vilka intressen denna konsult kan ha.

En fristående värdering har gjorts (3.13) av karaktärsområden som är unika i ett europeiskt perspektiv. Källan till detta urval är diskussioner med Erik Skärbäck kring det förslag för KSLA angående ett landskapssekretariat som publicerades i maj 2005. Här utpekas de ofta förekommande gårdar, som ligger spridda i landskapet och det markvägnät som knyter dem samman, som unikt för det svenska, skiftade jordbrukslandskapet.

Landskapets karaktär framstår för mig som så betydelsefull att det är hög tid att den nu får uppmärksamhet, även i Sverige. Ett land med så mycket landsbygd kan det tyckas, att vi inte behöver vara särskilt varsamma med den? Men målet är kvalitet och en god utveckling, som varken förhindrar tillväxt eller goda landskapsupplevelser. Ytterligare bebyggelse eller infrastruktur på landsbygden är en förutsättning för dess existens, nu som alltid. För att kunna uppmuntra tillväxt och företagsamhet på landsbygden samtidigt som en helhetlig planering ger fortsatt höga landskapsvärden, krävs samarbete. Det är myndigheter på olika nivåer (länsstyrelser och kommuner) som måste samla in landskapets värden och förutsättningar, för att samtala med de andra brukarna om dem.

Det är vår upplevelse av det resulterande landskapet som låter oss veta ifall det är en god utveckling på flera sätt.

5. Källor och litteratur

5.1 Otryckta källor

Christina Zoric-Persson, Landskapsarkitekt och tillförordnad samhällsbyggnadschef,
Svedala kommun, 2006/01/18, muntligen

John Taylor, Näringslivssekreterare, Svedala kommun
2005/12/02, muntligen

Andrew Butler, Landskapsarkitekt, Greeneden, olika tidpunkter 2005,
muntligen

Simon White, Landskapsarkitekt, White Consultants, Cardiff, olika
tidpunkter 2004. muntligen

5.2 Tryckta källor och litteratur

Sporrong, U. Svenska landskap. Naturvårdsverket, Värnamo. 1995

Schibbye, B och Pålsta, Y. Landskap i fokus. Riksantikvarieämbetets
förlag. 2002

Åkerlund, U. m.fl. Landscape Character Assessment in Action (Draft). 2004

Länsstyrelsen i Skåne län. Landskapsanalys i Skåne – delrapport och
diskussionsunderlag för västra Skåne. (Arbetsmaterial, hösten 2005)

Jordartskartan, 2C Malmö SO
SGU Ser. Ae nr 38

The Landscape Institute. Guidelines for Landscape and Visual Impact
Assessment, Second Edition. Spon Press 2002

Sorte, G. Perception of public green spaces for Homo urbaniensis.
Department of Landscape Planning, Swedish University of Agricultural
Sciences, Alnarp, Sweden

KSLA. Förslag om landskapssekretariat för långsiktig uppföljning, utredning
och förvaltning av landskapet. Maj 2005

White Consultants for Monmouthshire County Council. Monmouthshire
LANDMAP: Sensitivity Study. Mars 2004

Skärbäck, E. Landskapsbildens påverkan av storförsök syd, preliminary

analys

VBB. Oktober 1984

Zöch, P. Editorial. TOPOS 47. Juni 2004

Ward-Thompson, C och Sarlöv-Herlin, I. The European Landscape Convention. TOPOS 47. Juni 2004

Vattenfall. Projekt gastransitering 1984. December 1983

Statens energimyndighet. Vindkraft i harmoni. 1998,

Miljödepartementet. Rätt plats för vindkraften, Del 2. Slutbetänkande av Vindkraftsutredningen SOU 1999:75,

Region Skåne. Strategi för en grön struktur i Skåne, Projektet Grönstrukturprogram för Skåne. Remissupplaga 02.09.05

Pérez-Soba, Wascher ed. Landscape Character Areas, Places for building a sustainable Europe. Landscape Europe. 2005

5.3 Internet

Information från samtliga web-sidor har hämtats under perioden april 2005-februari 2006.

The Countryside Agency . Landscape Character Assessment Guidance for England and Scotland. 2002
www.countryside.gov.uk/Images/LCA_Guidance_tcm2-19316.pdf

Länsstyrelsen, Kartor och planeringsunderlag
<http://www.m.lst.se/kartor/index.cfm>

Naturskyddsföreningen i Malmö, naturguiden
<http://www.malmo.snf.se/naturguiden/index.htm>

Council of Europe
<http://www.coe.int/t/e/Cultural%5FCo%2Doperation/Environment/Landscape/>

Landscape Europe
<http://www.landscape-europe.net/>

Skåneledens hemsida
<http://www.skaneleden.org/>

Plan- och bygglag (1987:10)

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19870010.HTM>

Lexin, Svenskt-Engelskt lexikon

<http://www-lexikon.nada.kth.se/skolverket/sve-eng.shtml>

Boverket, miljöbedömningar av planer enligt Plan- och bygglagen

<http://www.boverket.se/templates/Page.aspx?id=1025>

Svenska Akademiens Ordbok

<http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>

Folkesson, A och Mårtensson, A för Ystads kommun. Vindkraftspolicy för Ystads kommun. 2001

<http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/AllDocuments/638025AFA5291A96C1256A5300406BDD>

Europeiska kommissionen, Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken

http://europa.eu.int/comm/agriculture/capreform/index_sv.htm

Naturvårdsverket, Europeiska landskapskonventionen

<http://www.naturvardsverket.se/index.php3?main=/dokument/lagar/konvent/biodiv/biodok/landskap.htm>

Regeringen, Jordbruksdepartementet, Landsbygdsprogram

<http://www.regeringen.se/sb/d/6411/a/58129;jsessionid=a0ozHiJEbIRg>

Bilaga I.

LANDSKAPSKARAKTÄRSUNDERSÖKNING Fältundersökningsformulär:

Landskapskarakterstyp	Nivå 1		Nivå 2	
Landskapskaraktersområde				

Datum:		Plats:	
Utvärderare:		Panoramafoton nr:	

Allmän beskrivning:	Skiss
<div></div>	

Fysisk form

Topografisk form

Nivåer ☐	Kullar/dalar ☐	Böljande/undulerande ☐	Platåer ☐	Stört ☐
Marktäcke, mönster	Skogsmark ☐	Vatten ☐	Development ☐	Fältmönster/mosaik ☐
Öppen mark ☐				
Blandning ☐				

Bosättningsmönster

Urbant ☐	By ☐	Kluster ☐	Utspridd lantlig/gårdar ☐	Linjär ☐
Blandning ☐	Ingen ☐			

Markanvändning

Rationaliserad/modern betesmark ☐	Rationaliserad/modern åkermark ☐	Väletablerad betesmark ☐	Lövskog, etablerad ☐	Blandskog, etablerad ☐
Skogsplantering, yngre ☐	Annat ☐			

Historiskt arv

Traditionella byggnader ☐	Herrgårdsbyggnad ☐	Fältmönster ☐	Historiska lämningar ☐	Bybildningar ☐
Slotts-/godslandskap ☐				

Element

Övrig vegetation

Dunge ☐	Enstaka träd ☐	Hamlade träd ☐	Allé/trädrad ☐	Annat ☐
--------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------------	--------------------------------

Byggnader

Lantbruksbyggnader ☐	Master/stolpar ☐	Elledningar ☐	Industri ☐	Vattentorn ☐
Kyrkspira ☐	Militär anläggning ☐	Folly ☐	Annan ☐	

Material, byggnader

Tegel ☐	Sten ☐	Trä ☐	Annat ☐	

Färg, byggnader

Ljus, vit eller gul ☐	Röd ☐	Tegelfärg ☐	Många olika ☐	Annan ☐

Vatten

Å ☐	Bäck ☐	Damm ☐	Sjö ☐	Dike ☐
Annat ☐				

Kommunikation inom området

Väg ☐	Körväg ☐	Gång-/cykelväg ☐	Stig ☐	
Järnväg ☐	Annan ☐			

Gränser

Spontana buskar och träd ☐	Häck ☐	Trädrader ☐	Staket/stängsel ☐	Mur ☐
Ingen ☐	Annat ☐			

Kommunikationselement i området

Motor- eller annan större väg ☐	Järnväg ☐	Flygplats ☐	Annat ☐	
--	----------------------------------	------------------------------------	--------------------------------	--

Områdets egenskaper

Skala

Intim ☐	Liten ☐	Mellan ☐	Stor ☐	Enorm ☐
--------------------------------	--------------------------------	---------------------------------	-------------------------------	--------------------------------

Rumskänsla

Instängd ☐	Avgränsad ☐	Öppen ☐	Utsatt ☐	
-----------------------------------	------------------------------------	--------------------------------	---------------------------------	--

Variation

Uniform ☐	Enkel ☐	Varierad ☐	Komplex ☐	
----------------------------------	--------------------------------	-----------------------------------	----------------------------------	--

Struktur

Slät ☐	Mellan ☐	Grov ☐	Berg i dagen ☐	Blandning ☐
-------------------------------	---------------------------------	-------------------------------	---------------------------------------	------------------------------------

Linjer

Raka ☐	Kantiga ☐	Böjda ☐	Kurviga ☐	
-------------------------------	----------------------------------	--------------------------------	----------------------------------	--

LANDSKAPSKARAKTÄRSUNDERSÖKNING

Fältundersökningsformulär, definitioner

FYSISK FORM

Topografisk form

Vilken är områdets dominerande, definitiva fysiologiska karaktär? Den fysiska formen som den förefaller utan marktäcke

- **Nivåer:** Lågt liggande, jämn mark (mindre än 10m från låg- till höjdpunkt) ex. låga dyner, lerslätter, flack jordbruksmark et.c.
- **Kullar/dalar:** Mycket ojämn (mindre än 1000m från låg- till höjdpunkt) ex. högre mark med låga dalar
- **Böljande/undulerande:** Något ojämn (10-100m mellan låg- och höjdpunkt) ex. oftast med rytmiskt mönster.
- **Platåer:** Upphöjd, jämn mark, oftast omgiven av sluttande mark
- **Stört:** Mark som har ändrats betydligt, så att den naturliga landformen förändrats, ex. dagbrott.

Marktäcke, mönster

Vilken är områdets dominerande marktäcke? Inte relaterat till områdets historiska mönster.

- **Öppen mark:** All stora, sammanhängande områden av öppen mark (utan inhägnader och träd) t.ex. storskalig åkermark, större kärr och mossar
- **Skogsmark:** Företrädesvis skogsklädd mark (70 % skogstäcke)
- **Bebyggelse/exploatering:** All bebyggd eller på annat sätt exploaterad mark, t.ex. hårdgjord mark, bostäder, gårdar och tillhörande nyttobyggnader samt mark.
- **Mosaikartat:** Jordbruksmark med blandad funktion och med tydligt fältmönster och/eller inslag av träd.
- **Vatten:** Vattenområden (mer än 70 % vatten) som större sjöar eller vattensamlingar.
- **Blandning:** Alla områden med en komplex blandning som inte ryms inom någon av kategorierna ovan.

Bosättningsmönster

Vad är det övervägande mönstret för den mänskliga bebyggelse som existerar i området? Inte relaterat till områdets historiska bosättningsmönster.

- **Urbant:** Betydande, storskalig bebyggelse som normalt associeras med en stad eller större samhälle; även sådan bebyggelse som förknippas med samhället men som ligger i utkanten som förorter eller shoppingcentra.
- **By:** Småskalig bebyggelse, främst enfamiljshus, samlade i en kärna på ett vis som förknippas med traditionella samhällen på landsbygden. Innehåller ibland andra typiska element som kyrka eller äldre skolor.
- **Kluster/gårdssamlingar:** Småskalig bebyggelse samlad kring en aktivitet, vanligen lantbruk.
- **Utspritt lantligt/gårdar:** Individuell, spridd bebyggelse på landsbygden, gårdar.
- **Linjär:** Småskalig, linjär bebyggelse längs landsväg.
- **Ingen:** Ingen betydande bebyggelse eller bosättning för tillfället.

(LANDMAP information Visual&SensoryguidanceMASTER.doc)

Markanvändning

Vad är den övervägande markanvändningen i området ? Inte relaterat till områdets historiska bosättningsmönster.

- **Rationaliserad/modern åkermark:** Storskalig eller relativt storskalig åkermark i rationell drift.
- **Rationaliserad/modern betesmark.** Företrädesvis köttdjur eller hästar på tidigare åkermark.
- **Väletablerad betesmark:** Betesmark som varit hävdad längre tid och där utseende och flora har anpassats efter detta.
- **Lövskog, etablerad:** Skog som har varit etablerad längre tid och där utseende och flora anpassats

efter detta, företrädesvis bestående av lövträd.

- **Blandskog, etablerad:** Skog som har varit etablerad längre tid och där utseende och flora anpassats efter detta, bestående av en blandning av löv- och barrträd.
- **Skogsplantering, yngre:** Plantering av träd som inte har utseende eller flora som en skog.

Historiskt arv

Vilka historiska element finns i området och påverkar dess karaktär?

- **Traditionella byggnader:** Byggnader av material och stil som är den traditionella i området.
- **Herrgårdsbyggnad:** Herrgårdsbyggnader som visar på områdets utveckling.
- **Fältmönster:** Fältmönster som visar att området har/inte har påverkats av jordbruksreformer.
- **Historiska lämningar:** Tydliga lämningar som visar att området varit etablerat under längre tid.
- **Bybildningar:** Väl etablerade, äldre byar med traditionellt mönster ger området en väletablerad prägel.
- **Slotts-/godslandskap:** Större landskapsområde, präglat av att det varit ägt och brukat av ett större gods.

ELEMENT

Övrig vegetation

Vilka övriga vegetationselement finns i området, förutom dominerande markanvändning, och påverkar dess karaktär?

- **Dunge:** Trädsamling, ofta spontant uppväxt i ett annars öppet landskap.
- **Enstaka träd:** Ofta spontant uppvuxna, enstaka träd i ett annars öppet landskap
- **Hamlade träd:** Träd i som hamlats och därigenom fått en särskild form.
- **Allé/trädrad:** Enkel eller dubbel trädrad, som växer längs vägar eller fältgränser.
- **Annat:** Andra karakteristiska vegetationselement i området.

Byggnader

Vilka övriga byggnadselement finns i området i sådan omfattning att de påverkar dess karaktär?

- **Lantbruksbyggnader:** Ett flertal byggnader med tydlig anknytning till ett aktivt jord-/skogsbruk visar på landskapets funktion.
- **Master/stolpar:** En större mängd master eller stolpar kan störa ett annars mycket rofullt landskap.
- **Elledningar:** En större mängd elledningar kan störa ett annars mycket rofullt landskap.
- **Industri:** Ett flertal byggnader med tydlig anknytning till industriaktivitet visar på landskapets funktion, vissa typer kan verka störande på ett annars attraktivt landskap.
- **Kyrkspira:** En kyrkspira visar var en viktig punkt i landskapet ligger/har legat på långt håll.
- **Militär anläggning:** Ett flertal byggnader med tydlig anknytning till ett militär aktivitet visar på landskapets funktion.
- **Folly:** Ett flertal folly-er visar på landskapets anknytning till närliggande park- eller godsområden.
- **Annan:** Annan betydelsefull bebyggelse som påverkar landskapets karaktär.

Material, byggnader

Avser det dominerande byggmaterialet i byggnaderna inom området, bedömningen bör kommenteras med information om vilka byggnadsmaterial som tycks traditionella.

- **Tegel, Sten, Trä, Annat**

Färg, byggnader

Avser dominerande färgsättning på byggnaderna i området, bedömningen bör kommenteras med information om vilka färger som tycks traditionella.

- **Ljus, vit eller gul: Röd: Tegelfärg: Många olika: Annan**

Vatten

Vilka vattenelement finns i området, och påverkar dess karaktär?

- **Å, Bäck, Damm, Sjö, Dike, Annat**

Kommunikation inom området

Vilka kommunikationselement är så betydande inom området att de påverkar dess karaktär?

- **Väg:** Bilvägar påverkar området genom att det ger tillgänglighet utifrån, men kan ibland verka störande inom området med ljud och genom försämrade tillgänglighet inom området för gående eller cyklister.
- **Körväg:** Mindre körvägar visar på ett aktivt jordbruk och ger ökad tillgänglighet inom området för gående eller cyklister.
- **Gång-/cykelväg:** Särskilda vägar som ger hög tillgänglighet inom området för gående eller cyklister.
- **Stig:** Spontant uppkomna gångstigar visar på mänsklig aktivitet i området och ger ökad tillgänglighet inom området för gående.
- **Järnväg:** Järnvägar påverkar området genom att de ger tillgänglighet utifrån, men kan ibland sänka värdet inom området med ljud och genom försämrade tillgänglighet inom området för gående eller andra fordon.
- **Annan:** Andra betydelsefulla element som påverkar landskapets karaktär.

Gränser

Vilken typ av element avgränsar de olika fälten i landskapet, i sådan utsträckning att de påverkar dess karaktär?

- **Spontana buskar och träd:** I fältgränserna har uppkommit spontana buskar och träd, som bildar ett mönster i det öppna landskapet. Visar på ett etablerat, inte maximalt rationaliserat jordbruk.
- **Häck:** I fältgränserna har en häck antingen planterats eller skötts om och fungerar som avgränsning och vindskydd. Visar på ett etablerat, inte maximalt rationaliserat jordbruk.
- **Trädrader:** I fältgränserna finns rader av träd som bildar ett mönster i det öppna landskapet. Visar på ett etablerat, inte maximalt rationaliserat jordbruk.
- **Staket/stängsel:** I fältgränserna finns staket eller stängsel, visar på ett rationaliserat jordbruk.
- **Mur:** I fältgränserna finns stenmurar som bildar ett mönster i det öppna landskapet. Visar på ett etablerat, inte maximalt rationaliserat jordbruk.
- **Ingen:** Inga fältgränser är markerade, visar på ett rationaliserat jordbruk.
- **Annan:** Andra avgränsande element i fältgränserna som påverkar landskapets karaktär.

Kommunikationselement i området

Finns några kommunikationselement i området som inte främst fungerar som länkar till området, och som kan påverka områdets karaktär?

- **Motor- eller annan större väg:** Större vägar kan påverka området genom försämrade ljudkvalitet och genom försämrade tillgänglighet inom området för gående eller andra fordon.
- **Järnväg:** Järnvägar kan påverka området genom försämrade ljudkvalitet och genom försämrade tillgänglighet inom området för gående eller andra fordon.
- **Flygplats:** Flygplatser kan påverka området genom försämrade ljudkvalitet och genom försämrade tillgänglighet inom området för gående eller andra fordon.
- **Annat:** Andra element som påverkar landskapets karaktär.

(EGEN)

OMRÅDETS EGENSKAPER

Skala

Avser relationen mellan nyckelelement eller rum i området, såsom skogsområden eller öppna ytor, inom hela landskapet. Det hänger inte samman med områdets storlek, ett litet område kan ha en enorm skala, om det är en del av en större helhet.

- **Intim:** Element och rum är företrädesvis individuella i skala, såsom privatträdgårdar och hus.

- **Liten:** Element och rum är företrädesvis samhälleliga i skala, såsom byar, mindre fält eller dungar
- **Mellan:** Element och rum är företrädesvis mellanstora i skala, varken särskilt små eller stora.
- **Stor:** Element och rum breder ut sig så mycket att de får betraktaren att känna sig liten, såsom vida dalar eller skogsområden.
- **Enorm:** Element och rum som har regional utbredning, såsom åsryggar, utbredda skogar, slätter och stora dalar.

Rumskänsla

Avser främst det rumsliga förhållandet mellan nyckelelement och rum, inklusive horisont, landform och marktäckte. Tar hänsyn till den troliga uppfattningen hos en betraktare i landskapet och de flesta observatörers placering i området.

- **Instängd:** Uppvisar trånga utrymmen såsom täta skogsområden, smala korridorer eller klyftor och troligen mycket litet synlig himmel för den troliga observatören.
- **Avgränsad:** Uppvisar korta vyer mot höga horisonter, som från de flesta dalbottnar, för den troliga observatören.
- **Öppen:** Uppvisar främst horisonter i ögonhöjd som i låglänta slätt- eller kustområden, för den troliga observatören.
- **Utsatt:** Uppvisar fjärran horisonter, som från toppen på en kulle eller ett berg, för den troliga observatören.

Variation

Avser variationen mellan de visuella elementen i området.

- **Uniform:** Ingen variation i struktur, form, färg et c. med ett enda igenkännbart mönster av visuella element.
- **Enkel:** Liten variation i struktur, form, färg et c. med ett litet urval av visuella element.
- **Varierad:** Variation i struktur, form, färg et c. med ett stort urval av visuella element.
- **Komplex:** Komplet variation i struktur, form, färg et c. med litet eller inget igenkännbart mönster av visuella element.

Struktur

Avser strukturen hos de visuella elementen i området. Struktur kan bestämmas av marktäckets skala eller utsträckning, exempelvis skogstäckte, naturlig vegetation, förekomst av berg i dagen, åkergrödor eller fältstorlek.

- **Slät:** Jämnt täcke med slätt utseende t.ex. åkermark utan fältgränser.
- **Mellan:** Marktäckte med medelgrov struktur.
- **Grov:** Marktäckte med grov struktur t.ex. barrskog eller stor variation som mosaikartad jordbruksmark med tydliga fältgränser.
- **Berg i dagen:** Marktäckte med betydande inslag av berg i dagen.

Linjer

Avser den dominerande organisationen av de linjer som finns i området.

- **Raka:** Främst raka linjer såsom i ett linjärt fältsystem, t.ex. dikessystem.
- **Kantiga:** Främst raka linjer i olika vinklar, t.ex. fältmönster eller i ett ojämnt landskap
- **Böjda:** Främst böjda linjer eventuellt dominerade av en mjuk landform.
- **Kurviga:** Främst kurviga linjer, eventuellt påverkade av tidigare vattenstånd.

Färg

Avser den övervägande naturen hos färgerna och kontrasterna mellan färger i området, inte enbart utmärkande färger. Innefattar alla element i landskapet såsom skyltning, byggnadsmaterial och vegetation. Bedömning av såväl färg som kontrast är möjlig och skall utvärderas i sin vanligaste, mest rättvisande tillstånd (t.ex. sommarförhållanden).

- **Dämpad:** Främst neutrala eller monotona färger, t.ex. kullar eller skogsområden största delen av året.

- **Färgglad:** Främst ganska starka färger och toner t.ex. traditionella byggnadsmaterial på landsbygden.
- **Gräll:** Främst starka färger med litet gemensamt, t.ex. reklamskyltar i naturområde
- **Starka kontraster:** Främst starka kontraster mellan ett fåtal starka färger eller toner, såsom mörka byggnader i ett landskap med ljusa färger.
- **Svaga kontraster:** Svaga kontraster mellan vegetationstyper såsom ljung- eller gräsmark.

Balans

Avser balans och samverkan mellan olika karakteristiska element i området.

- **Harmonisk:** Alla viktiga element samverkar visuellt till en harmonisk komposition.
- **Balanserad:** De flesta element samverkar visuellt till en harmonisk komposition eller enhet.
- **Disharmonisk:** Vissa element stör visuellt och minskar intrycket av en harmonisk komposition eller enhet
- **Kaotisk:** Viktiga element stör varandra och skapar en kaotisk komposition.

Enhet

Avser den upprepning av liknande element eller kvaliteter som ger ett område en känsla av enhet. Som exempel kan nämnas repetition av material eller detaljer som stenmurar eller rader av hamlade träd.

- **Enhet:** Området ger en starkt enhetlig känsla.
- **Neutral:** Området har inte en enhetlig känsla men som inte heller är påverkat av störande element.
- **Oenighet:** Område där den enhetliga känslan är väsentligt störd.

Mönster

Avser det övervägande mönster som kan urskiljas i området.

- **Slumpmässigt:** Karakteristiska element tycks inte ha ett meningsfullt förhållande sinsemellan.
- **Organiserat:** Karakteristiska element har ett meningsfullt förhållande sinsemellan.
- **Jämnt:** Karakteristiska element är oföränderliga och regelbundna.
- **Formellt:** Karakteristiska element har ett formgivet, formellt förhållande till varandra.

Mest intressanta årstid

Har området element som gör det särskilt intressant under en viss årstid, t.ex. viss vegetation som kan tänkas ändra färg eller struktur med årstidsväxlingarna? Kräver en värdering av betydande eller märkvärdiga kvaliteter, vardagliga kvaliteter bedöms inte här.

- **Sommar:** Uppvisar särskilt intressant form-/färgförändring under sommaren.
- **Höst:** Uppvisar särskilt intressant form-/färgförändring under hösten.
- **Vinter:** Uppvisar särskilt intressant form-/färgförändring under vintern.
- **Vår:** Uppvisar särskilt intressant form-/färgförändring under våren.
- **Ingen:** Uppvisar ingen särskilt intressant form-/färgförändring under någon årstid.

Mänsklig närvaro

Avser effekterna av mänsklig närvaro i landskapet, särskilt mänsklig rörelse/trafik. Kan vara starkt relaterad till lugn.

- **Konstant:** En konstant ström av rörelse under största delen av dagen, ex. stadskärnor eller motorvägar.
- **Ofta:** En strid, men inte oavbruten, ström av rörelse under största delen av dagen ex. järnvägar eller landsvägar.
- **Sällan:** En avbruten ström av rörelse under största delen av dagen, ex. en mindre väg eller bykärna.
- **Ibland:** Ibland förekommer rörelse, kanske bara ett fåtal gånger i veckan, ex. mindre skogsvägar, eller enstaka sommarstugor.
- **Ovanligt:** Endast minimal mänsklig närvaro, såsom på toppen av en kulle eller i skogen.

Uppfattad tillgänglighet

Avser tillgängligheten inom området och huruvida den är avsedd för bilister, cyklister och gångtrafikanter och om dessa kan ta runt i området.

- **Inbjudande:** Tillgänglighet är god och inbjudande för olika typer av trafikanter.
- **Lätt:** Tillgänglighet är möjlig för olika typer av trafikanter.
- **Begränsad:** Tillgänglighet är möjlig för vissa typer av trafikanter.
- **Förbjuden:** Tillgänglighet är svårtillgänglighet och avvisande för alla typer av trafikanter t.ex. Privat-skyltar.

(EGEN)

Nattlig ljusförorening

Avser den uppskattade mängden ljus i området, från gatubelysning och andra ljuskällor. Det är inte en exakt bedömning men kan indikera en oro över effekten från individuella eller samlade ljuskällor.

- **Försumbar:** Mycket få ljuskällor, som i obebodda eller väldigt sparsamt bebyggda områden.
- **Liten:** Få ljuskällor som i områden med spridda gårdar.
- **Mellan:** Några ljuskällor som i byar eller gårdssamlingar.
- **Påtaglig:** Många ljuskällor som i större samhällen eller längs upplysta, större vägar.

Materialanvändning

Avser visuell och sensorisk bedömning av lämpligheten i den senaste användningen av byggmaterial, som tak, väggar och murar, markbeläggning, jordbruksutveckling o.s.v. Bedömningen baseras på materialanvändningens lämplighet i relation till andra lokala material samt på dess bidrag till framväxten av platskänsla eller tydlig lokal karaktär.

- **Lämplig:** De material som används passar nästan alltid väl ihop med, eller framstår som bättre än, de äldre, goda exempel på användandet av lokala material som definierar den visuella karaktären i området.
- **Oftast lämplig:** De material som används passar ofta väl ihop med, eller framstår som bättre än, de äldre, goda exempel på användandet av lokala material som definierar den visuella karaktären i området.
- **Oftast olämplig:** De material som används passar sällan väl ihop med, eller uppfattas som sämre än, de äldre, goda exempel på användandet av lokala material som definierar den visuella karaktären i området.
- **Olämplig:** De material som används passar nästan aldrig väl ihop med, eller uppfattas som sämre än, de äldre, goda exempel på användandet av lokala material som definierar den visuella karaktären i området.
- (LANDMAP information Visual&SensoryguidanceMASTER.doc)

Attraktiva vyer

Avser förekomsten av attraktiva vyer för de flesta betraktare från den/de mest tillgängliga utsiktspunkter/-na. Med attraktiv menas här att ha högt visuellt upplevelsevärde och bedömningen bör ta in tillgängligheten till vyerna, d.v.s om en vy kan ses av många är den mer betydelsefull.

- **Inom:** Vyerna inom området eller från andra områden överensstämmer med kriterierna ovan. Alternativet kan ersättas av något av de nedanstående.
- **In i området:** Vyerna in i området från andra områden överensstämmer med kriterierna ovan.
- **Ut ur området:** Vyerna ut ur området från andra områden överensstämmer med kriterierna ovan.
- **Både in och ut:** Såväl vyerna in i som de ut ur området från andra områden överensstämmer med kriterierna ovan.
- **Varken in eller ut:** Varken vyerna in i eller de ut ur området från andra områden överensstämmer med kriterierna ovan.

Oattraktiva, störande vyer

Avser förekomsten av oattraktiva, störande vyer för de flesta betraktare från den/de mest tillgängliga utsiktspunkter/-na. Med oattraktiv, störande menas här att ha särskilt lågt eller stort visuellt upplevelsevärde och bedömningen bör ta in tillgängligheten till vyerna, d.v.s om en vy kan ses av många är den mer betydelsefull.

- **Inom:** Vyerna inom området eller från andra områden överensstämmer med kriterierna ovan. Alternativet kan ersättas av något av de nedanstående.
- **In i området:** Vyerna in i området från andra områden överensstämmer med kriterierna ovan.
- **Ut ur området:** Vyerna ut ur området från andra områden överensstämmer med kriterierna ovan.
- **Både in och ut:** Såväl vyerna in i som de ut ur området från andra områden överensstämmer med kriterierna ovan.
- **Varken in eller ut:** Varken vyerna in i eller de ut ur området från andra områden överensstämmer med kriterierna ovan.

Uppfattade (sensoriska) kvaliteter

Avser andra sensoriska kvaliteter i området. Dessa är till sin karaktär mer subjektiva än de kvaliteter som beskrivits ovan men kan trots det vara en hjälp vid definitionen av vad som är karakteristisk i området.

Bedömningarna görs i fält.

- **Lugn:** Är området lugnt, så att det ger en känsla av lugn och ro?
- **Bullrigt:** Är området bullrigt, t.ex genom påverkan från stora vägar eller flygplatser?
- **Skyddat:** Är området särskilt skyddat? (Från väder och vind.)
- **Utsatt:** Är området särskilt utsatt? (Från väder och vind.)
- **Säkert:** Känns du dig särskilt säker och ombonad i området?
- **Hotande:** Känner du dig hotad/utsatt i området?
- **Avlägset:** Uppfattas området som avlägset?
- **Inbott:** Är området inbott: etablerat och hemmastatt till sin karaktär?
- **Vilt:** Kan området uppfattas som vilt?
- **Andligt:** Stimulerar området till en andlig upplevelse?
- **Doft:** Finns det någon särskilt distinkt doft i området?
- **Annat:** Finns några andra typiska kvaliteter att uppfatta i området?
- ...ge detaljer...

Platskänsla

Avser platsens förmåga att förmedla en karaktär som går att känna igen på en lokal nivå. Den baseras på de sammanhang och förhållanden mellan de element och kvaliteter som diskuterats ovan. Det är inte alltid nödvändigt att förekomsten av stark platskänsla baseras på positiva estetiska upplevelser: till exempel kan en annars idyllisk dal med en betongfabrik ha starkare platskänsla än de närliggande idylliska dalarna. Bedömningen skall ha tonvikten på den mest lokala nivån. Platskänsla- begreppet finns på många nivåer, från regional till mycket lokal. De större kan ge sammanhang åt de mindre. Det här är en bedömning som baseras enbart på visuella och sensoriska upplevelser.

- **Stark:** Uppvisar tydliga karakteristiska kvaliteter som är unika eller specifika för studieområdet.
- **Mellan:** Uppvisar vanliga men tydliga karakteristiska kvaliteter som kan upprepas inom området.
- **Svag:** Uppvisar få tydliga karakteristiska kvaliteter som kan bidra till en platskänsla.
- **Ingen:** Uppvisar inga tydliga karakteristiska kvaliteter.

Utvärdering

Visuell kvalitet

Området har lättillgängliga, tilltalande vyer som uppvisar estetiskt tilltalande element i komposition.

- **Sikten begränsas av marktäcke, vegetation**
- **Sikten begränsas av topografi, landform**

Integritet

Området är till största delen oförstört av storskalig, visuellt störande eller annan disharmonisk exploatering.

Karaktär

Området skall ha en tydlig och gemensam karaktär, inklusive topografisk och visuell enhet och en tydlig platskänsla.

Sällsynthet

Området skall uppvisa element och kvaliteter som är såväl sällsynta/representativa som värdefulla för andra visuella och sensoriska kriterier.

(LANDMAP information Visual&SensoryguidanceMASTER.doc)

Bilaga 3.

Modellen är baserad på den som använts i *Landskapsanalys i Skåne*, av Andrew Butler för Länsstyrelsen i Skåne, 2005

Nummer och namn på landskapskaraktärsområde **LANDSKAPSKARAKTÄRSTYP**

REDOGÖRELSE

Första intryck

Beskrivning

Utsträckning

(Läge i kommunen, storlek)

Naturgeografi

(Höjd över havet, hydrologi, form)

Natur

(vegetation, ekologi, habitat, ev. utmärkelser)

Markanvändning

(ekonomiska intressen, jordbruk, skogsbruk, kommunikation, rekreation)

Kultur och historia

(mänskliga avtryck, historiska spår, modernt inflytande)

Avvikande element

(ofta moderna element som inte har samband med landskapet och verkar störande.)

Viktiga karaktärsdrag

(sammanfattning, landskapsvärden)

BEDÖMNING

Kvaliteter och karaktär

Vid bedömningsfasen summeras resultatet från analysen i olika kategorier. Metoden för detta arbete beskrivs här.

Visuell kvalitet

Förekommer tilltalande visuella element och miljöer, är de ofta förekommande och lättillgängliga?

Komplexitet och helhet

(Komplexitet = antal synliga element, helhet = elementen hör ihop)

Hög komplexitet – högt intresse, hög helhet – samhörighet och harmoniskt intryck. Kombinationerna mellan de två ger olika resultat;

- hög komplexitet med hög helhet- intressant och harmoniskt,
- hög komplexitet med låg helhet – förvirrat men intressant,
- låg komplexitet med hög helhet – lättavläst och enkelt men harmoniskt,
- låg komplexitet med låg enhet – tråkigt och stört

Karaktär

(Området ska ha en distinkt och gemensam karaktär som inkluderar topografisk och visuell helhet och en tydlig platskänsla)

Sällsynthet

(Både sällsynt och värdefullt)

Alla de ovanstående egenskaperna hos ett karaktärsområde graderas på en femgradig skala:

Enastående – av internationell eller nationell betydelse

Hög – av regional betydelse

Medelhög – av betydelse i länet

Medel – av lokal betydelse

Låg – av liten eller ingen betydelse

Helhetsbedömning, karaktär

Resultat från visuell kvalitet x karaktär x sällsynthet.

Funktion och känslighet

Förändringstrend

Bedömning av innevarande trend inom landskapet, med individuella trender granskade för att uppnå en helhetsbild.

Funktion

Övervägande av landskapets relevans och förhållande som producerat nyckelelement inom landskapet:

Fortfarande fungera i traditionell form

Endast fungera i en modifierade form eller med stöd

Kosmetisk funktion eftersom original funktionen är överflödig.

Robusthet

Robusthet erhålls från förändringstrend x funktion.

Generellt Landskapets känslighet

Är resultatet av robusthet och Helhetsbedömning, karaktär. I ett mycket robust landskap med en hög Helhetsbedömning, karaktär är mer sårbart än ett område där landskapskaraktären redan är utspädd.

Potential

(friluftsliv, bebyggelse, kulturlandskapet)

Utveckling som stämmer väl överens med områdets karaktär och som skulle gynna denna såväl som kommunens mål.